

ผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
ที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 (สำนักงานการประถมศึกษา)

ปริญญานิพนธ์
ของ
อรดา วงษ์ไสว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา
พฤษภาคม 2547
ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
ที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพยาสูบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 (สำนักงานการประถมศึกษา)

บทคัดย่อ

ของ

อรดา วงษ์ไสว

21 ก.ย. 2547

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา

พฤษภาคม 2547

2547

อรดา วงษ์ไสว. (2547). ผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิต
ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพติดของ
นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2
(สำนักงานการประถมศึกษา). ปรินทิพนิพนธ์ วท.ม.(สุขศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม :
รองศาสตราจารย์ จุฬามาศ เทพชัยศรี, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประณต คำนิม.

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของโปรแกรม
สุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิต
ในการป้องกันการเสพติดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี
เขต 2 (สำนักงานการประถมศึกษา) ซึ่งทักษะชีวิตที่ผู้วิจัยได้เลือกมาทำการศึกษา คือ
ด้านความตระหนักในตนเอง ความภูมิใจในตนเอง ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการปฏิเสธ
โดยไม่เสียสัมพันธภาพ

กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลบางแพ จำนวน 37
คน เป็นกลุ่มทดลอง และ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดใหญ่โพหัก จำนวน 40 คน
เป็นกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองจะได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะ
ชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วยแผนการสอน เรื่อง ความตระหนักในตนเอง
ความภูมิใจในตนเอง ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ การเก็บ
รวบรวมข้อมูลกระทำ 2 ครั้ง คือ ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง โดยใช้แบบสอบถาม
วัดทักษะชีวิต และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ย ค่าสถิติที
(t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA : Analysis of covariance)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ภายหลังการได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วย
การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพติด กลุ่มทดลองมีทักษะชีวิต
เพื่อป้องกันการเสพติด ในด้าน ความตระหนักในตนเอง ความภูมิใจในตนเอง ทักษะการ
ตัดสินใจ และทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ดีวก่อนได้รับโปรแกรมสุขศึกษาอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ภายหลังการได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วย
การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพติด กลุ่มทดลองมีทักษะชีวิต
เพื่อป้องกันการเสพติด ในด้าน ความตระหนักในตนเอง ความภูมิใจในตนเอง และทักษะ
การปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ดีวก่อนได้รับโปรแกรมสุขศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 ส่วนทักษะการตัดสินใจ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันในทั้ง 2 กลุ่ม

THE EFFECT OF HEALTH EDUCATION PROGRAM APPLYING LIFE SKILL
TECHNIQUE WITH PARTICIPATORY LEARNING ON AMPHETAMINE
ABUSE PREVENTION BEHAVIOR OF 6th GRADE STUDENTS
UNDER THE 2nd EDUCATIONAL SERVICE AREA
(THE PRIMARY EDUCATION OFFICE)
AT RATCHABURI PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
ORADA WONGSAWAI

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Science degree in Health Education
at Srinakharinwirot University
May 2004

Orada Wongsawai. (2004). *The Effect of Health Eeducation Program Applying Life Skill Technique with Participatory Learning on Amphetamine Abuse Prevention Behavior of 6 th Grade Studens under the 2 nd Educational Service Area (The Primary Education Office)at Ratchaburi Province*. Master thesis, m.Sc. (Health Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assoc.Prof. Chutamat Tapchaisri, Asst.Prof.Pranot Khochim.

This quasi-experimental research was designed to study The effect of health education program applying life skill technique with participatory learning on amphetamine abuse prevention behavior of 6 th grade students under the 2 nd Educational Service Area (The Primary Education Office) at Ratchaburi Province. The selected life skills were self-awareness , self-esteem , decision-making skills and assertive skills

Thirty seven students from 6 th grade students of Bangphae Kindergarten School were selected as the experimental group and fourty students from grade 6 students of Wat Yai Po Hug School were selected as the control group. The experimental group received the health education program applying life skill technique with participatory learning.The main process of the program consist of self-awareness , self-esteem , decision-making skills and assertive skills.The data were collected by using questionnaires of life skill test before the experiment (pre-test) and after experiment (post-test).No health education program was given to the control group. The data were collected and analyzed by using percentage distribution, mean score, standard deviation, independent t-test, paired samples t-test and ANCOVA method.

The results were as follows :

1. After receiving the health education program applying life skill technique with participatory learning on amphetamine abuse prevention behavior, the experimental group had significantly better in the self-awareness, the self-esteem, the decision-making skills and the assertive skills than prior to receiving the program at .05 level.

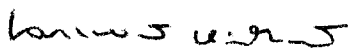
2. After receiving the health education program applying life skill technique with participatory learning on amphetamine abuse prevention behavior, the experimental group had significantly better in the self-awareness, the self-esteem and the assertive skills than the control group at .05 level. There was no significant difference in the decision-making skills between the experimental group and the control group.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

ผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
ที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 (สำนักงานการประถมศึกษา)

ของ
นางสาวอรดา วงษ์ไสว

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

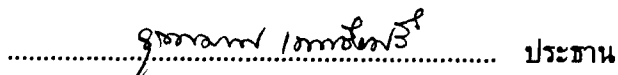

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

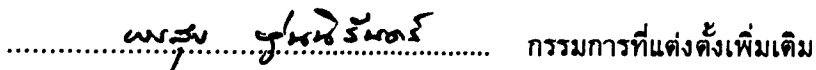
(รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร ทะวานนท์)

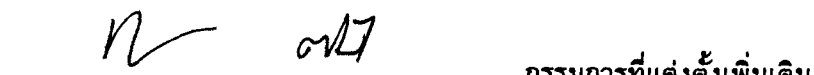
วันที่ 28 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2547

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

 ประธาน
(รองศาสตราจารย์จุฑามาศ เทพชัยศรี)

 กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประณต คำฉิม)

 กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรสุข หุ่นรินทร์)

 กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร.ทองพล ท่อนี่)

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนและส่งเสริมการทำปริญญานิพนธ์
จากทบวงมหาวิทยาลัย

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างสูงและการช่วยเหลือจาก รองศาสตราจารย์จุฬามาศ เทพชัยศรี ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประณต เค้าฉิม กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ดร. พรสุข หุ่นนรินทร์ อาจารย์ ดร.ทรงพล ต่อนี้ กรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นและได้กรุณาตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆจนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ความเข้าใจในการศึกษา เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิ นายแพทย์เฉลิมพงศ์ วิเศษศรีพงษ์ อาจารย์ นัทธมน ยิ้มแย้ม อาจารย์ ดร.ทรงพล ต่อนี้ อาจารย์สาวนะ พบสุข อาจารย์สุदारัตน์ ทับสาย ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการและผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลบางแพ โรงเรียนวัดใหญ่โพหัก และโรงเรียนวัดหัวโพ ที่อนุญาตให้ดำเนินการทดลองวิจัยในโรงเรียน ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกอย่างดีในการทำกิจกรรมและเก็บข้อมูลกับนักเรียนทุกชั้นตอน ขอขอบคุณนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนทั้ง 3 แห่ง ที่ได้ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา พี่ๆและเพื่อนร่วมงานที่เป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา และผู้มีพระคุณอีกหลายท่านที่ผู้วิจัยมิได้กล่าวนามไว้ในที่นี้ ที่ช่วยให้การจัดทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ในที่สุด

อรดา วงษ์ไสว

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	6
	ตัวแปรที่ศึกษา	7
	นิยามศัพท์เฉพาะ	7
	กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า	9
	สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	10
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	11
	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาบ้า	11
	ความหมายของยาบ้า	11
	ประเภทของยาบ้า	12
	อาการของผู้เสพยาบ้า	14
	โทษจากการเสพยาบ้า	14
	แนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิต	18
	ความหมายของทักษะชีวิต	20
	องค์ประกอบของทักษะชีวิต	20
	หลักการสอนทักษะชีวิต	25
	แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	33
	หลักการสอนความรู้แบบมีส่วนร่วม	37
	หลักการสอนเจตคติแบบมีส่วนร่วม	38
	หลักการสอนทักษะแบบมีส่วนร่วม	43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2(ต่อ) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า.....	48
งานวิจัยในต่างประเทศ	48
งานวิจัยเกี่ยวกับยาบ้า	48
งานวิจัยเกี่ยวกับทักษะชีวิต	50
งานวิจัยเกี่ยวกับยาบ้าโดยใช้แนวคิดทักษะชีวิต.....	54
งานวิจัยในประเทศ	55
งานวิจัยเกี่ยวกับยาบ้า	55
งานวิจัยเกี่ยวกับทักษะชีวิต	58
งานวิจัยเกี่ยวกับยาบ้าโดยใช้แนวคิดทักษะชีวิต.....	60
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	62
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	62
แบบแผนการศึกษาค้นคว้า	63
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	65
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	68
การเก็บรวบรวมข้อมูล	69
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	69
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	73
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	73
การวิเคราะห์ข้อมูล	73
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	74
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	94
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	94
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	94
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	94

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5(ต่อ) วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	95
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	96
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	96
อภิปรายผล	99
ข้อเสนอแนะ	110
บรรณานุกรม	111
ภาคผนวก	121
ภาคผนวก ก	122
ภาคผนวก ข	132
ภาคผนวก ค	159
ภาคผนวก ง	174
ประวัติย่อผู้วิจัย	179

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 สถานการณ์ยาเสพติดจังหวัดราชบุรี ปี 2545.....	3
2 จำนวนผู้มีพฤติการณ์ค้ายาเสพติด อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ปี2546.....	4
3 การจัดกลุ่มประเภทต่างๆ	36
4 องค์ประกอบของการเรียนรู้และลักษณะเฉพาะของการสอนความรู้.....	37
5 องค์ประกอบของการเรียนรู้และลักษณะเฉพาะของการสอนเจตคติ	38
6 สรุปขั้นตอนและกิจกรรมการสอนเจตคติ	40
7 องค์ประกอบของการเรียนรู้และลักษณะเฉพาะของการสอนทักษะ	44
8 สรุปขั้นตอนและกิจกรรมการสอนทักษะ	46
9 แผนการดำเนินกิจกรรม	64
10 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	75
11 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	77
12 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความตระหนัก ในตนเองในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองและหลังการทดลอง	81
13 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความภูมิใจ ในตนเองในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองและหลังการทดลอง	82
14 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับทักษะการ ตัดสินใจในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองและหลังการทดลอง.....	83
15 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับทักษะ การปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง	84
16 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และระดับคะแนนความตระหนักในตนเอง ของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังการทดลอง	85
17 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และระดับคะแนนความภูมิใจในตนเอง ของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังการทดลอง	85

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
18	ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และระดับคะแนนทักษะการตัดสินใจ ของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังการทดลอง.....	86
19	ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และระดับคะแนนทักษะการปฏิเสธ โดยไม่เสียสัมพันธภาพของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังการทดลอง	86
20	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านความตระหนักในตนเอง ภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง.....	87
21	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านความภูมิใจในตนเอง ภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง	88
22	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการตัดสินใจ ภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง	88
23	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสีย พันธภาพภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง	89
24	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านความตระหนักในตนเอง ก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	90
25	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านความภูมิใจในตนเอง ก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	91
26	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะในการตัดสินใจ ก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	91
27	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการปฏิเสธโดยไม่ เสียสัมพันธภาพก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	92
28	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม(ANCOVA)ของคะแนนความ ตระหนักในตนเองหลังการทดลองโดยใช้คะแนนความตระหนักในตนเอง ก่อนการทดลองตัวแปรร่วม(Covariate)	92
29	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม(ANCOVA)ของคะแนนความ ภูมิใจในตนเองหลังการทดลองโดยใช้คะแนนความภูมิใจในตนเอง ก่อนการทดลองตัวแปรร่วม(Covariate)	93

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
30 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม(ANCOVA)ของคะแนนความทักษะการ ปฏิบัติโดยไม่เสียสัมพันธภาพหลังการทดลองโดยใช้คะแนนทักษะการ ปฏิบัติโดยไม่เสียสัมพันธภาพก่อนการทดลองตัวแปรร่วม(Covariate)	93
31 ค่าสถิติแสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามด้านความตระหนักในตนเอง.....	175
32 ค่าสถิติแสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามด้านความภูมิใจในตนเอง	176
33 ค่าสถิติแสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามทักษะการตัดสินใจ	177
34 ค่าสถิติแสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามทักษะการปฏิบัติ	178

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า	9
2 องค์ประกอบของทักษะชีวิต	23
3 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทักษะชีวิตกับกระบวนการเรียนรู้	25
4 องค์ประกอบ 4 ประการ ของกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	35
5 ขั้นตอนและกิจกรรมการสอนเจตคติ	39
6 ขั้นตอนและกิจกรรมการสอนทักษะ	45
7 รูปแบบการทดลอง	63

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันยาเสพติดเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศต่างๆทั่วโลกและทุก ๆ ประเทศก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เป็นปัญหาเรื้อรังที่นับวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นทั้งในด้านการผลิต การค้า และการแพร่ระบาด เนื่องจากประเทศไทยกำลังพัฒนาตนเองจากสังคมเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรม มีการเปลี่ยนแปลงมากมายในสังคมก่อให้เกิดปัญหาครอบครัว ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการเสพยาเสพติดตามมา มีผลกระทบต่อ เศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพของประชาชน รวมถึงความมั่นคงของประเทศชาติ การเสพยาเสพติดมีนมักพบในหมู่ผู้ใช้แรงงาน กลุ่มทำงานกลางคืน ผู้ขับรถโดยสาร รถบรรทุกซึ่งส่วนมากจะเสพยาเสพติด เพื่อต้องการทำงานให้มากขึ้น ต่อมาเยาวชนในสถานศึกษามีการนำเสพยาเสพติดมาเสพยา เพื่อจะได้อ่านหนังสือในเวลาว่างได้มากขึ้น แต่ปัจจุบันเยาวชนนำมาใช้เป็นแฟชั่น และเพื่อความบันเทิง (โสภณ เมฆธน. 2539 : 349-362)

จากสถิติของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในช่วงปี พ.ศ. 2539-2544 พบว่ามีการแพร่ระบาดของเสพยาเสพติดเข้าไปในกลุ่มเด็กและเยาวชน โดยมีเด็กและเยาวชนที่เข้าบำบัดรักษาจำนวน 18,250-21,548 คนต่อปี ในจำนวนนี้ร้อยละ 58.7-75.2 เป็นผู้เข้าบำบัดรักษารายใหม่ ซึ่งอัตราในผู้เข้าบำบัดรักษารายใหม่ดังกล่าวเพิ่มขึ้นโดยตลอดตั้งแต่ ปี 2539 เป็นต้นมา ช่วงอายุส่วนมากอยู่ในกลุ่ม 15-19 ปี แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 15 ปี แม้ว่าจะมีอัตราที่ไม่สูงแต่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดจากร้อยละ 18.3 ในปี พ.ศ. 2539 เป็นร้อยละ 39.9 ในปี พ.ศ.2544 โดยสิ่งเสพติดที่เสพยาอยู่ก่อนเข้าบำบัดรักษา 30 วันพบว่าเป็น แอมเฟตามีน โดยตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา แอมเฟตามีนได้เพิ่มจากร้อยละ 61.9 เป็นร้อยละ 82.8 ด้านสถานภาพการทำงานพบว่าลำดับแรกที่เข้ารับบำบัดรักษามากที่สุดได้แก่กลุ่มนักเรียน นักศึกษา โดยที่กลุ่มนักเรียน พบว่าส่วนใหญ่มาจากภาคกลาง รองลงมาคือ กรุงเทพมหานคร (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2544 : 35) จากการวิจัยเชิงสำรวจของสถาบันวิจัยเอแบค-เคเอสซีอินเตอร์เน็ทมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ เมื่อเดือนตุลาคม 2544 ได้ทำการสำรวจเพื่อประมาณการนักเรียน นักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยการสุ่มนักเรียน นักศึกษาดังแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 – ปริญญาตรี ทุกสังกัดการศึกษาทั่วประเทศ จำนวน 46,936 คน พบว่ามีนักเรียนร้อยละ 44.3 ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยการใช้ยาเสพติดในสถานการศึกษา พบทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษาและอุดมศึกษา พบมากที่สุดในระดับอาชีวศึกษาคือ ร้อยละ 14.2 ส่วนชั้นประถมศึกษา พบร้อยละ 1.7 โดยเกี่ยวข้องกับแอมเฟตามีนมากที่สุดถึงร้อยละ 58.5 ร้อยละ 71.2 เคยเสพยาเสพติดแต่เลิกแล้ว ร้อยละ 25

ของกลุ่มตัวอย่างปัจจุบันยังคงเสพแอมเฟตามีนอยู่ ส่วนสาเหตุการเกี่ยวข้องกับยาเสพติดพบว่าร้อยละ 62.8 เกิดจาก อยากรู้ยาทดลอง รองลงมาคือตามเพื่อน แสดงให้เห็นว่าอัตราการเสพแอมเฟตามีนมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะเยาวชนในสถานศึกษาเนื่องจากมีค่านิยมที่ผิดๆ คิดว่าการเสพแอมเฟตามีนแล้วจะทำให้จิตใจแจ่มใส เพิ่มความสนุกสนาน และทำให้เพื่อนยอมรับ จึงต้องทำการป้องกันไว้ก่อนที่จะมีการเสพติดเพิ่มมากขึ้นต่อไปอีก แต่อย่างไรก็ตาม การที่พยายามทุกวิถีทางเพื่อจะเปลี่ยนแปลงทั้งรูป กลิ่น สี ของแอมเฟตามีนของผู้ผลิตเพื่อจะค้าขายแอมเฟตามีนได้เรื่อยๆ ก็จะทำให้การเสพติดสูงขึ้นแม้ว่ากระทรวงสาธารณสุขจะได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ 135 พ.ศ. 2539 (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2544 :179) กำหนดให้แอมเฟตามีนเป็นยาเสพติดให้โทษประเภทหนึ่ง ซึ่งมีบทหนักเท่าเฮโรอีน และให้เปลี่ยนชื่อจาก"ยาบ้า" เป็น "ยาบ้า" แล้วก็ตาม กลุ่มผู้ทำการค้าแอมเฟตามีนก็ยังคงใช้กลยุทธ์ใหม่ๆ และต่อสู้ขัดขวางการจับกุมด้วยวิธีรุนแรงเช่นที่พบเห็นตามสื่อในทุกๆวันนี้

จังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่มีขีดความสามารถในการพัฒนาด้านต่างๆ สูงขึ้นไม่ว่าจะเป็นด้านอุตสาหกรรม การเกษตร การพาณิชย์ การขนส่ง มีการผสมผสานทั้งในด้านชีวิตความเป็นอยู่ และการประกอบอาชีพไปด้วยกัน ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาทางสังคมค่อนข้างสูงโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหายาเสพติด ที่กำลังแพร่ระบาดอยู่ทั่วไปในพื้นที่จังหวัด ซึ่งสำนักงาน ป.ป.ส. ได้จัดกลุ่มจังหวัดตามสภาพปัญหายาเสพติดในแผนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคกลาง (พ.ศ.2540-2544) โดยพิจารณาจากการผลิต การค้า และการแพร่ระบาดของยาเสพติดแล้ว ปรากฏว่าจังหวัดราชบุรีเป็น 1 ใน 13 จังหวัดของภาคกลางที่มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับรุนแรง

จากสถิติการจับกุมคดียาเสพติดของจังหวัดราชบุรีในรอบ 3ปี ที่ผ่านมาซึ่งเป็นข้อมูลอย่างหนึ่งในการชี้สภาพปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้น พบว่าจากผลการจับกุมคดียาเสพติดทั้งสิ้นจำนวน 6,063 ราย ผู้ต้องหา 6,779 ราย โดยเฉลี่ยแล้วมีการจับกุมคดียาเสพติดปีละ 2,021 คดี ส่วนข้อหาในการจับกุมเป็นข้อหาครอบครองยาเสพติดเป็นส่วนใหญ่และพื้นที่ที่มีการจับกุมคดียาเสพติดสูงได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอบ้านโป่ง อำเภอปากท่อ และอำเภोजอมบึง ซึ่งล้วนแต่เป็นพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในระดับรุนแรงทั้งสิ้นโดยมีการแพร่ระบาดในกลุ่มผู้ใช้แรงงานในไร่อ้อย สับปะรด หรือผู้ขับขีรถบรรทุก แต่ในปัจจุบันนี้ปัญหายาเสพติดได้แพร่ระบาดกว้างขวางมากขึ้นลงไปสู่กลุ่มเยาวชนและผู้มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ดังนั้นจังหวัดราชบุรีจึงได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยดำเนินกิจกรรมในด้านยาเสพติดขึ้นในหน่วยงานต่างๆ (แผนยุทธศาสตร์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จังหวัดราชบุรี. 2544 : 26)

ตาราง 1 สถานการณ์ยาเสพติด จังหวัดราชบุรี ปี 2545

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	จำนวน (หมู่บ้าน)	ปลอดภัยเสติต (หมู่บ้าน)	เบาบาง(หมู่ บ้าน	ปานกลาง (หมู่บ้าน)	รุนแรง (หมู่บ้าน)
อำเภอเมืองราชบุรี	187	18	133	31	5
อำเภอบ้านโป่ง	181	12	115	42	12
อำเภอโพธาราม	153	13	120	14	6
อำเภอดำเนินสะดวก	103	16	59	20	8
อำเภอบางแพ	65	7	44	13	1
อำเภอปากท่อ	84	8	55	20	1
อำเภอจอมบึง	86	14	48	18	6
อำเภอวัดเพลง	28	3	20	5	-
อำเภอสวนผึ้ง	37	19	17	1	-
กิ่งอำเภอบ้านคา	33	17	13	3	-
เทศบาลเมืองราชบุรี	16	3	8	4	1
เทศบาลเมืองบ้านโป่ง	9	1	7	1	-
เทศบาลเมืองโพธาราม	6	1	1	4	-
รวม	957	127	624	167	39

ที่มา : ศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จังหวัดราชบุรี. (2545) . สถานการณ์การแพร่
ระบาดของยาเสพติด : ไม่มีเลขหน้า

จากตาราง 1 แสดงว่าสถานการณ์ยาเสพติดจังหวัดราชบุรี ปี 2545 ได้มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดไปทั้ง 9 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ และ 3 เขตเทศบาล ประกอบด้วย 957 หมู่บ้าน มีสถานการณ์ปลอดภัยเสติต 127 หมู่บ้าน มีสถานการณ์ยาเสพติดเบาบาง 624 หมู่บ้าน มีสถานการณ์ยาเสพติดปานกลาง 167 หมู่บ้าน และมีสถานการณ์ยาเสพติดรุนแรง 39 หมู่บ้าน

ตาราง 2 จำนวนผู้มีพฤติกรรมค้ายาเสพติดและผู้เสพยาเสพติด อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี
ปี 2546 (ข้อมูล ณ วันที่ 31 มกราคม 2546)

ตำบล	พฤติกรรม			รวม
	ผู้เสพ	ผู้เสพที่มีพฤติกรรมค้า	ผู้ค้า	
บางแพ	30	13	1	44
วังเย็น	47	36	5	88
วัดแก้ว	41	26	-	67
ดอนใหญ่	61	3	-	64
หัวโพ	33	4	-	37
โพหัก	164	8	3	175
ดอนคา	62	1	-	63
รวม	438	91	9	538

ที่มา : อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี. (2546) . การบำบัดรักษาผู้ที่มีพฤติกรรมค้าและผู้เสพยาเสพติด : ไม่มีเลขหน้า

จากตาราง 2 แสดงว่า มีผู้เสพ ผู้เสพที่มีพฤติกรรมค้า ผู้ค้า อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี รวมทั้งสิ้น 538 คน โดยเป็นผู้เสพทั้งสิ้น 438 คน ตำบลโพหักมีผู้เสพมากที่สุด จำนวน 164 คน ตำบลวังเย็นมีผู้เสพที่มีพฤติกรรมค้าและผู้ค้ามากที่สุด จำนวน 36 คน และ 5 คน ตามลำดับ

สำหรับการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาของจังหวัดราชบุรี พบว่า ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนภาครัฐ เอกชน ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงมัธยม หรือระดับอุดมศึกษา แม้กระทั่งครู อาจารย์บางคนมีพฤติกรรมเป็นผู้ค้าเอง จากการสอบถามผู้ติดยาเสพติดสาเหตุที่ทำให้นักเรียน นักศึกษาติดยาเสพติดมากขึ้นเป็นเพราะมีปัญหาครอบครัว เพื่อนชวน เด็กหลงง่าย ต้องการหาเงินไปเที่ยวและซื้อยา จากสถิติผู้เข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพในอดีตที่ผ่านมาผู้ติดยาเสพติดมีอายุระหว่าง 25-40 ปี แต่ในปัจจุบันพบว่ามีอายุระหว่าง 18-25 ปี และมีแนวโน้มว่าผู้ติดยาเสพติดจะมีอายุน้อยลงตามลำดับ (แผนยุทธศาสตร์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จังหวัดราชบุรี. 2544 : 28-29) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาจึงเป็นปัญหาที่สำคัญยิ่งที่ต้องได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน

กระทรวงศึกษาธิการได้ใช้กระบวนการทางศึกษาโดยยุทธศาสตร์ในการสกัดกั้นการแพร่ระบาดของยาเสพติดมิให้เข้าสู่เยาวชนมีจุดมุ่งหมายในการสร้างภูมิคุ้มกันแก่นักเรียนเกี่ยวกับยาเสพติดไว้ตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้จัดเนื้อหาสาระของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา เพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการเสริมสร้างป้องกันรักษาสุขภาพกาย และสุขภาพจิตของตนเอง มีทักษะในการสังเกตรวบรวมวิเคราะห์การปฏิบัติที่ถูกต้อง รู้เหตุรู้ผล สรุปเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม เข้าใจตนเอง ยอมรับชื่นชมการปฏิบัติที่ดีของตัวเอง มีเจตคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่นปฏิบัติตนถูกต้องและปรับตนได้เหมาะสม ปรับปรุงตนเองทั้งร่างกายและจิตใจอยู่เสมอ ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (สำนักนโยบายและแผน สำนักงาน ป.ป.ส.2545 : 21) ได้ให้นโยบายในแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อลดการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดของนักเรียน นักศึกษาในลักษณะการค้า การเสพ และการติดยาเสพติด ดังนั้นสถานศึกษาทุกแห่งจึงต้องถือว่าการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มนักเรียนเป็นภาระที่สำคัญ ให้ดำเนินการพัฒนาการเรียนการสอนและกิจกรรมในสถานศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับเยาวชน (ศุภลักษณ์ มณฑาทิพย์, 2545 : 3)

โปรแกรมทักษะชีวิตสามารถพัฒนาได้ตั้งแต่เด็กและวัยรุ่นในโรงเรียน หลายๆประเทศได้นำโปรแกรมทักษะชีวิตไปใช้ได้อย่างประสบความสำเร็จในช่วงอายุ 6-16 ปี ช่วงอายุดังกล่าวนี้เป็นช่วงที่สำคัญสำหรับเด็ก และวัยรุ่นต่อการพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งการพัฒนาทักษะชีวิตนี้นับว่าเป็นสิ่งที่มีค่าอย่างยิ่งสำหรับเด็กที่เริ่มเข้าสู่วัยรุ่น ดังนั้นการพัฒนาทักษะชีวิตจึงมีความจำเป็นที่ควรให้การส่งเสริม สนับสนุนเพื่อนำไปสู่การมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี และการป้องกันปัญหาทางสุขภาพอนามัยได้ จากสถานการณ์ยาเสพติดของอำเภอบางแพดงที่กล่าวมามีอัตราสูง เกี่ยวกับปัญหายาเสพติด เนื่องจากผู้วิจัยเป็นผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มงานเวชปฏิบัติครอบครัวซึ่งดูแล รับผิดชอบงานในโรงพยาบาล ชุมชน และโรงเรียนโดยตรง จึงสนใจที่จะศึกษากระบวนการเรียนการสอนในรูปแบบการเสริมสร้างทักษะชีวิตมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมสุขศึกษาโดยมุ่งหวังว่าโปรแกรมดังกล่าวจะทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีทักษะที่จำเป็นต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพยาบ้าซึ่งการส่งเสริมการเรียนการสอนทักษะชีวิตเป็นการสนับสนุนให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี มีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคล และมีสุขภาพจิตที่ดี นอกจากนี้ยังเป็นการป้องกันเยาวชนตั้งแต่แรกก่อนจะเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในอนาคต ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกองค์ประกอบของทักษะชีวิตที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาทางพฤติกรรม และจำเป็นต่อการป้องกันในการเสพยาบ้า ซึ่งได้แก่ ความตระหนักในตนเอง ความภูมิใจในตนเอง ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิต ด้านความตระหนักในตนเอง ความภูมิใจในตนเอง ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ระหว่างก่อนการทดลองกับ หลังการทดลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิต ด้านความตระหนักในตนเอง ความภูมิใจในตนเอง ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรม การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กับกลุ่มที่ไม่ได้รับ โปรแกรม การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ได้ทราบผลของโปรแกรมสุขศึกษา โดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพยาบ้า ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดราชบุรี
2. นำผลการศึกษาที่ได้เสนอให้สถานการศึกษา หน่วยงานของรัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางหนึ่งในการจัดโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้าง ทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพยาบ้าต่อไป
3. เป็นแนวทางในการศึกษาพัฒนา รูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตที่เกี่ยวข้องใน ประเด็นอื่นๆต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิงชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาราชบุรี เขต 2 จำนวน 574 คน (สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางแพ จังหวัด ราชบุรี)

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 (สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี) จำนวน 2 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งเป็น

1. กลุ่มทดลอง จำนวน 37 คน เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน อนุบาลบางแพ ซึ่งได้รับโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

2. กลุ่มควบคุม จำนวน 40 คน เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดใหญ่โพหัก ซึ่งไม่ได้รับโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การได้รับหรือไม่ได้รับโปรแกรมสุขศึกษา โดยประยุกต์การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพติดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพติดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย

- 2.1 ความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติด
- 2.2 ความภูมิใจในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติด
- 2.3 ทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพติด
- 2.4 ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพติด

หมายถึง การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ และมีความสามารถในการใช้ทักษะที่จำเป็นในการเผชิญสถานการณ์ที่จะนำไปสู่การเสพติดซึ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory learning) และการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential learning) โดยมีการเรียนรู้จากสถานการณ์จำลองและใช้เทคนิคกระบวนการกลุ่ม ซึ่งประกอบ ด้วยการระดมสมอง การอภิปรายกลุ่ม การฝึกทักษะ การแสดงบทบาทสมมุติ การฝึกปฏิบัติ และการบรรยาย ซึ่งการเรียนรู้ดังกล่าวจะพัฒนาให้นักเรียนเกิดทักษะชีวิตในด้านความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติด ความภูมิใจในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติด ทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพติด ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ

2. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

หมายถึง กระบวนการที่เน้นการเรียนรู้ การฝึกทักษะและการสร้างเจตคติจากประสบการณ์ของผู้อื่น เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติหรือผู้กระทำเพื่อให้เกิดการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่การเรียนรู้ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องหรือการเรียนรู้ที่จะต้องเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนเองและระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนซึ่งผลที่ได้จะก่อให้เกิดความรู้แนวทางในการปฏิบัติและวิธีการปฏิบัติตน ทั้งนี้โดยอาศัยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การคิด

การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การสรุปผล และการนำความรู้ทักษะต่างๆรวมทั้งเจตคติและค่านิยมที่พึงประสงค์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะก่อให้เกิดทักษะชีวิตติดตัวผู้เรียนตลอดไป

3. ทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพติด

หมายถึง กิจกรรมหรือการกระทำในการปฏิบัติตนเพื่อหลีกเลี่ยงและป้องกันการเสพติด ได้แก่ ความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติด ความภูมิใจในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติด ทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพติด ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ

3.1 ความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติด

หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการเข้าใจตนเองและรับรู้ว่าตนเองกำลังคิดอะไรอยู่ รู้สึกอย่างไร และกำลังทำอะไรอยู่เกี่ยวกับตนเองหรือกับบุคคลอื่น รวมทั้งสามารถประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้โดยมุ่งทำให้นักเรียนเกิดความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติด ตระหนักถึงโทษพิษภัยที่เกิดจากการเสพติด

3.2 ความภูมิใจในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติด

หมายถึง การเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถตัดสินใจของตนเองตามเจตคติของตนที่มีต่อตัวเองในเรื่องการป้องกันการเสพติด การมีความสามารถกระทำในสิ่งต่างๆให้ประสบความสำเร็จตลอดจนมีความเชื่อมั่นว่าตนเองได้รับการยกย่องนับถือจากเพื่อนฝูง ครอบครัว และสังคม และสามารถเห็นคุณค่าในตนเองโดยไม่ต้องพึ่งยาเสพติด

3.3 ทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพติด

หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการคิดอย่างมีเหตุผล เพื่อเลือกแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อป้องกันการเสพติดโดยมีกระบวนการที่มีขั้นตอนซึ่งประกอบด้วย ขั้นระบุปัญหาการป้องกันการเสพติด ขั้นรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ขั้นรู้จักทางเลือกที่มีอยู่ ขั้นบอกข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือก และขั้นการตัดสินใจทางเลือกที่ดีที่สุด บนพื้นฐานของเหตุผล และความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

3.4 ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ

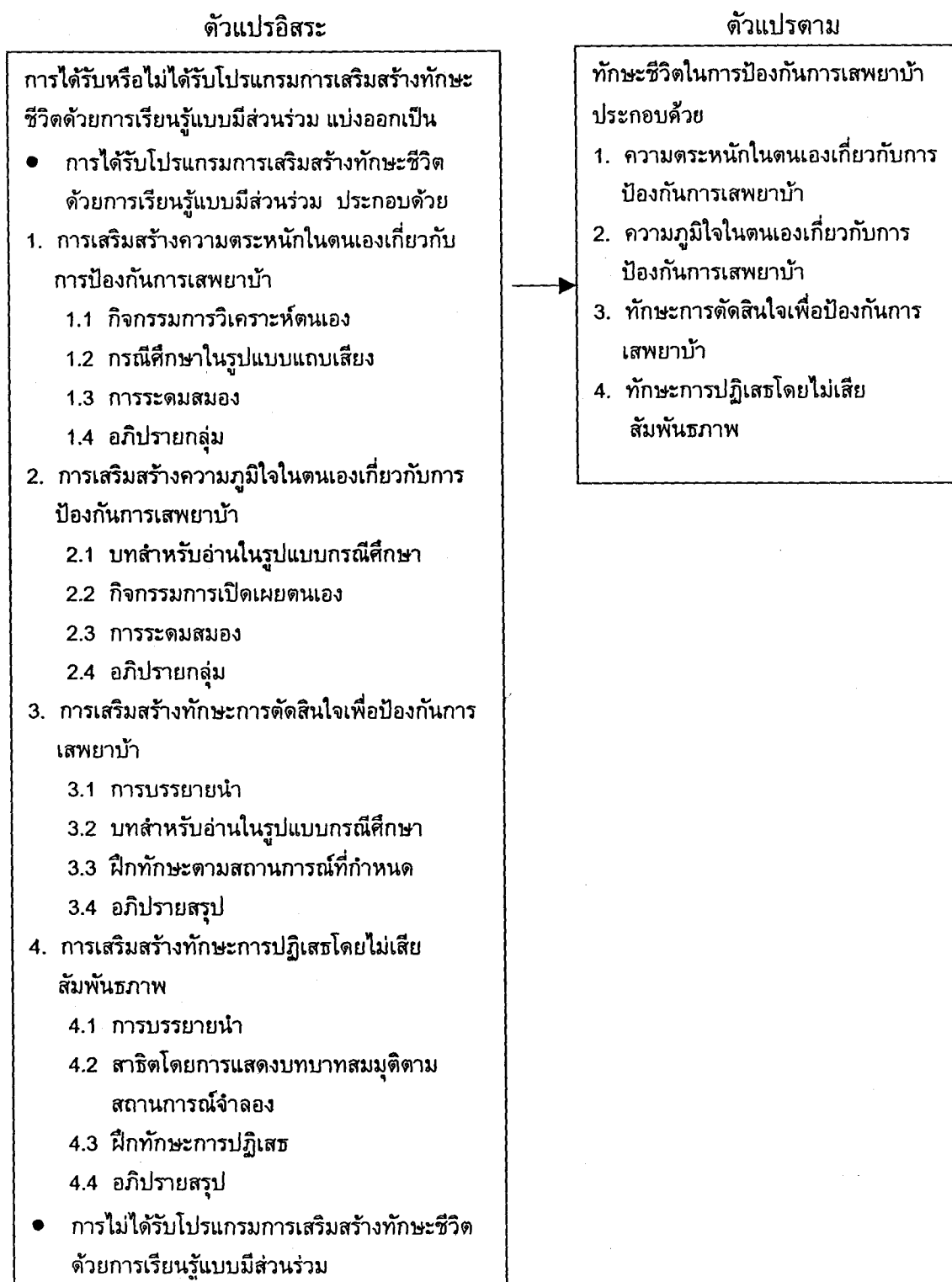
หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการปฏิเสธไม่เสพติดเมื่อถูกชักชวนจากกลุ่มเพื่อน โดยการเจรจาต่อรองเพื่อรักษาน้ำใจของผู้อื่น และรักษาจุดยืนหรือผลประโยชน์ของตนเอง

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หมายถึง นักเรียนชายและหญิงที่กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 (สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้าได้ดังแสดงในภาพประกอบ 1

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า
 - 1.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาบ้า
 - 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิต
 - 1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า
 - 2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 2.1.1 งานวิจัยเกี่ยวกับยาบ้า
 - 2.1.2 งานวิจัยเกี่ยวกับทักษะชีวิต
 - 2.1.3 งานวิจัยเกี่ยวกับยาบ้าโดยใช้แนวคิดทักษะชีวิต
 - 2.2 งานวิจัยในประเทศ
 - 2.2.1 งานวิจัยเกี่ยวกับยาบ้า
 - 2.2.2 งานวิจัยเกี่ยวกับทักษะชีวิต
 - 2.2.3 งานวิจัยเกี่ยวกับยาบ้าโดยใช้แนวคิดทักษะชีวิต

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาบ้า

ความหมายของยาบ้า

ยาบ้า หรือแอมเฟตามีน เมทแอมเฟตามีน เป็นวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทประเภทที่ 2 ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ 51 (พ.ศ. 2531) เรื่องระบุชื่อ และจัดประเภทวัตถุออกฤทธิ์ตามความใน พ.ร.บ. วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 และตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีลงวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2521 ตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ได้กำหนดให้วัตถุออกฤทธิ์ในประเภทที่ 1 และ 2 เป็นยาเสพติด แต่ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2530 ตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 กำหนดให้วัตถุออกฤทธิ์ทุกประเภทเป็นยาเสพติด เนื่องจากวัตถุออกฤทธิ์ทุกประเภทอาจมีการใช้เป็นยาเสพติดได้เช่นเดียวกันดังนั้นผู้ผลิต

ครอบครองขายจึงมีความผิดเหมือนกับยาเสพติดให้โทษชนิดหนึ่ง (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2536 : 1)

จนถึงวันนี้ ด้วยฤทธิ์ของยาบ้า จากการเสพจนทำให้เกิดประสาทหลอน คลุ้มคลั่ง กระทรวงสาธาณสุขจึงได้มีการประชาสัมพันธ์ให้เปลี่ยนชื่อเรียกออกเป็นประกาศกระทรวงให้เปลี่ยนชื่อจาก "ยาบ้า" เรียกชื่อใหม่ว่า "ยาบ้า" เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2539 (กระทรวงสาธารณสุข. 2539 : 1)

ประวัติและความเป็นมาของยาบ้า หรือแอมเฟตามีน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2536 : 2 ; อ้างอิงจากไพศาล ปวงนิยม. 2535 : 27) มีดังต่อไปนี้

ในปี ค.ศ. 1927 ได้มีการค้นพบวิธีวิเคราะห์ Amphetamine ขึ้นเป็นครั้งแรกโดย Gardon A. Allis และต่อมาในปี ค.ศ. 1930 Pinese และเพื่อนร่วมงานได้พบว่าแอมเฟตามีนมีฤทธิ์ทำให้หลอดเลือดตีบเล็กลงและทำให้ความดันโลหิตสูงขึ้น หลังจากนั้นต่อมาอีก 2 ปี (ค.ศ. 1932) บริษัทผลิตยา Smith Kiline and French ได้นำเอาแอมเฟตามีนมาผลิตเป็นยาสูดดมแก้หวัดคัดจมูกให้ชื่อว่า "Benedrine inhaler" ซึ่งต่อมาพบว่ายานี้ทำให้เกิดการเสพติดจึงเลิกใช้

ต่อมาในปี ค.ศ. 1933 Alles ได้พบว่าแอมเฟตามีนมีฤทธิ์ทำให้หลอดเลือดขยาย กระตุ้นการหายใจและสมอง Prinzmetal และ Bloomberg จึงได้นำเอาฤทธิ์ในการกระตุ้นสมองของแอมเฟตามีน มาใช้ในการรักษาโรคหัวใจเป็นครั้งแรกในปี 1935 และหลังจากนั้นมาก็ได้มีการนำมาใช้เป็นยาลดน้ำหนัก หรือยาลดความอ้วน ใช้ในผู้ป่วยที่มีอาการอ่อนเพลีย ผู้ป่วยโรคจิตที่มีอาการซึมเศร้า ใช้เป็นยาแก้ปวดและใช้เป็นยาแก้พิษ สำหรับยาที่กดประสาทส่วนกลางหรือกดสมอง

ในระยะสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีการนำเอาแอมเฟตามีนมาใช้ช่วยในการทำสงครามโดยให้ทหารที่อยู่เวรยามรับประทานเพื่อให้ปฏิบัติงานได้ทนนานขึ้นไม่อ่อนเพลีย หรือ ง่วงนอนเร็วและหลังจากที่สงครามเลิกแล้วก็ได้มีการนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายมากขึ้น ทั้งในด้านกีฬา การแข่งม้า การขับรถยนต์ทางไกล ๆ การดูหนังสือสอบ การลดน้ำหนักตัว

ประเภทของยาบ้า

ยาบ้าจัดเป็นยาเสพติดให้โทษ ในประเภทที่ 1 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2533 (กระทรวงสาธารณสุข. 2539 :1) และตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องระบุชื่อและประเภทยาเสพติดให้โทษฉบับที่ 135 (พ.ศ. 2539) ให้ประกาศสารแอมเฟตามีน หรือยาบ้า และอนุพันธ์ของแอมเฟตามีน ซึ่งเดิมเป็นวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทในประเภท 1 และ 2 จำนวน 16 ชนิด ไปควบคุมเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 1 (กระทรวงสาธารณสุข. 2539 : 33-36)

การออกฤทธิ์ของยาบ้า

การออกฤทธิ์ของยาบ้า หรือ แอมเฟตามีนนี้จะออกฤทธิ์กระตุ้นประสาทส่วนกลาง (Central nervous system stimulants) มีฤทธิ์คล้ายคลึงกับเอเดรีนาลีน (Adrenaline) หรือ อีพิเนฟริน (Epinephrine) ซึ่งเป็นสารที่อยู่ในร่างกายมนุษย์จะออกฤทธิ์ทางเภสัชวิทยา ดังนี้ (ธัญญา พฤกษยาชีวะ. 2542 : 18-19)

1. ผลต่อระบบประสาทส่วนกลาง แอมเฟตามีนมีฤทธิ์กระตุ้นประสาทส่วนกลาง ลดความง่วงซึม ครึกครื้นร่าเริงเป็นสุข ไม่เหนื่อย หากใช้ในปริมาณที่มากเกินไปแล้วจะมีอาการ กระวนกระวาย ประสาทแข็ง นอนไม่หลับ มึนงง เหงื่อออก ความจำไม่ดี หลงลืม อาจเกิดสภาวะ ตื่นกลัว (Panic) และสภาวะโรคจิต (Psychosis) คือ มีอาการหวาดระแวง ประสาทหลอน (Hallucination) คิดว่าจะมีคนมาทำร้ายตน พุดจาสับสน หลงผิด โกรธง่าย จิตใจหดหู่ ซึมเศร้า ไม่สนใจสิ่งรอบข้าง และอาจถึงขั้นฆ่าตัวตายได้

2. ผลต่อระบบหลอดเลือดและหัวใจ แอมเฟตามีนมีฤทธิ์กระตุ้นหัวใจทำให้ใจสั่น หัวใจเต้นผิดปกติ เจ็บหน้าอก ความดันโลหิตสูง ปวดศีรษะ บางรายมีอาการไหลเวียนของโลหิต ล้มเหลว หัวใจวายและอาจเสียชีวิตได้ หรือบางรายอาจเสียชีวิตเนื่องจากเส้นโลหิตในสมองแตก

3. ผลต่อระบบทางเดินหายใจ แอมเฟตามีนทำให้ระบบการหายใจผิดปกติ อัตราการหายใจสูงขึ้น มีอาการเหนื่อย เหงื่อออกมาก ปากและจมูกแห้ง ริมฝีปากแตก ลมหายใจมี กลิ่นเหม็น

4. ผลต่อระบบทางเดินอาหาร แอมเฟตามีนจะทำให้ผู้เสพมีอาการเบื่ออาหาร ไม่รู้สึกหิว คลื่นไส้ อาเจียน ท้องเสีย เป็นตะคริวในช่องท้อง ปวดท้องอย่างรุนแรง ในบางรายที่ไม่รับประทานอาหารเลย อาจทำให้กระเพาะอาหารทะลุได้

วิธีการเสพยาบ้า

ยาบ้าทำการเสพได้ใน 3 ลักษณะดังนี้ (สุขฤดี ธัชศฤงคารสกุล. 2543 : 21-22)

1. การเสพโดยวิธีกิน วิธีการนี้เป็นวิธีการเดียวกันกับที่เรากินยารักษาโรค อื่นๆ อาจกินเป็นเม็ด ละลายในเครื่องดื่มโดยเฉพาะเครื่องดื่มชูกำลัง ซึ่งขนาดและปริมาณที่กินมากขึ้นอยู่กับระยะที่กิน คือในช่วงเริ่มต้นกินใหม่ๆอาจกินที่ละครึ่งเม็ดแต่เมื่อกินไปนานๆ อาจต้องเพิ่ม ปริมาณการกินขึ้น นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความแรงของตัวยาที่กินเพราะยาบ้าที่ขายอยู่ในท้อง ตลาดปัจจุบันมีหลายชนิด แต่ละชนิดก็มีความแรงและราคาที่แตกต่างกัน

2. การเสพโดยวิธีการสูดควัน การเสพโดยวิธีนี้ผู้เสพยาจะใช้ฟลนยาบ้า ซึ่งส่วนใหญ่ จะใช้กระดาษที่มีคุณสมบัติคล้ายกระดาษฟรอยด์รองอยู่ เช่น กระดาษห่อวุ้นบุนหรือเมื่อเกิด ควันลอยขึ้นก็จะใช้หลอดขนาดเล็กสูดควันเข้าทางปาก แล้วสูดเข้าไปในปอดในลักษณะเดียวกับ

การสูบบุหรี่ แต่มักจะไม่มีอาการระบายควันออกมาเหมือนการสูบบุหรี่ วิธีนี้เป็นวิธีที่นิยมแพร่หลายในหมู่นักเรียนที่เสพติดในปัจจุบัน

3. การเสพโดยวิธีการฉีด การเสพด้วยวิธีนี้เหมือนกับวิธีการเสพยาเสพติดชนิดอื่นที่ใช้วิธีการฉีดเข้าเส้น โดยอาศัยเข็มฉีดยาที่หาซื้อได้ทั่วไป และโดยทั่วไปแล้วผู้ที่เสพยาบ้าโดยวิธีนี้มักเสพโดยผสมยาเสพติดชนิดอื่นๆ ด้วย

การเสพยาบ้าสามารถกระทำได้หลายวิธี แต่ละวิธีก็มีผลต่อการออกฤทธิ์ของยาเข้าเร็วต่างกัน วิธีที่นักเรียนมักนิยมใช้กันมาก ก็คือ การสูดดมควัน

อาการของผู้เสพยาบ้า

อาการทางกาย สำหรับผู้ที่ใช้อย่างขนาดต่างๆ 20-30 กรัม/วัน จะทำให้เกิดอาการตื่นเตนง่าย พูดมาก อยู่ไม่สุข มือสั่น เหงื่อออกมาก และนอนไม่หลับ (นงลักษณ์ โดบัณลือภพ . 2539 : 21-22)

อาการที่มักจะเห็นบ่อย ๆ มี

1. เบื่ออาหาร (Lose of appetite)
2. ตื่นเต้นง่าย (Excitability)
3. มือสั่น (Tremor of the hands)
4. พูดมาก (Talkativeness)
5. คลื่นไส้ (Nausea)
6. ความดันโลหิตสูง (High blood pressure)
7. หัวใจเต้นเร็วแรงขึ้น (Abnormal heart rhythm)
8. อยู่ได้นานโดยไม่ต้องนอน (Insomnia)
9. เหงื่อออก กลิ่นตัวแรง (Heavy perspiration)
10. ท้องเสีย (Diarrhea) หรือท้องผูก (Constipation)
11. รูม่านตาเบิกกว้าง (Enlarge pupils)

โทษจากการเสพยาบ้า

การเสพยาบ้าทำให้เกิดโทษต่อผู้เสพ 2 ประการ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2534 :11) คือ

1. **โทษเฉียบพลัน** ที่เกิดขึ้นทันทีทันใด ซึ่งอาจจะมีอาการทางสมองปรากฏให้เห็น ได้แก่ เวียนศีรษะ นอนไม่หลับ ตัวสั่น ช่างพูด ประสาทตึงเครียด โกรธง่าย อ่อนเพลีย เป็นไข้ จิตใจสับสนบางครั้งมีอาการมึนงงกระวนกระวาย เพ้อคลั่ง ประสาทหลอน ถ้าผู้ป่วยโรคจิตอาจจะมีความรู้สึกอยากฆ่าตัวตาย หรือฆ่าผู้อื่นส่วนอาการที่เกี่ยวกับการไหลเวียนของโลหิตที่ปรากฏให้เห็น ได้แก่ ปวดศีรษะ หน้าสั่น หน้าซีด หรือหน้าแดง หัวใจเต้นแรงและจังหวะการเต้นผิดปกติ

ความดันโลหิตสูงหรือต่ำ ปวดหน้าอกด้านซ้าย เหงื่อออกมาก เบื่ออาหาร คลื่นไส้ อาเจียน ท้องเดิน และปวดท้องอย่างรุนแรง ถ้าอาการรุนแรงมาก ก่อนตายมักจะมีอาการชัก หหมดสติ

2. โทษจากการใช้เป็นระยะเวลานาน การเสพยาบ้าติดต่อกันเป็นระยะเวลาต่อเนื่องจะทำให้สมอง และร่างกายถูกกระตุ้นอยู่เสมอ ไม่ได้รับการพักผ่อน ร่างกายจะต้องถูกฝืนให้ทำงานหนักอยู่ตลอดเวลา ในที่สุดก็จะทำให้สุขภาพทรุดโทรมลงทั้งร่างกายและจิตใจ ทำให้เกิดอาการต่างๆ เช่นเดียวกันกับการเกิดโทษเฉียบพลัน และทำให้ร่างกายเกิดโรคติดเชื้อได้ง่าย โรคที่พบบ่อยๆ ได้แก่ โรคตับอักเสบ ไตไม่ทำงาน โรคเกี่ยวกับปอด นอกจากนี้การเสพยาบ้าเป็นระยะเวลานานจะทำให้เกิดอาการประสาทหลอน ถึงกับเป็นอันตรายแก่ชีวิตได้

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

แบ่งยาเสพติดให้โทษออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

- ยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ได้แก่ เฮโรอีน อีเทอร์ฟิน โซมอร์ฟิน แอมเฟตามีน เมทแอมเฟตามีน ฯลฯ (จัดเป็นยาเสพติดให้โทษร้ายแรง)
- ยาเสพติดให้โทษประเภท 2 ได้แก่ ฝิ่น มอร์ฟิน ใบโคคา โคเคอิน โคคาอิน เฟนทานิล เมทาโดน ฯลฯ (จัดเป็นยาเสพติดให้โทษทั่วไป)
- ยาเสพติดให้โทษประเภท 3 ได้แก่ ยาแก้ไอ ยาแก้ท้องเสียที่มีโคเคอิน หรือไดเฟนออกซีเลทเป็นส่วนผสมอยู่ (จัดเป็นยาเสพติดให้โทษชนิดเป็นตำรับยาที่มียาเสพติดให้โทษประเภท 2 ปُرุงผสมอยู่ด้วย)
- ยาเสพติดให้โทษประเภท 4 ได้แก่ อาเซติก-แอนไฮไดรด์ อาเซติล-คลอไรด์ (จัดเป็นสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 หรือประเภท 2)
- ยาเสพติดให้โทษประเภท 5 ได้แก่ พิษกัญชา พิษกระท่อม พิษเห็ดขี้ควาย พิษฝิ่น (จัดเป็นยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าข่ายอยู่ในประเภท 1 ถึงประเภท 4)

ผลกระทบจากการใช้ยาบ้า

ผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการใช้ยาบ้ามี 4 ประการ ด้วยกัน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2536 : 47-51) คือ

1. ผลกระทบของการใช้ยาบ้าต่อตัวผู้เสพ

ยาบ้า มีฤทธิ์กระตุ้นระบบประสาทส่วนกลาง และระบบประสาทส่วนปลายซึ่งมีผลทำให้มีอาการตื่นตัว หายง่วงนอน ความคิดอ่านและอารมณ์แจ่มใสขึ้น เนื่องจากถูกฤทธิ์ยากระตุ้นอยู่ตลอด ซึ่งปกติแล้วจะเสพยาบ้าเมื่อต้องการกระตุ้น หรือฝืนร่างกายให้ทำงานได้มากขึ้น หรือดำรงอยู่ได้โดยไม่หลับนอน ซึ่งเกินความสามารถของร่างกายปกติ ดังนั้น เมื่อหมดฤทธิ์ยาผู้เสพจะมีสภาพที่อ่อนเพลียอย่างหนัก หลับอย่างทันทันทันใด ระบบประสาทการรับรู้อ่อนลง นอกจากนั้น

หากเสพยาบ้าเกินขนาด หรือเสพต่อกันเป็นเวลานาน ยังก่อให้เกิดโทษและพิษภัยต่อร่างกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อจิตใจ ซึ่งมักเกิดอาการประสาทหลอน หรือเกิดอาการทางโรคจิตได้

2. ผลกระทบของการใช้ยาบ้าต่อครอบครัวของผู้เสพ

ในประเด็นนี้จะเป็นผลต่อเนื่องจากผลกระทบของการใช้ยาบ้าที่มีต่อผู้เสพเพราะ หากหัวหน้าครอบครัวซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวเป็นผู้ใช้ยาบ้า ย่อมมีผลไปถึงครอบครัวด้วย คือ

2.1 รายได้หรือเศรษฐกิจของครอบครัวประสบกับภาวะฝืดเคือง

2.2 สมาชิกในครอบครัว ต้องประสบความยากลำบากในการ ดำรงชีวิต

2.3 หากหัวหน้าครอบครัวเสพยาบ้าและเกิดอุบัติเหตุ จนสูญเสียอวัยวะ ร่างกายเกิดความพิการ หรือทุพพลภาพ ย่อมต้องเพิ่มภาระให้ครอบครัวในการเลี้ยงดูรักษาพยาบาลเป็นการบั่นทอนเศรษฐกิจภายในครอบครัว

3. ผลกระทบของการใช้ยาบ้าต่อเศรษฐกิจ

ผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อตนเองหรือครอบครัวที่ชัดเจน คือ ผลที่ได้รับจากความสูญเสียต่างๆ ที่เกิดขึ้นสูงกว่ารายได้ที่คาดว่าจะได้รับอย่างมากมายมหาศาล การเสพยาบ้าอาจจะช่วยให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้นไม่มากเท่าใด แต่หากเกิดอุบัติเหตุหรือความผิดพลาดแล้วจะก่อให้เกิดความสูญเสียอย่างมาก ต่อชีวิตตนเอง ต่อชีวิตผู้อื่น ต่อทรัพย์สินของตนเอง และต่อทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งเมื่อประมาณค่าทางเศรษฐกิจแล้วเป็นเงินจำนวนมากตามมา ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของยาบ้าให้หมดสิ้นไปจึงจะสามารถลดผลกระทบที่มีต่อสังคมได้

4. ผลกระทบของการใช้ยาบ้าต่อสังคม ได้แก่

4.1 ยาบ้ากับปัญหาอาชญากรรม ยาบ้าถือว่าเป็นส่วนประกอบของปัญหาอาชญากรรมชนิดหนึ่ง ได้มีผู้กล่าวไว้ว่าปัญหาอันสำคัญยิ่ง 3 ประการ ที่เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษในประเทศต่างๆคือ ปัญหาการเสพยาโดยผิดกฎหมาย ปัญหาการผลิตยาเสพติดโดยผิดกฎหมาย ปัญหาการซื้อขายและขนย้ายยาเสพติดโดยผิดกฎหมาย

4.2 ปัญหาความสูญเสียต่อบุคคล หรือสังคมส่วนรวม การเกิดอุบัติเหตุ ทุกครั้งนอกจากจะสร้างความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของผู้เสพยาบ้า หรือผู้ว่าจ้างแล้วยังสร้างความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินแก่บุคคลอื่นหรือสังคมส่วนรวมโดยที่กลุ่มคนเหล่านี้มิได้เกี่ยวข้องอย่างใดด้วย และในการเกิดอุบัติเหตุทุกครั้ง มีตัวเลขของการสูญเสียที่สูงมาก รวมทั้งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสภาพจิตใจของผู้ที่ประสบเหตุด้วย

4.3 ปัญหาการว่างงาน การเสพยาบ้าจนเป็นผลให้ก่ออุบัติเหตุหรือก่อปัญหาอาชญากรรมต่างๆ ย่อมทำให้ศักยภาพในการปฏิบัติงานของบุคคลนั้นสูญเสียไป ไม่ได้รับ

ความเชื่อถือ หรือไว้วางใจจากผู้ว่าจ้าง ผลคือ ภาวะการว่างงานที่ตามมา อันจะส่งผลเบี่ยงเบนไป และหันไปหายาเสพติดซึ่งจะส่งผลกระทบต่อไปอีกหลายด้าน

4.4 ปัญหาครอบครัวเด็กขาดความอบอุ่น อันเนื่องมาจากสูญเสียบิดา หรือบิดาว่างงานไร้อาชีพก่อให้เกิดปัญหาในครอบครัวอันส่งผลถึงบุตรธิดา โดยเฉพาะช่วงวัยรุ่น ทำให้พฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางลบ อันเป็นปัญหาหนึ่งของสังคมที่สำคัญยิ่ง

วัยรุ่นตอนต้นกับการเสพยาบ้าหรือแอมเฟตามีน

เด็กวัย 10-12 ปี เป็นวัยที่เริ่มก้าวสู่วัยรุ่นต้นเป็นวัยที่เกิดความขัดแย้งในตัวเอง พอสมควรที่จะเริ่มเป็นตัวของตัวเองดีหรือยังเป็นเด็กอยู่ ไม่สามารถแสดงออกได้อย่างมั่นใจในบาง ครั้งจึงยังต้องการคำแนะนำจากผู้ใหญ่อยู่ทำให้ชอบเลียนแบบผู้ใหญ่ ซึ่งจะเป็นช่องทางให้ถูกชักชวนให้เสพยาได้ซึ่งลักษณะเด่นเห็นได้ชัดในเด็กวัยนี้คือ (สุชา จันทรเฒ. 2534 : 82-86)

1. มีความต้องการบ้านและครอบครัวที่อบอุ่น ต้องการพ่อแม่คอยดูแลให้คำแนะนำ สักสอนที่ดี โดยมีความเข้าใจ และไม่เข้มงวดเกินไป

2. ชอบเลียนแบบพฤติกรรมผู้ใหญ่ เพราะเป็นวัยที่เริ่มสร้างวีรบุรุษของตัวเองจึง อาจ ถูกล่อลวงให้เสพยาได้

3. ต้องการเพื่อน มีเพื่อนต่างวัยในกลุ่มได้ให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนและกลัวเพื่อนไม่ยอมรับ

4. ต้องการคำชมเชยจะโกรธมากถ้าถูกล้อเลียนในปมด้อยของตัวเองและจะน้อยใจมากถ้าถูกนำไปเปรียบเทียบกับเพื่อนแล้วตัวเองด้อยกว่า

5. ชอบคบกับเพื่อนเป็นกลุ่มเหมือนกัน แต่ต่างก็มีวีรบุรุษในหัวใจของตัวเองที่แตกต่างออกไป ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสพติดยาบ้าหรือแอมเฟตามีนของเด็ก 10-12 ปี นอกจากธรรมชาติของวัยแล้วยังมีปัจจัยอื่นๆอีกที่ทำให้วัยนี้เสี่ยงต่อเสพยาบ้าหรือติดแอมเฟตามีน คือ

5.1 ปัจจัยด้านฐานะของครอบครัว ครอบครัวที่ฐานะการเงินดี ลูกอาจเสพติดยาเสพติด เนื่องจากพ่อแม่ไม่มีเวลาให้ความอบอุ่น เพราะทำแต่งงาน ลูกเหงา จึงอาจพึ่งยาเสพติดเป็นทางออก หรือคบเพื่อนที่เสพติดยาแล้วถูกชักชวนให้เสพยาเพราะฤทธิ์ของยาทำให้มีความสุข ในขณะที่เดียวกันครอบครัวที่ยากจนก็มักจะรู้สึกคับข้องใจ และรู้สึกลำบากใจ จึงมักจะขมใจ โดยการไปดื่มสุรา หรือแอมเฟตามีนแล้วเมากลับบ้าน ทำให้เด็กซาชินกับสิ่งเสพติดและรู้สึกการเสพสิ่งเสพติดเป็นสิ่งปกติ

5.2 ภาวะสุขภาพร่างกาย เด็กที่ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง อาจไม่มีปัญหาด้านนี้ แต่เด็กที่ร่างกายอ่อนแอจะมีผลต่อระดับของสติปัญญาให้มีผลให้เด็กน้อยเนื้อต่ำใจแล้วหาทางออกโดยการพึ่ง ยาเสพติด

5.3 ระดับสติปัญญา เด็กที่ฉลาด ตลอดจนได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมที่ดี มีวิบุรุษที่ดีในหัวใจ มีความรู้ทักษะการดำรงชีวิตที่ดีย่อมมีพฤติกรรมในทิศทางที่ดีเด็กที่เซวร้าย ปัญหาน้อย มีทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับตัวเอง อาจถูกชักชวนไปในทางพฤติกรรมที่เป็นลบได้ง่ายกว่ากันเพราะทัศนคติที่ดีมีความสัมพันธ์กับการเสพสารเสพติดโดยตรง

5.4 ปัจจัยด้านการใช้สารเสพติดของบุคคลในครอบครัว ดังที่กล่าวไว้ว่า เด็กวัยนี้ยังต้องการคำแนะนำจากผู้ใหญ่มาก แต่ถ้าผู้ใหญ่เสพยาเสพติดเสียเอง ก็จะไม่สามารถแนะนำเด็กได้ เด็กจะเกิดการเลียนแบบ โดยเฉพาะสิ่งเสพติด

5.5 ปัจจัยด้านที่อยู่อาศัยสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยที่เป็นชุมชนแออัดมีการแพร่ระบาดของยาเสพติด และการอยู่อาศัยตามลำพังโดยไม่มีพ่อแม่คอยสอดส่องดูแลเด็ก มักจะเสพยาได้ง่าย เนื่องจากสภาพที่แออัด ทำให้คนในชุมชนหาทางผ่อนคลายโดยพึ่งยาเสพติดทำให้เด็กที่อาศัยอยู่เห็นตัวอย่างที่ไม่ดี และเลียนแบบ เนื่องจากอาศัยในสิ่งแวดล้อมเดิมๆหาซื้อยาได้ง่าย ซึ่งยิ่งส่งเสริมให้เสพยาได้ง่ายอีก การอยู่ตามลำพังไม่มีพ่อแม่ดูแลตักเตือน จะยิ่งเปิดโอกาสให้เด็กเสพติดยาเสพติดได้

5.6 ปัจจัยด้านการคบเพื่อน เนื่องจากเด็กใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อนถ้าคบกับเพื่อนที่หนีเรียน เกเร ทดลองเสพยาเสพติด เด็กมักจะทำตาม เนื่องจากกลัวไม่ได้รับการยอมรับ เพราะสาเหตุอันดับหนึ่งที่ทำให้เด็กเสพติดยาเสพติดเพราะเพื่อนชวน (นวนันท์ กิจทวี.2541 : 4)

5.7 ปัจจัยด้านการใช้เวลาว่างที่เป็นประโยชน์ การใช้เวลาว่างที่ไม่มีประโยชน์เป็นสาเหตุให้มีการใช้สารเสพติด เพราะจากการศึกษาพบว่า เด็กที่ชอบเที่ยวตามโรงภาพยนตร์ ศูนย์การค้า การไปอยู่บ้านเพื่อน มักมีการใช้สารเสพติดด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิต

ความสามารถทางจิตสังคมเป็นความสามารถของบุคคลในการเผชิญกับสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการดำรงไว้ซึ่งสภาวะสุขภาพจิตที่ดี และสามารถที่จะปรับตัวและมีพฤติกรรมไปในทิศทางที่ถูกต้องในขณะที่ต้องเผชิญกับแรงกดดัน หรือแรงกระทบจากสภาวะแวดล้อมต่างๆรอบตัวคนที่สามารถอยู่ได้อย่างปกติสุขไม่เป็นบุคคลที่มีปัญหา ก็คือบุคคลที่สามารถจัดการกับแรงปะทะจากภายนอก 4 แห่ง ได้แก่ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม ครอบครัว เพื่อน และสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ได้ความสามารถทางจิตสังคมมีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมสุขภาพทางด้านร่างกาย จิตใจ และการอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขที่ใดมีปัญหาเรื่องพฤติกรรม ความเครียด และแรงกดดันต่างๆ ในชีวิต จำเป็นต้องมีการพัฒนา ความสามารถทางจิตสังคม อันจะทำให้เกิดผลต่อการส่งเสริมสุขภาพ ในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถทางจิตสังคมให้เพิ่มขึ้นในตัวบุคคลนั้น สามารถที่จะทำได้ โดย

การพัฒนาโปรแกรมการเรียนการสอนทักษะชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชนในระบบโรงเรียนนั่นเอง (WHO 1994 :1)

การศึกษาเรื่องทักษะชีวิตในประเทศไทยมีจุดริเริ่มของวิวัฒนาการมาจากความพยายามหาแนวทางป้องกันยาเสพติดเช่นเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในประเทศพัฒนาแล้วทั้งหลาย โดยพัฒนาไปตามยุคต่างๆ เป็นลำดับดังต่อไปนี้ (ประเสริฐ ดันสกุล. 2538 : 3-4)

ยุคที่ 1 เป็นยุคข้อมูล-ความรู้ ยุคนี้เชื่อว่าข้อมูลความรู้เรื่องโทษพิษภัยและชนิดของยาเสพติดจะช่วยให้คนไม่ตกเป็นเหยื่อของยาเสพติดในยุคนี้เชื่อกันว่าคนใช้ยาเสพติดเพราะไม่รู้ว่ายาเสพติดมีโทษมีพิษจึงไม่กลัวและเชื่อว่าถ้าทุกคนโดยเฉพาะวัยรุ่นรู้ความจริงแล้วจะไม่ทำ

ยุคที่ 2 ยุคความตระหนัก ยุคนี้เริ่มพบว่า แม้จะมีการเพิ่มความเข้มข้นของการเผยแพร่ความรู้เรื่องยาเสพติดแก่ประชาชนด้วยมาตรการต่างๆ ผ่านทางสื่อต่างๆ มากเพียงใดปัญหา ยาเสพติดก็มีได้มีที่ท่าว่าจะบรรเทาเบาบางลงอย่างทีคิดนักวิชาการเชื่อว่าความรู้อย่างเดียวไม่สามารถยับยั้งความคิดที่จะใช้ยาเสพติดของเยาวชนได้ เพราะแม้จะรู้ แต่ก็ยังไม่เชื่อว่าปัญหาจะเกิดขึ้นกับตัวเองและคิดว่าตัวเองไม่เสียหายการสร้าง ความตระหนักในโทษและพิษภัยของยาเสพติดให้เห็นเป็นเรื่องใกล้ตัว เรื่องร้ายแรง และกระทบต่อทุกคนจึงเป็นจุดเน้นใหม่ของกิจกรรมป้องกันยาเสพติดในยุคที่สองนี้

ยุคที่ 3 K A B หรือ K A P ยุคนี้นักวิชาการเริ่มพบว่าปัญหายาเสพติดนั้นเป็นปัญหาเชิงพฤติกรรมถ้าหากเราสามารถช่วยให้ทุกคนมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองรู้สึกรังเกียจการใช้ยาเสพติด และไม่นิยมการพึ่งพายาเสพติดเป็นทางแก้ปัญหาลแล้ว คนก็จะไม่ใช้ยาเสพติด แนวทางการป้องกันยาเสพติด จึงมุ่งไปที่การใช้ความรู้และข้อมูลเพื่อหล่อหลอมทัศนคติ เพื่อสกัดกั้นพฤติกรรมการใช้ยาเสพติด การให้ความรู้เรื่องยาเสพติดในยุคนี้จึงใช้วิธีการให้ความรู้แบบมีส่วนร่วม มีการทำกิจกรรม มีการเล่นเกมส์ และมีการแสดงบทบาทสมมติ

ยุคที่ 4 ยุคคุณภาพชีวิต และทางเลือก นักวิชาการจึงเริ่มหันมาสนใจคุณลักษณะทางสังคมจิตวิทยาบางประการที่ช่วยให้เราสามารถเผชิญปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถ จัดการกับสถานการณ์แวดล้อมในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม และได้หันมาสนใจเรื่องทักษะ การปฏิเสธ ทักษะการอาชีพ การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ และการส่งเสริม กิจกรรมทางเลือก เป็นต้น

ยุคที่ 5 ยุคพัฒนาบุคลิกภาพ ยุคนี้เป็นยุคเริ่มต้นของความคิดที่จะนำมาตรการฝึกอบรมทักษะชีวิตให้กับเยาวชน เพื่อป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบน ในวงกว้างและในรูปแบบของการสร้างบุคลิกภาพที่มั่นคงเพื่อเป็นกลไกถาวรในการป้องกันปัญหาเชิงพฤติกรรม แทนการตามแก้ปัญหาพฤติกรรมแต่ละอย่างนับตั้งแต่ การใช้ยาเสพติด การทำพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยา การยกพวกตีกัน และการก่ออุบัตินกัยบนท้องถนนด้วย

ความหมายของทักษะชีวิต

องค์การอนามัยโลก (WHO1994 : 1) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่าเป็นความสามารถในการปรับตัวและมีพฤติกรรมไปในทิศทางที่ถูกต้องในการที่จะเผชิญกับสิ่งท้าทายต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเสริฐ ดันสกุล และคณะ (2538 : 7) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่าเป็นความสามารถ และความชำนาญในการประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์ เพื่อตัดสินใจเลือกทางแก้ปัญหาทางพฤติกรรมและสังคมที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างถูกต้อง

กรมอนามัย (2539 : 1) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่า เป็นความสามารถอันประกอบด้วยความรู้ เจตคติ และทักษะในอันที่จะจัดการกับปัญหารอบๆ ตัว ในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต

จิตรา ทองเกิด (2540 : 82) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่า เป็นสมรรถภาพหรือความสามารถที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล จากการฝึกฝนอบรมในเชิงความคิด และการกระทำจนเกิดความเคยชินที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้สามารถเผชิญ และแก้ไขปัญหาได้อย่างฉลาด รวมทั้งสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขทั้งในปัจจุบันและอนาคต

สุขฤดี รัชตฤงการสกุล (2543 : 47) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่าเป็นความสามารถในเชิงสังคมจิตวิทยา ซึ่งเป็นทักษะที่ช่วยให้สามารถเผชิญกับสภาพการณ์ต่างๆ ทั้งแรงปะทะภายนอก ได้แก่ พ่อแม่ เพื่อน ครู พี่หรือน้อง และบุคคลอื่นๆ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมต่างๆ และแรงปะทะภายใน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงภายในตัวบุคคลเอง เช่น ความอยากรู้ อยากลอง ความรู้สึกด้อย หรือไม่เห็นคุณค่าในตนเอง โดยผู้ที่มีทักษะชีวิต จะมีพฤติกรรมที่เหมาะสมและเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสังคม

โดยสรุปทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถขั้นพื้นฐานของบุคคลในการปรับตัว และเลือกทางเดินชีวิตที่เหมาะสมในการเผชิญปัญหาที่อยู่รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยการถ่ายทอดประสบการณ์ ด้วยการฝึกฝนอบรม

องค์ประกอบของทักษะชีวิต

โดยธรรมชาติแล้วทักษะชีวิตจะมีความแตกต่างกันในแต่ละวัฒนธรรม แต่ในภาพรวม จะพบว่าทักษะชีวิตหลัก (Core life skills) อยู่ 10 ประการดังนี้ (WHO 1994 : 1)

- 1 การตัดสินใจ (Decision-making)
- 2 การแก้ปัญหา (Problem-solving)
- 3 ความคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking)
- 4 ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking)

- 5 การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective communication)
- 6 ทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal relationship skills)
- 7 ความตระหนักในตนเอง (Self-awareness)
- 8 ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy)
- 9 การจัดการกับอารมณ์ (Coping with emotions)
- 10 การจัดการกับความเครียด (Coping with stress)

ความหมายขององค์ประกอบทักษะชีวิตหลัก (Core life skills) 10 ประการ

1. การตัดสินใจ (Decision-making) เป็นสิ่งที่นำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิต ซึ่งถ้าบุคคลมีการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพในการกระทำต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ โดยมีการประเมินทางเลือก และผลจากการตัดสินใจเลือกทางเลือกนั้น ๆ จะมีผลต่อสุขภาพของบุคคลนั้น ๆ
2. การแก้ปัญหา (Problem-solving) เมื่อบุคคลมีปัญหา ที่ไม่สามารถแก้ไขได้ ทำให้เกิดภาวะตึงเครียดทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ ทักษะการแก้ปัญหา จะช่วยให้บุคคลสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตของเขาได้
3. ความคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) มีส่วนสนับสนุนในการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหา ในการค้นหาทางเลือกต่าง ๆ และผลที่เกิดขึ้นในแต่ละทางเลือก ถึงแม้ว่ายังไม่มี การตัดสินใจและแก้ปัญหาก็ตามความคิดสร้างสรรค์ยังช่วยให้บุคคลสามารถนำประสบการณ์ที่ผ่านมามาใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม
4. ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) เป็นความสามารถที่จะวิเคราะห์ ข้อมูลข่าวสาร และประเมินปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรม เช่น ค่านิยม แรงกดดัน จากกลุ่มเพื่อน อิทธิพลจากสื่อต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต
5. การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective communication) เป็นความสามารถในการใช้คำพูด และภาษาท่าทาง เพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนอย่างเหมาะสมกับวัฒนธรรมและสถานการณ์ต่าง ๆ โดยสามารถที่จะแสดงความคิดเห็น ความปรารถนา การขอความช่วยเหลือ การขอร้อง การเตือน และการปฏิเสธ
6. ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ (Interpersonal relationship skills) สามารถช่วยให้บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และสามารถที่จะรักษาและดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดี ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข และรวมถึงการรักษาสัมพันธภาพที่ดีของสมาชิกในครอบครัวที่เป็นแหล่งสำคัญของแรงสนับสนุนทางสังคม
7. ความตระหนักในตนเอง (Self-awareness) เป็นความสามารถในการเข้าใจ ในจุดดี จุดด้อยของตนเองอะไรที่ตนเองปรารถนาและไม่พึงปรารถนา และเข้าใจในความแตกต่าง

จากบุคคลอื่นๆ สามารถอยู่ภายใต้แรงกดดันต่างๆในชีวิตได้นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นอีกด้วย

8. ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy) เป็นความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกและความเห็นใจบุคคลที่แตกต่างจากเรา ซึ่งจะช่วยให้เราเข้าใจ และยอมรับความแตกต่างของบุคคลอื่นทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีทางสังคมเช่น ความแตกต่างทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม โดยเฉพาะบุคคลผู้มีภาวะบกพร่องทางจิตใจ หรือบุคคลที่ไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคม

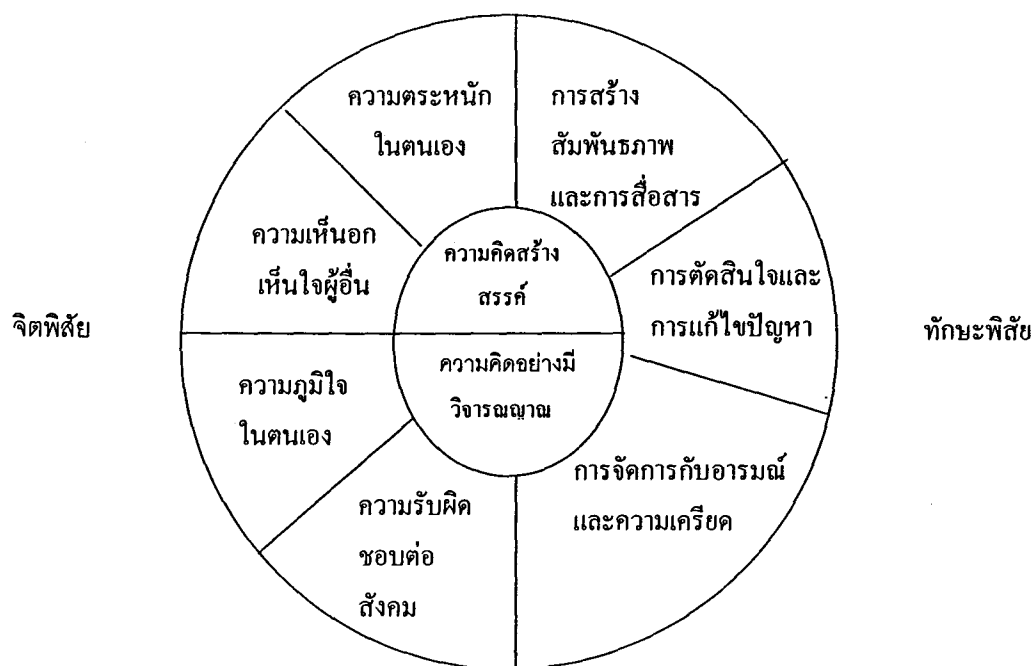
9. การจัดการกับอารมณ์ (Coping with emotions) เป็นการจัดจ้กและเข้าใจอารมณ์ตนเองและผู้อื่นว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ซึ่งจะช่วยให้สามารถตอบสนองและแสดงออกได้อย่างเหมาะสม เช่น อารมณ์รุนแรงต่างๆ หรือความเศร้าโศกที่ส่งผลต่อภาวะสุขภาพ

10. การจัดการกับความเครียด (Coping with stress) เป็นความสามารถในการรู้ถึงสาเหตุของความเครียดและรู้ถึงแนวทางในการควบคุมระดับความเครียด เช่น การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมต่างๆ ในวิถีชีวิตการเรียนรู้วิธีผ่อนคลายเมื่ออยู่ในภาวะความตึงเครียดได้อย่างเหมาะสม เพื่อที่จะช่วยลดปัญหาต่างๆ ทางด้านสุขภาพ

องค์การอนามัยโลก (WHO. 1994 : 1-3) ได้จัดองค์ประกอบทักษะชีวิตออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

- กลุ่มที่ 1 การตัดสินใจและการแก้ปัญหา
- กลุ่มที่ 2 ความคิดสร้างสรรค์และความคิดอย่างมีวิจารณญาณ
- กลุ่มที่ 3 การสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ
- กลุ่มที่ 4 ความตระหนักในตนเองและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
- กลุ่มที่ 5 การจัดการกับอารมณ์และความเครียด

สำหรับในประเทศไทย ได้มีการพัฒนาองค์ประกอบของทักษะชีวิต โดยเพิ่มองค์ประกอบทักษะชีวิตอีก 1 กลุ่ม คือความภูมิใจในตนเอง (Self esteem) และความรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility) โดยจัดความคิดสร้างสรรค์ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นองค์ประกอบร่วม และเป็นพื้นฐานของทุกองค์ประกอบจัดการความตระหนักในตนเอง และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความภูมิใจในตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นด้านจิตพิสัย ส่วนการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจและการแก้ปัญหา การจัดการกับอารมณ์และความเครียด เป็นทักษะพิสัยทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทยดังแสดงในภาพประกอบ 2 (กรมอนามัย. 2539 : 1)

ภาพประกอบ 2 องค์ประกอบของทักษะชีวิต

จากแผนภาพ ส่วนที่เป็นแกนกลางจะเป็นองค์ประกอบด้านพุทธิพิสัย ซึ่งเป็นองค์ประกอบรวมของทักษะชีวิตอื่นๆ ทั้งหมด ส่วนในวงกลมรอบนอกจะเป็นด้านจิตพิสัยและทักษะพิสัย

องค์ประกอบของทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย ที่เป็นองค์ประกอบรวม ได้แก่

1. ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical thinking) เป็นความสามารถที่จะวิเคราะห์ แยกแยะ ข้อมูล ข่าวสาร ปัญหาและสถานการณ์ต่างๆ รอบตัว
2. ความคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) เป็นความสามารถในการคิดออกไปอย่างกว้างขวางโดยไม่ยึดติดอยู่ในกรอบ

องค์ประกอบของทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย หรือเจตคติ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 คู่ คือ

คู่ที่ 1 ได้แก่ ความตระหนักรู้ในตน และความเห็นใจผู้อื่น

คู่ที่ 2 ได้แก่ ความภูมิใจในตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคม

องค์ประกอบของทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยหรือทักษะ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 คู่ คือ

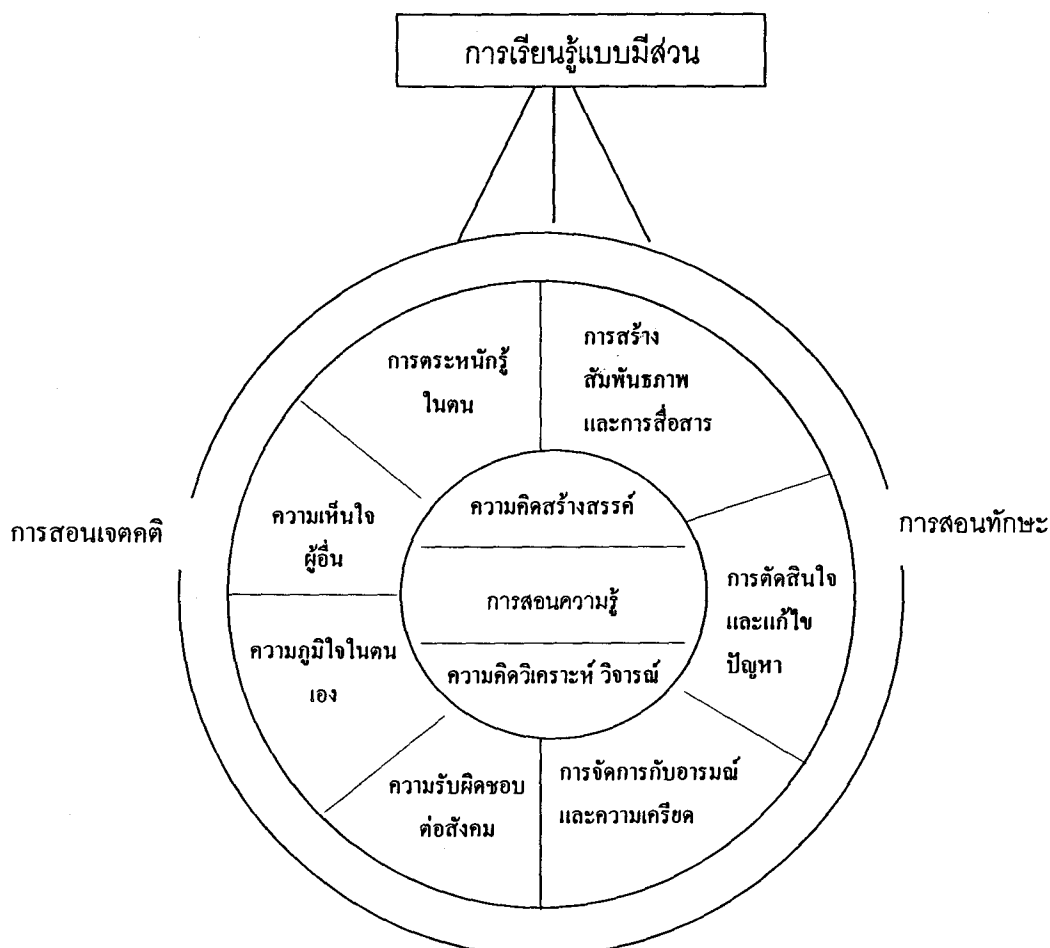
คู่ที่ 1 ได้แก่ การสร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสาร

คู่ที่ 2 ได้แก่ การตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา

คู่ที่ 3 ได้แก่ การจัดการกับอารมณ์ และความเครียด

หลักการสอนทักษะชีวิต

ในการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่างๆ ของเด็กวัยรุ่นนั้น เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือ "การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม" โดยองค์ประกอบของทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย ได้แก่ ความตระหนักรู้ในตน ความเห็นใจผู้อื่น ความภูมิใจในตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม และองค์ประกอบที่เป็นการสอนทักษะ ได้แก่ การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา การจัดการกับอารมณ์และความเครียด จะมีวิธีการสอนแบบการสอนเจตคติและการสอนทักษะซึ่งวิธีการสอนทั้ง 2 แบบ จะยึดหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยในกระบวนการเรียนการสอนทุกขั้นตอนจะมีการสอนให้เกิดทักษะชีวิตที่เป็นองค์ประกอบร่วม คือ ความคิดสร้างสรรค์และความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ ดังแสดงในภาพประกอบ 3 (กรมสุขภาพจิต. 2541 : 10)

ภาพประกอบ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทักษะชีวิตกับกระบวนการเรียนรู้

ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการสอนทักษะชีวิต (WHO 1994 : 16)

โปรแกรมทักษะชีวิตสามารถพัฒนาได้ตั้งแต่เด็กและวัยรุ่นในโรงเรียน หลายๆ ประเทศได้นำโปรแกรมทักษะชีวิตไปใช้ได้อย่างประสบความสำเร็จในช่วงอายุ 6-16 ปี ซึ่งช่วงอายุดังกล่าวนี้เป็นช่วงที่สำคัญสำหรับเด็ก และวัยรุ่น ต่อการพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม การกำหนดนโยบายและการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะชีวิตให้เกิดขึ้นในช่วงอายุดังกล่าวซึ่งการพัฒนาทักษะชีวิตนี้นับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับเด็กที่เริ่มเข้าสู่วัยรุ่นและช่วงวัยรุ่น เนื่องจากเป็นช่วงที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับปัญหาทางด้านสุขภาพดังนั้นการพัฒนาทักษะชีวิตจึงมีความจำเป็นที่ควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อนำไปสู่การมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีและการป้องกันปัญหาทางสุขภาพอนามัยได้

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกองค์ประกอบของทักษะชีวิตที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาทางพฤติกรรมและจำเป็นต่อการป้องกันการเสพยาบ้า ซึ่งนักเรียนควรได้รับการฝึกทักษะนั้น ทักษะชีวิตดังกล่าวได้แก่ ความตระหนักในตนเอง ความภูมิใจในตนเอง ทักษะการตัดสินใจและทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ดังจะกล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิต 4 ประการ ในส่วนต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับความตระหนักในตนเอง (Self-awareness)

ความหมายของความตระหนักในตนเอง

คอฟฟิกา (Koffka.1978 : 212) ได้ให้ความหมายของความตระหนักในตนเอง ซึ่งสรุปได้ว่าความตระหนักมีความหมายเหมือนกับความสำนึกซึ่งเป็นภาวะทางจิต ที่เกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก และความปรารถนาต่างๆ เกิดจากการรับรู้และความสำนึก เป็นสภาวะที่บุคคลได้รับรู้หรือได้ประสบการณ์ต่างๆ แล้วมีการประเมินค่าและตระหนักถึงความสำคัญที่ตนเองมีสิ่งนั้นๆ ซึ่งเป็นเรื่องสภาวะตื่นตัวของจิตใจต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์นั้นๆ ซึ่งหมายความว่าระยะเวลาหรือประสบการณ์และสภาพแวดล้อม หรือสิ่งเร้าภายนอกเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลเกิดความตระหนักในตนเองขึ้น

เฟลด์แมน (Fledman.1992 : G-5) ได้กล่าวถึงความตระหนักในตนเองไว้ว่า เป็นการรู้สัมผัสเกี่ยวกับตนเอง บุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมในขณะนั้น คือ รู้ว่าตนเองกำลังคิดอะไร รู้สึกอย่างไรและทำอะไรกับตนเองกับผู้อื่น หรือกับสิ่งอื่นๆ ในขณะนั้น ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

องค์การอนามัยโลก (WHO.1994 : 2) ได้กล่าวถึงความตระหนักในตนเองหรือความตระหนักในตนเองว่าเป็นความสามารถในการค้นหา และเข้าใจในจุดดีจุดด้อยของตนเองและความแตกต่างจากบุคคลอื่นไม่ว่าจะในแง่ความสามารถ เพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา สีผิว ท้องถิ่น สุขภาพ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520 : 14) ได้กล่าวถึงความตระหนักในตนเองว่า การที่บุคคลนึกคิดไว้ หรือการเกิดขึ้นในความรู้สึกสิ่งหนึ่ง เหตุการณ์หนึ่งหรือสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งความรู้สึกนี้ เกิดขึ้นในสภาวะของจิตใจ รู้สัมผัสเกี่ยวกับตนเองและสิ่งแวดล้อม

บานชื่น บุญประเสริฐ (2534 : 23) ได้กล่าวถึง ความตระหนักในตนเองไว้ว่า คือ การแสดงออกของการรับรู้ การคิดได้รู้สึกสำนึก เป็นภาวะที่บุคคลเข้าใจและประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นที่เกี่ยวกับตนเองได้ เมื่อเผชิญกับเหตุการณ์หรือสภาพแวดล้อมอย่างใดอย่างหนึ่ง

จากแนวคิดเกี่ยวกับการตระหนักในตนเอง สรุปได้ว่า ความตระหนักในตนเอง หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจตนเอง รู้ว่าตนเองกำลังคิดอะไร รู้สึกอย่างไร และกำลังทำอะไรกับตนเองและกับบุคคลอื่น รวมทั้งสามารถที่จะประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ ในการพัฒนาความตระหนักในตนเอง สามารถปฏิบัติได้ 2 วิธีการหลักๆ ดังนี้ (Kalman 1993 : 72-74) วิธีการแรก คือ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สามารถปฏิบัติได้โดย การฟังตนเองใช้การสำรวจหรือสังเกตความคิด ความรู้สึกและการกระทำของตนเองว่าเป็นอย่างไร ซึ่งเป็นกระบวนการของภาวะตื่น อยู่เสมอ การฟังคนอื่นเป็นการศึกษาตนเองโดยอาศัยการสังเกตปฏิกิริยาของผู้อื่นที่มีต่อตน ทำให้ทราบว่าคนอื่นมองตนเองอย่างไร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าตนเองจะเปิดใจได้มากน้อยขนาดไหน และการบอกคนอื่นเกี่ยวกับตนเองเป็นการเปิดเผยตนเอง ซึ่งเป็นขั้นแรกของการพัฒนาความตระหนักในตนเอง และวิธีการที่สอง คือการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (Interpersonal relationships) ซึ่งครอบครัวมักจะเป็นแหล่งแรก และแหล่งสุดท้ายที่จะให้บทสอนเกี่ยวกับความตระหนักในตนเอง โดยการเรียนรู้นี้จะขึ้นกับประสบการณ์ชีวิต รวมถึงสัมพันธภาพที่ตนมีกับครู อาจารย์ ผู้ร่วมงาน และผู้บังคับบัญชา

การพัฒนาความตระหนักในตนเอง มีลักษณะและวิธีการที่สามารถฝึกปฏิบัติได้ ดังนั้น ถ้ามีการฝึกฝนหรือปฏิบัติไม่ว่าจะรูปแบบใดก็ตาม จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต จะสามารถสร้างความสมดุลให้กับตนเองมีทักษะในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น ซึ่งมีความสำคัญและมีคุณประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาตนเอง การได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะและสะสมประสบการณ์ใน การพัฒนาความตระหนักในตนเอง เป็นการเพิ่มโอกาสในการพัฒนาและปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น กระบวนการสร้างความตระหนักในตนเอง สามารถฝึกปฏิบัติได้จาก ขั้นตอน และกิจกรรมดังต่อไปนี้ (กรมอนามัย. 2539 : 14-16)

1. ขั้นตอนการสร้างความรู้สึก ประกอบด้วย การใช้สื่อทำให้เกิดความรู้สึก เช่น เทป วีดีโอ และกิจกรรมโดยใช้เกมส์

2. ขั้นตอนการจัดระบบความคิดความเชื่อ ประกอบด้วย กิจกรรมที่เน้นกระบวนการกลุ่ม เช่น การอภิปรายกลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ และการประยุกต์แนวคิด

จะเห็นได้ว่าความตระหนักในตนเอง เป็นความสามารถในการเข้าใจตนเองรู้ว่าตนเองกำลังคิดอะไร รู้สึกอย่างไร และกำลังทำอะไรกับตนเอง และกับบุคคลอื่น รวมทั้งสามารถที่จะ

ประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ และในการศึกษาค้นคว้าที่มุ่งที่จะให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในตนเองโดยตระหนักว่าเป็นปัญหาใกล้ตัว และตระหนักในความรุนแรงของยาบ้า โดยเรียนรู้จากประสบการณ์ และการฝึกปฏิบัติจากกระบวนการดังกล่าวข้างต้นที่จะทำให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมในการป้องกันการเสพยาบ้าได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

แนวคิดเกี่ยวกับความภูมิใจในตนเองหรือการเห็นคุณค่าในตนเอง

(Self-esteem)

ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง

แซสซี (Sasse.1978 : 48) ได้ให้ความหมายการเห็นคุณค่าในตนเอง ว่าเป็นความรู้สึกของบุคคลว่าตนเองมีความสำคัญและมีคุณค่าในตนเอง มีความต้องการได้รับความเชื่อถือ การยอมรับนับถือโดยได้รับการสนับสนุนหรือการยอมรับนับถือจากผู้อื่น เพื่อที่จะได้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจและนับถือตนเอง

เบรนเดน (Branden.1981 : 110-125) ได้ให้ความหมายการเห็นคุณค่าในตนเอง ว่าเป็นลักษณะของความเชื่อมั่นและการมีความนับถือตนเอง อันเกิดจากความเชื่อมั่นในความมีคุณค่าของตนเอง ความมั่นใจในความสามารถของตนที่กระทำการใดให้สำเร็จได้ตามความพอใจ

เอมเมอร์ และคณะ (Emery, et al.1993 : 224-228) ได้ให้ความหมาย การเห็นคุณค่าในตนเอง ว่าเป็นการประเมินคุณค่าของตนเองของบุคคลในประสบการณ์ 3 ส่วน คือ การเห็นคุณค่าในตนเองต่อกลุ่มเพื่อน ครอบครัว และโรงเรียน

เปรมจิต ทศตะ (2516 : 7) ได้ให้ความหมายการเห็นคุณค่าในตนเอง ว่าเป็นการพิจารณาคัดสินค่าของตนเองตามความรู้สึกและทัศนคติต่อตนเองของบุคคลในเรื่อง การปฏิเสธตนเอง การยอมรับของพ่อแม่ การหลอกตัวเอง การไม่ยอมรับของผู้อาวุโส หรือผู้มีอำนาจเหนือ และการยอมรับตนเองและสังคม

นิพนธ์ แจ้งเอี่ยม (2518 : 6-7) ได้ให้ความหมายการเห็นคุณค่าในตนเอง ว่าเป็นการพิจารณาคัดสินค่าของตนเองตามความรู้สึกและทัศนคติต่อตนเองของบุคคลในเรื่องการประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลว การปฏิเสธตนเอง การยอมรับตนเอง การพึ่งตนเอง คิดว่าตนเองมีคุณค่าในสังคม ตลอดจนการได้รับการยอมรับจากสังคม จากบิดา มารดา ผู้อาวุโสหรือผู้มีอำนาจเหนือกว่า การเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคล เป็นการตัดสินคุณค่าของตน (Self) และแสดงออกในรูปทัศนคติที่บุคคลนั้นมีต่อตนเอง การพิจารณาความหมายของ "ตน" ในแง่ปรัชญาจะมีลักษณะเป็นนามธรรมที่หมายถึงเอกลักษณ์ของบุคคลซึ่งหมายถึงลักษณะทางกายภาพ ความสามารถทางสติปัญญา แต่ในทางจิตวิทยาจะมองตนในแง่การเรียนรู้ โดยเป็นการรับรู้ตนเองในด้านต่างๆ ที่ได้จากการมีสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมและเป็นกระบวนการของประสบการณ์ทางสังคม

โดยสรุปการเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเองว่ามีความสำคัญ มีความสามารถในการกระทำสิ่งต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ ตลอดจนมีความเชื่อมั่นว่าตนเองได้รับการยกย่องนับถือจากเพื่อนฝูง ครอบครัวและสังคม กระบวนการรับรู้ของบุคคลต่อความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง มี 2 ขั้นตอน คือ (Taft. 1985 : 79 ; อ้างอิงจากเสมอจันทร์ อะนะเทพ . 2535 : 40) การประเมินเจตคติและการกระทำของสังคมที่มีต่อตน กระบวนการนี้มีรากฐานมาจากแนวคิดการมองตนของคูเลย์ (Cooley) ที่ว่าบุคคลสามารถรู้จักตนเองได้โดยอาศัย "กระจกมองตน" กระบวนการนี้เป็นการรับรู้คุณค่าของตนเองที่มีรากฐานมาจากการประเมินและการยอมรับของผู้อื่น เป็นความรู้สึกที่ได้รับจากภายนอกต่อคุณค่าของตน (Outer-self esteem) และความรู้สึกของบุคคลต่อความสามารถในการตอบสนองต่อสภาวะแวดล้อมและผลที่ตนได้รับกระบวนการนี้เป็นความรู้สึก "ภายใน" ต่อคุณค่าของตน (Inner-self esteem) เป็นความสัมพันธ์ของปัจเจกบุคคลที่แท้จริงในสังคม และผลกระทบของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อมนั้นคือ เป็นความรู้สึกที่อยู่ภายในตนเอง ตามความสามารถในการปฏิบัติเพื่อควบคุมสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง ซึ่งอำนาจที่ช่วยให้สามารถกระทำหรือควบคุมสิ่งต่างๆ เกิดจากความรู้ ทักษะ รายได้และสถานภาพของบุคคล

แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการตัดสินใจ (Decision making skills)

ความหมายของการตัดสินใจ

เทอร์รี่ (Terry. 1964 : 107-108) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจว่า เป็นการเลือกทางใดทางหนึ่งที่ตั้งอยู่บนรากฐานของกฎเกณฑ์จากทางเลือกสองทางหรือมากกว่าทางเลือกที่เป็นไปได้

อะชีสัน และฮิลล์ (Achison & Hill. 1978 : 332) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจว่า หมายถึง ความคิดและการกระทำต่างๆ ที่นำไปสู่การเลือกหรือการตกลงใจอย่างใดอย่างหนึ่ง

แฮร์ริสัน (Harrison. 1981 : 3) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจว่า เป็นกระบวนการประเมินผลเกี่ยวกับทางเลือกหรือตัวเลือกที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการคาดคะเนผลที่เกิดจากทางเลือกในการปฏิบัติที่จะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายให้ได้มากที่สุด

องค์การอนามัยโลก (WHO. 1994 : 2) กล่าวถึงการตัดสินใจว่า เป็นสิ่งนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ในชีวิต ซึ่งถ้าบุคคลมีการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพในการกระทำต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ โดยมีการประเมินทางเลือก และผลจากการตัดสินใจเลือกทางเลือกนั้นๆ จะมีผลต่อสุขภาพอนามัยของบุคคลนั้นๆ

ส่วนความหมายของทักษะการตัดสินใจได้มีผู้กล่าวถึงไว้ต่าง ๆ ดังนี้

องค์การอนามัยโลก (WHO. 1994 : 1) ได้ให้ความหมายของทักษะไว้ว่า เป็นความสามารถในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคล

ประเสริฐ ดันสกุล และคณะ (2538 : 5) ได้กล่าวไว้ว่า ทักษะหมายถึงความชัดเจน และความชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งมนุษย์สร้างขึ้นได้จากการเรียนรู้

และกรมอนามัย (2539 : 17) ได้กล่าวถึงทักษะว่า เป็นความสามารถที่คนเราไม่เคยมีมาก่อน แต่ได้เรียนรู้จนกระทั่งทำได้อย่างชำนาญ

โดยสรุป ทักษะการตัดสินใจ หมายถึง ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลเพื่อเลือกแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม เป็นไปตามลำดับขั้นตอน และนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย

กระบวนการตัดสินใจ

การตัดสินใจในการเลือกทางเลือกอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำอย่างเป็นกระบวนการเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้มีนักวิชาการ ให้ข้อเสนอของกระบวนการตัดสินใจไว้ดังนี้

สโตนอร์ (Stoner. 1987:177-182) ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจ เพื่อสั่งการหรือเลือกทางเลือกซึ่งอาศัยเหตุผลดังนี้

1. วิเคราะห์และจำกัดขอบเขตของปัญหารวมถึงการพิจารณาองค์ประกอบของสถานการณ์นั้นๆ ที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจ และความเป็นไปได้ของการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่
2. การตั้งวัตถุประสงค์ หมายถึง การแยกแยะเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการตัดสินใจ พร้อมทั้งเกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดที่ครอบคลุมคุณภาพ การยอมรับและความถูกต้อง
3. การค้นหาทางเลือก เป็นขั้นตอนที่ผู้ทำการตัดสินใจ รวบรวมข้อเท็จจริง ศักยภาพของการยอมรับทางเลือกแต่ละทางเลือกที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ง่าย
4. การประเมินทางเลือกในเรื่องความเป็นไปได้ค่าใช้จ่าย ความเที่ยงตรง ความเสี่ยง ความไม่แน่นอนของผลที่จะเกิดขึ้นเป็นอย่างไรในแต่ละทางเลือก เพื่อเลือกทางเลือกที่จะช่วยให้ แก้ปัญหาได้

5. การตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุด และสอดคล้องที่สุด

6. การประเมินการตัดสินใจเป็นขั้นตอนที่จะนำไปสู่การตัดสินใจที่มี

ประสิทธิผลโดยการทบทวนทุกขั้นตอนที่ผ่านมา

7. ตัดสินใจปฏิบัติตามทางเลือก

ขั้นตอนการตัดสินใจ

อุไร มั่นหมั่น (2539 : 8-9) แบ่งขั้นตอนการตัดสินใจออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการแสวงหาข้อมูล (Data collection) เนื่องจากว่า ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นย่อมมีสาเหตุ การเสาะแสวงหาข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกัปัญหา คือการเสาะหาสิ่งที่เป็นสาเหตุนั้น เพื่อมาเป็นส่วนประกอบในการตัดสินใจจะต้องกระทำอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ทั้งในแง่

ของการเก็บรวบรวมข้อมูล (Collective) และในแง่การวิเคราะห์ (Analysis) ซึ่งเป็นลักษณะเกี่ยวกับการวิจัย

2. ขั้นตอนการกำหนดทางเลือก (Formulating alternative) เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากในกระบวนการตัดสินใจเป็นความพยายามจะครอบคลุมวิถีทางที่จะแก้ปัญหาได้ในหลายๆ วิธีต้องกำหนดให้ได้ในรูปธรรมหลัก ข้อเท็จจริงหลัก (Main fact) เป็นอย่างไรบ้าง และในทางปฏิบัติต้องสร้างฉาก (Scenario) ขึ้นมาก่อนว่าเรื่องนี้มีทางเลือกอะไรบ้าง

3. ขั้นตอนการวิเคราะห์ทางเลือก (Analysing alternative) การวิเคราะห์ทางเลือกควรใช้ความเป็นจริงที่เป็นภาวะวิสัย (Objective analysis)

4. ขั้นตอนการเปรียบเทียบค่าทางเลือก (Value comparison) ขั้นตอนนี้เป็นการเปรียบเทียบโดยนำค่า (Value) ทั้งหลายมาเกี่ยวข้องในการวิเคราะห์

5. ขั้นตอนการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด (Choice of alternative on the best set of alternative) เป็นการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด

องค์การอนามัยโลก (WHO.1994 : 45) ได้มีแนวทางการสอนทักษะการตัดสินใจ ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดทางเลือกที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ

ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจ

ขั้นที่ 3 เขียนข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือก

ขั้นที่ 4 ตัดสินใจเลือกและเขียนเหตุผลของการเลือกทางเลือกนี้

จากกระบวนการและขั้นตอนการตัดสินใจดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในขั้นตอนหรือกระบวนการเหล่านั้น โดยนำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับการสร้างแบบวัดทักษะการตัดสินใจ โดยใช้แนวทางการตัดสินใจขององค์การอนามัยโลก

ส่วนวิธีการฝึกทักษะการตัดสินใจ จะประกอบด้วยขั้นตอนและกิจกรรมดังต่อไปนี้ (กรมอนามัย. 2539 : 17-21)

1. ขั้นตอนการรู้จักเห็นจริง ประกอบด้วยกิจกรรม ได้แก่ การให้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในการเลือกทางที่เหมาะสม ใช้ในกรณีศึกษา สถานการณ์สมมติ ประกอบการอภิปรายและสรุปในกลุ่มใหญ่

2. ขั้นตอนการลงมือกระทำ โดยใช้กิจกรรมการฝึกปฏิบัติจากกรณีศึกษา อภิปรายและสรุปในกลุ่มใหญ่

จะเห็นว่าทักษะการตัดสินใจเป็นความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล เพื่อเลือกแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม อย่างเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วยขั้นระบุปัญหา ขั้นรู้จักทางเลือกที่มีอยู่ ขึ้นบอกข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือก และขั้นตัดสินใจเลือกทางเลือก

ที่ดีที่สุดเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย และในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งที่จะให้นักเรียนเกิดทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพติดโดยเรียนรู้จากประสบการณ์และการฝึกปฏิบัติจากกระบวนการดังกล่าวข้างต้นที่จะทำให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมในการป้องกันการเสพติดได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการปฏิเสธ (Assertive skills)

ความหมายของทักษะการปฏิเสธ

คริสทอฟ และเคลลี (สุมาลี อุดมผล.2537 : 6-7 ; อ้างอิงจาก Chrisstoff & Kelly. 1985. *handbooks of social skill training and research*) ได้ให้ความหมายทักษะการปฏิเสธว่าเป็นทักษะด้านการใช้คำพูดที่เหมาะสมอย่างหนึ่ง ซึ่งทักษะนี้เป็นความกล้าในการพูดปฏิเสธบุคคลอื่น กล้าแสดงความคิดเห็นที่ไม่ตรงกับบุคคลอื่น กล้าปฏิเสธเพื่อรักษาสิทธิของตนเอง เมื่อถูกเอาเปรียบหรือถูกขัดขวางการกระทำและความคิด ซึ่งแสดงถึงสิทธิอันชอบธรรมของบุคคล

กรมอนามัย (2539 : 19) ได้ให้ความหมายทักษะการปฏิเสธว่า การปฏิเสธ สิ่งใดนั้นเกิดจากเจตคติและกระบวนการตัดสินใจอย่างชัดเจนแล้วว่าจะต้องปฏิเสธจะต้องรู้ว่าพฤติกรรมเหล่านั้นเป็นสิ่งที่ต้องการปฏิเสธ และการปฏิเสธเป็นสิทธิส่วนบุคคลที่ทุกคนมีความชอบธรรมที่จะปฏิเสธ

รัตนา ดอกแก้ว (2539 : 31) ได้ให้ความหมาย ทักษะการปฏิเสธว่าเป็นสิทธิอันชอบธรรมของทุกคน และสามารถกระทำได้โดยไม่คิดทำร้ายจิตใจอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งจะทำให้เกิดผลดีต่อตนเองในการหลีกเลี่ยงการมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้ และหากปฏิเสธสิ่งเหล่านั้นได้สำเร็จอาจจะสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมหรือความต้องการของอีกฝ่ายได้

โดยสรุป ทักษะการปฏิเสธ หมายถึง ความสามารถ ความชำนาญของนักเรียนในการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนจากเพื่อนและหาทางออกเมื่อถูกเข้าซื้อหรือสับประมาทได้อย่างเหมาะสมและไม่เสียสัมพันธภาพ ที่จะช่วยหลีกเลี่ยงการมีภาวะเสี่ยงตลอดจนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

หลักในการปฏิเสธ

มี 4 ข้อ ดังนี้ (กรมอนามัย. 2539 : 30)

1. ปฏิเสธอย่างจริงจังทั้งท่าทางคำพูดและน้ำเสียง เพื่อแสดงความตั้งใจอย่างชัดเจนที่จะขอปฏิเสธ
2. ใช้ความรู้สึกเป็นข้ออ้างประกอบเหตุผล เพราะการใช้เหตุผลอย่างเดียว มักถูกโต้แย้งด้วยเหตุผลอื่น การอ้างความรู้สึกจะทำให้โต้แย้งได้ยาก
3. การขอความเห็นชอบ และแสดงการขอบคุณเมื่อผู้ชวนยอมรับ จะเป็นการรักษาน้ำใจของผู้ชวน

4. เมื่อถูกเข้าชี้ต่อหรือสบประมาท ไม่ควรหันไหวกับคำพูดเหล่านั้น เพราะจะทำให้ขาดสมาธิในการหาทางออก ควรยับยั้งการปฏิเสธและหาทางออกโดยเลือกวิธีต่อไปนี้

4.1 ปฏิเสธซ้ำโดยไม่ต้องใช้ข้ออ้าง พร้อมทั้งบอกสาเหตุทางเลียงจากเหตุการณ์ไป

4.2 การต่อรอง โดยการหากิจกรรมอื่นที่ดีกว่ามาทดแทน

4.3 การผลัดผ่อน โดยการขอยืดระยะเวลาออกไปเพื่อให้ผู้ชวนเปลี่ยนความตั้งใจ

กระบวนการฝึกทักษะการปฏิเสธ

ประกอบด้วยขั้นตอนและกิจกรรมดังนี้ (กรมอนามัย. 2539 : 17-21)

1. ขั้นรู้ชัดเห็นจริง ประกอบด้วยกิจกรรมได้แก่ กลุ่มย่อยระดมสมอง และวิเคราะห์สถานการณ์

2. ขั้นลงมือกระทำ ใช้กิจกรรมการฝึกปฏิบัติ โดยการแสดงบทบาทสมมติ อภิปรายกลุ่มย่อยและสรุปในกลุ่มใหญ่

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ ทักษะที่จำเป็นในการป้องกันการเสพติด นอกจากทักษะการตัดสินใจที่นำไปสู่พฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมแล้ว ทักษะการปฏิเสธ เป็นทักษะที่สำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งเด็กนักเรียนหรือวัยรุ่นมักจะมีปัญหาว่าหลายๆ ครั้ง การแสดงออกทำไปเพราะความเกรงใจเพื่อน กลัวเสียความสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อน แม้จะได้ตัดสินใจแล้วว่าไม่ต้องการทำเช่นนั้น ดังนั้น การปฏิเสธจึงเป็นสิ่งที่วัยรุ่นจำเป็นต้องเรียนรู้และ ฝึกฝนจนมีความชำนาญ โดยเฉพาะเมื่อถูกเพื่อนชักชวนต้องรู้จักปฏิเสธ และเมื่อถูกเพื่อนเข้าชี้ต่อรู้จักหาทางออก ซึ่งการฝึกทักษะการปฏิเสธเป็นความสามารถของนักเรียนในการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนจากเพื่อนและหาทางออกเมื่อถูกเข้าชี้ หรือสบประมาทได้อย่างเหมาะสม และไม่เสียสัมพันธภาพ โดยเรียนรู้จากประสบการณ์ และการฝึกปฏิบัติจากกระบวนการดังกล่าวข้างต้น ที่จะทำให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมในการป้องกันการเสพติดได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม ซึ่งการสอนทักษะชีวิตนี้ ผู้เรียนจะเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เรียกว่า “การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม” (Participatory learning) ดังมีรายละเอียดที่จะกล่าวต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory learning) อาศัยหลักการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student centered) โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้จากประสบการณ์เดิมประกอบด้วย

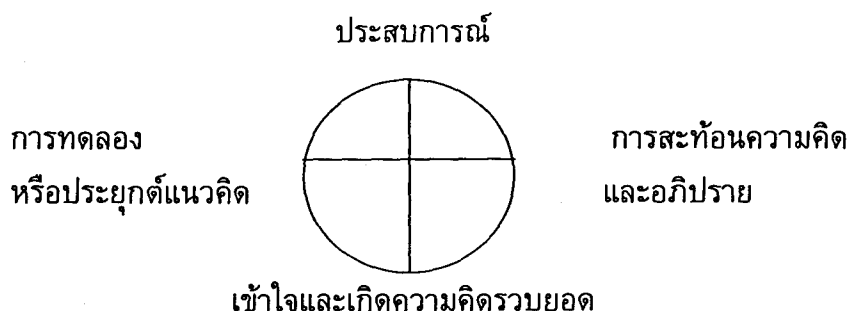
1. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีหลักสำคัญ 5 ประการ คือ (กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต. 2541 ค : 5)

- 1.1) เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์ของนักเรียน
- 1.2) ทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่ท้าทายอย่างต่อเนื่อง และเป็นการเรียนรู้ที่เรียกว่า แอคทีฟ เลิร์นนิง (Active learning)
- 1.3) มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองและระหว่างผู้เรียนกับครูสอน
- 1.4) ปฏิสัมพันธ์ที่มีทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ที่ทุกคนมีอยู่ออกไปอย่างกว้างขวาง
- 1.5) การสื่อสารโดยการพูด หรือการเขียน เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ความรู้ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอาจเรียกว่า การเรียนรู้แบบ PL หรือบางครั้งอาจเรียกว่า การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential learning)

2. องค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม องค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อการเกิดทักษะชีวิต มีอยู่ 4 ประการ คือ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญ. 2539 : 2)

- 2.1) การจัดประสบการณ์ (Experience) เป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้นำประสบการณ์เดิมของตนเองมาพัฒนาเป็นองค์ความรู้ ทักษะ และเจตคติใหม่ๆ
- 2.2) การสะท้อนความคิดและอภิปรายข้อคิดเห็น (Reflect and dicussion) เป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงออกในการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- 2.3) ความคิดรวบยอดและความเข้าใจ (Understanding and conceptualization) เป็นขั้นตอนการสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อนำไปสู่การเกิดความคิดรวบยอด
- 2.4) การทดลองหรือการประยุกต์แนวคิด (Experiment) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนได้มีโอกาสนำความคิดรวบยอด หรือสิ่งที่เกิดใหม่ไปประยุกต์ใช้ในลักษณะใด ลักษณะหนึ่ง หรือ สถานการณ์ต่างๆ จนเกิดแนวทางปฏิบัติของผู้เรียนเอง

องค์ประกอบเหล่านี้สามารถสรุปเป็นภาพรวม ดังภาพประกอบ 4 (กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต. 2541 ง : 7)

ภาพประกอบ 4 องค์ประกอบ 4 ประการ ของกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

3. ปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีหลักสำคัญคือ ต้องการให้เกิดการเรียนรู้สูงสุด โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากที่สุดในทุกๆ องค์ประกอบก็คือ การแบ่งปันประสบการณ์ การได้สะท้อนความคิดและถกเถียง การสรุปความคิดรวบยอด ตลอดจนได้ทดลองหรือประยุกต์แนวคิด และในทุกองค์ประกอบนั้นจะต้องเกิดการเรียนรู้สูงสุด ปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมหรือปัจจัยที่ช่วยให้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมบรรลุการเรียนรู้สูงสุดนั้นมี 2 องค์ประกอบสำคัญ คือ

3.1) การมีส่วนร่วมสูงสุด (Maximum participation)

การมีส่วนร่วมสูงสุด หมายถึง ผู้เรียนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเป็นจำนวนมาก หลักสำคัญคือ กระบวนการกลุ่ม โดยผู้สอนต้องพิจารณาเลือกให้เหมาะสมในแต่ละองค์ประกอบของการเรียนรู้ประเภทของกลุ่มหรือขนาดของกลุ่มมีข้อบ่งชี้และข้อจำกัดแตกต่างกันไป (สำนักงาน ป.ป.ส. 2540. ค : 28)

3.2) การบรรลุงานสูงสุด (Maximum performance)

การบรรลุงานสูงสุด หมายถึง ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้ตรงตามที่คุณสอนกำหนดไว้ทั้งเนื้อหาและระยะเวลา ซึ่งมีหลักสำคัญคือ (สำนักงาน ป.ป.ส.2540 ค : 29)

1. ผู้สอนต้องกำหนดกิจกรรมให้ชัดเจน เช่น แบ่งกลุ่มอย่างไร ทำงานอะไร ทำอย่างไร แค่นั้น ภายในระยะเวลาเท่าไร และนำเสนอภายในระยะเวลาเท่าไร
2. กำหนดบทบาทของกลุ่มหรือสมาชิกในกลุ่มให้ชัดเจน เช่น มีบทบาทของกลุ่ม สังเกตการณ์เพิ่มเข้ามา การกำหนดบทบาทนี้ยังรวมไปถึงสมาชิกภายในกลุ่มด้วย เช่น บทบาทของผู้นำกลุ่ม บทบาทของผู้นำเสนอ และผู้สังเกตการณ์ เป็นต้น
3. กิจกรรมควรมีโครงสร้างของเนื้อหาที่ชัดเจนซึ่งบอกทั้งรายละเอียดของกิจกรรมและบทบาท ซึ่งในส่วนนี้หากผู้สอนสามารถชี้แจงประกอบการจัดทำเป็นใบงานหรือใบชี้แจงมอบให้กลุ่มด้วยจะทำให้ชัดเจนมากขึ้น ดังปรากฏในตาราง 3

ตาราง 3 การจัดกลุ่มประเภทต่างๆ

ประเภทกลุ่ม	ความหมาย	ข้อบ่งชี้	ข้อจำกัด
กลุ่ม 2 คน (Pair Gr.)	-ให้นักเรียนจับคู่กันทำ กิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย	-ต้องการให้ทุกคนมีส่วนร่วม ในการออกความเห็น หรือปฏิบัติ	-ขาดความหลากหลาย ทางความคิดและ ประสบการณ์
กลุ่ม 3 คน (Triad Gr.)	-ให้นักเรียนจับกลุ่ม 3 คน แต่ละคนมีบทบาทที่ชัดเจน และหมุนเวียนบทบาท กันได้	-ทุกคนมีส่วนร่วมในการ เรียนรู้ตามบทบาทและ สามารถเรียนรู้ได้ครบ ทุกบทบาท	-ขาดความหลากหลาย และความกระฉับกระชวย บ้าง
กลุ่มย่อยระดม สมอง (Buzz Gr.)	-เป็นการรวมกลุ่ม 3-4 คน ขึ้นชั่วคราวเพื่อแสดง ความเห็น	-ต้องการให้นักเรียนมีส่วนร่วม ในเวลาสั้นๆ โดยไม่ ต้องการข้อสรุปหรือต้อง การข้อสรุปที่ลึกซึ้งมาก	-ขาดความลึกซึ้ง ไม่มีการ อภิปรายกันอย่างลึกซึ้ง
กลุ่มเล็ก (Small Gr.)	-เป็นการจัดกลุ่ม 5-6 คน ทำกิจกรรมที่ได้รับ มอบหมายจนลุล่วง	-ต้องการให้นักเรียนได้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และถกเถียงอย่างลึกซึ้ง จนได้ข้อสรุป	-ใช้เวลามาก
กลุ่มใหญ่ (Large Gr.)	-เป็นการอภิปรายในกลุ่ม 15-30 คน หรือทั้งชั้น	-ต้องการให้เกิดการโต้ แย้งหรือการรวบรวม ความคิดจากกลุ่มย่อยเพื่อ หาข้อสรุป	-บางคนอาจให้ความสนใจ หรือมีส่วนร่วมน้อย

ที่มา : กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต. (2541 ง). คู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันเอดส์ :
หน้า 8-9

การสอนทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันยาเสพติด หรือยาบ้าของเด็กวัยรุ่นนั้นเป็นการจัดการ
เรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง หรือการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งจำแนกออกเป็น
การสอนความรู้ การสอนเจตคติ การสอนทักษะ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเองได้ โดยมีหลักการ
สอนดังนี้ (กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต. 2541 ง : 10-12)

หลักการสอนความรู้แบบมีส่วนร่วม

การสอนความรู้ (Knowledge) ที่ใช้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ช่วยสร้างทักษะชีวิตที่เป็นพื้นฐาน และเป็นองค์ประกอบร่วมของทักษะชีวิตตัวอื่นๆทั้งหมด นั่นก็คือความคิดสร้างสรรค์ และความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ ลักษณะเฉพาะการสอนความรู้ที่มียึดหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 องค์ประกอบของการเรียนรู้และลักษณะเฉพาะของการสอนความรู้

องค์ประกอบของการบรรลุการเรียนรู้สูงสุด	ลักษณะเฉพาะของการสอนความรู้แบบบรรลุการเรียนรู้สูงสุด
ประสบการณ์	-ตั้งคำถามเพื่อรวบรวมประสบการณ์ของผู้เรียน
การสะท้อนความคิดและอภิปราย	-นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้เพื่อสร้างความรู้ตามงานที่ได้รับมอบหมาย
ความคิดรวบยอด	-การบรรยาย(โดยครูหรือสื่อ) การรายงานผลงานกลุ่มหรือบูรณาการความรู้ของกลุ่มย่อยโดยการอภิปรายในกลุ่มใหญ่
ประยุกต์แนวคิด	-นักเรียนได้ทำกิจกรรมที่ประยุกต์ความรู้ที่เกิดขึ้นเช่น เขียนคำขวัญ จัดบอร์ด ทำรายงาน เขียนเรียงความ ฯลฯ

ที่มา : กระทรวงสาธารณสุขกรมสุขภาพจิต. (2541 ง) . คู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันเอดส์ :

หน้า 10

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจเนื้อหาวิชานั้น ไม่มีขั้นตอนการสอนที่เฉพาะเจาะจง เพียงแต่ให้คำนึงถึงการจัดกิจกรรมที่ครอบคลุมองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมทั้ง 4 ประการ

หลักการสอนเจตคติแบบมีส่วนร่วม

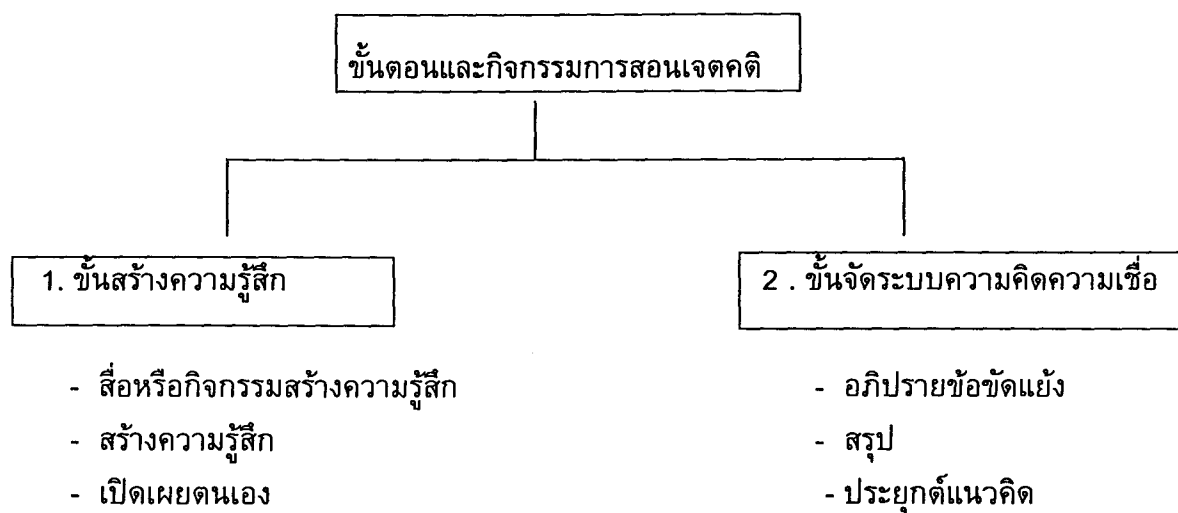
ถึงแม้กระบวนการสอนแต่ละครั้งจะมีองค์ประกอบทั้งด้าน พุทธิพิสัย จิตพิสัย และ ทักษะพิสัย แต่การสอนเจตคติจะมุ่งเน้นการสอนทางด้านพิสัย ซึ่งมีองค์ประกอบ 2 ด้าน คือ การสร้างความรู้สึกลึกซึ้งสอดคล้องกับเจตคติดังกล่าว และการจัดระบบความคิด ความเชื่อ เมื่อนำมาสัมพันธ์กับหลักการทั่วไปของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ประการ การสอนเจตคติจึงควรมีลักษณะเฉพาะดังตาราง 5

ตาราง 5 องค์ประกอบของการเรียนรู้และลักษณะเฉพาะของการสอนเจตคติ

องค์ประกอบของการเรียนรู้	ลักษณะเฉพาะของการสอนเจตคติ
ประสบการณ์	-เน้นประสบการณ์ด้านความรู้สึกของนักเรียน
การสะท้อนความคิดและถกเถียง	-นักเรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและโต้แย้งอย่างเต็มที่
การสรุปความคิดรวบยอด	-นักเรียนได้ข้อสรุปด้วยตนเองโดยครูกระตุ้นให้นักเรียนคิดและช่วยเพิ่มเติม
การทดลองหรือประยุกต์แนวคิด	-นักเรียนได้ทำกิจกรรมทั้งในหรือนอกเวลาเรียนเพื่อให้มีเจตคติที่ฝังแน่นมากขึ้น

ที่มา : กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต. (2541 ง). คู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันเอดส์:

เนื่องจากเจตคติมีความคิดหรือความเชื่อที่มีความรู้สึกเป็นองค์ประกอบดังนั้นการสอนจึงต้องมีทั้ง 2 องค์ประกอบ คือ ด้านความรู้สึกและด้านความคิดความเชื่อ ดังภาพประกอบ 5 (กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต. 2541 ง : 11)

ภาพประกอบ 5 ขั้นตอนและกิจกรรมการสอนเจตคติ

ขั้นสร้างความรู้สึกจะใช้สื่อหรือกิจกรรมสร้างความรู้สึกอาจใช้เวลาประมาณ 5-20 นาทีของคาบสอน ส่วนที่เหลือจะเป็นการจัดระบบความคิดความเชื่อ ดังนั้นครูจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ทักษะในการใช้สื่อหรือกิจกรรมให้เกิดความรู้สึกได้จริงรวมทั้งมีความรู้ทักษะในการใช้กระบวนการกลุ่มช่วยจัดระบบความคิดความเชื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้นักเรียนได้มีโอกาสอภิปรายโต้แย้งจนนักเรียนสามารถสรุปได้ด้วยตนเองและนำข้อสรุปที่ได้มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นๆ โดยมีรายละเอียดกิจกรรมสรุปได้ดังตาราง 6

ตาราง 6 สรุปขั้นตอนและกิจกรรมการสอนเจตคติ

ขั้นตอน	องค์ประกอบ PL	กิจกรรม
1.ขั้นสร้างความรู้สึก	ประสบการณ์	- สื่อหรือกิจกรรมสร้างความรู้สึก เป็นการใช้อุปกรณ์หรือกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกหรืออารมณ์ร่วมกับเรื่องนั้น - สื่อสร้างความรู้สึก เช่น บทสำหรับอ่าน (กรณีศึกษา จดหมาย บันทึก บทสัมภาษณ์ ฯลฯ) แถบเสียง วีดิทัศน์ - กิจกรรมสร้างความรู้สึก เช่น - สร้างความรู้สึกโดยตรง เช่น ละคร หุ่นกระบอก - กิจกรรมจำแนกเจตคติของผู้เรียน เช่น การสำรวจความคิดเห็น แบบสอบถามจัดลำดับความสำคัญ เป็นต้น - กิจกรรมอื่นๆ เช่น กิจกรรมที่อาศัยจินตนาการกิจกรรมกลุ่ม การต่อเรื่องและกิจกรรมเร้าความสนใจอื่นๆ เช่น การโต้เถียง - การเปิดเผยตนเอง เป็นการตั้งประสบการณ์เก่าของนักเรียน มักทำในกลุ่ม 2 คน หรือกลุ่มย่อยระดมสมอง เช่น ให้เล่าความรู้สึกโดยตรง ให้เขียนแล้วอ่านเอง หรือสลับกันอ่านให้ตอบคำถาม
2.ขั้นจัดระบบความคิดความเชื่อ	สะท้อนความคิดและอภิปราย ความคิดรวบยอด ประยุกต์แนวคิด	- การอภิปรายข้อขัดแย้ง เป็นการตั้งประเด็นความคิดความเชื่อเรื่องต่างๆ เพื่อให้มีการอภิปรายจนได้ข้อสรุปในกลุ่มเล็ก - การสรุป เป็นการให้กลุ่มเล็กรายงานข้อสรุปของกลุ่มและร่วมกันสรุปแนวคิดในกลุ่มใหญ่ - การประยุกต์แนวคิด เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้เจตคติที่เกิดขึ้นอาจให้ทำกิจกรรมในห้องเรียนหรือเป็นกิจกรรมเสริม

ที่มา : กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต. (2541 ง). คู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันเอดส์ :

การสอนเจตคติ ยังแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ การสร้างเจตคติก่อนจะมีพฤติกรรม เช่น รังเกียจ การเสพยาบ้าก่อนที่จะมีพฤติกรรมติดยา กับการเปลี่ยนแปลงเจตคติ เช่น ลดละ เลิก การเสพยาบ้าเมื่อมีพฤติกรรมแล้ว ความแตกต่างที่สำคัญในขั้นตอนการใช้สื่อ และกิจกรรมสร้างความรู้สึก็คือในการสร้างเจตคติจะเน้นการสร้างความรู้สึที่เกี่ยวกับเจตคตินั้นๆ ส่วนการเปลี่ยนแปลงเจตคติจะให้ความสำคัญในการใช้สื่อและกิจกรรมที่โยกคลอนความรู้สึของเจตคติเดิม ส่วนในขั้นจัดระบบความคิดความเชื่อ การเปลี่ยนแปลงเจตคติจะต้องมีประเด็นอภิปรายที่เข้มและชัดเจนกว่า

กิจกรรมที่ใช้ในการสอนเจตคติ

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2541 ง :13-15) ได้กล่าวถึงกิจกรรมที่ใช้ในการสอนเจตคติ ดังนี้

1. กิจกรรมในขั้นตอนสร้างความรู้สึ เป็นกิจกรรมที่มุ่งกระตุ้น จูงใจหรือโน้มน้าวให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกตามจุดประสงค์เพื่อนำไปสู่การจัดระบบความคิด ความเชื่อ และสร้างเป็นเจตคติที่ต้องการหรือเปลี่ยนแปลงเป็นเจตคติที่พึงประสงค์ กิจกรรมในขั้นตอนนี้ได้แก่

1.1 สื่อหรือกิจกรรมสร้างความรู้สึ

1.1.1 สื่อ เป็นเรื่องราวที่เรียบเรียงขึ้นให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายบันทึกไว้ เช่น กรณีศึกษา บทความ บันทึกประจำวัน จดหมาย อาจทำเป็นบทสำหรับอ่าน (Script) แถบเสียง วีดิทัศน์

1.1.1.1 บทสำหรับอ่าน(Script)ใช้ได้ง่ายแต่ต้องอาศัยความสามารถของครูในการใช้น้ำเสียง จังหวะ เพื่อช่วยให้เกิดความรู้สึก

1.1.1.2 แถบเสียง ใช้ได้ง่ายและสามารถใช้ดนตรี รวมทั้งเสียงของบุคคลมีอาชีพมาช่วยทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีขึ้น

1.1.1.3 วีดิทัศน์ ถ้าสร้างได้ดีจะช่วยกระตุ้นความรู้สึกได้มาก แต่ก็มีปัญหาเรื่องเครื่องมือ ปัญหาทางเทคนิคของภาพและเสียง ตลอดจนขนาดของจอด้วย

1.1.2 กิจกรรม กิจกรรมสำหรับสร้างความรู้สึอาจแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มได้แก่

1.1.2.1 กิจกรรมสร้างความรู้สึโดยตรง เป็นการประยุกต์สื่อให้เป็นกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วม เช่น

1.1.2.1.1 ละคร เป็นเรื่องสั้นๆ โดยเขียนบทให้นักเรียนเตรียมการแสดงมาก่อนซึ่งนักเรียนมักจะแสดงได้ดีและเพื่อนๆให้ความสนใจจุดสำคัญอยู่ที่บทละครจะต้องสร้างอารมณ์ความรู้สึกที่สัมพันธ์กับจุดประสงค์ได้ดีไม่ควรมีฉากหลายฉากเกินไปและแต่ละฉากควรจะสั้น ทั้งนี้เพื่อให้เล่นได้ง่ายชวนติดตามและไม่เสียเวลามาก

1.1.2.1.2 ละครวิทยุ ผู้เรียนสามารถแสดงได้ง่ายๆ โดยใช้ฉากกัน แล้วนักเรียนอ่านตามบทที่เตรียมไว้ให้ได้อารมณ์ความรู้สึก โดยไม่ต้องมีการแสดง

1.1.2.1.3 หุ่นกระบอก ใช้กับเด็กระดับประถม หรือเด็กมัธยมเล่นในเรื่องที่ตัวละครจะแสดงออกได้ยากสามารถสร้างบทให้ซับซ้อนกว่าละครเพราะมีผู้พากย์ต่างหาก

1.1.2.2 กิจกรรมที่จำแนกเจตคติของนักเรียน โดยหวังผลให้ผู้เรียนเกิดความตระหนัก และความรู้สึกผิดคิดในความคิดเห็นแตกต่างกันระหว่างกลุ่ม เช่น ผู้ดัดยา-ผู้ไม่ดัดยา ชาย-หญิง เป็นต้น วิธีทำกิจกรรมนี้ได้แก่

1.1.2.2.1 การสำรวจความคิด เป็นกิจกรรมที่ครูใช้เพื่อให้ นักเรียนได้รับรู้ความคิดของอีกฝ่าย ซึ่งจะโยกคลอนความรู้สึกเดิมที่ตนเองยึดถืออยู่ได้ดีจากนั้นก็ใช้กระบวนการกลุ่มมาอภิปรายต่อให้ลึกซึ้ง

1.1.2.2.2 การตอบแบบสอบถาม แบบสอบถามที่ออกแบบได้ดีจะทำให้เกิดความรู้สึกผิดคิดว่าตนคิดแตกต่างกับคนอื่นหรือกลุ่มอื่นอย่างไร

1.1.2.2.3 การจัดลำดับความสำคัญ ทำให้นักเรียนเผชิญกับความรู้สึกขัดแย้งว่าจะให้ความสำคัญกับอะไรมากกว่า

1.1.2.3 กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงกับเจตคติที่ต้องการจะช่วยสร้างความตระหนัก ซึ่งสามารถเชื่อมโยงไปสู่การจัดระบบความคิดความเชื่อได้ดี

1.1.2.4 กิจกรรมอื่นๆ เช่น การโต้วาที การใช้จินตนาการ การแสดงบทบาทสมมติ ฯลฯ หากจัดให้เข้ากับจุดประสงค์ที่กระตุ้นความรู้สึกและเหมาะสมกับนักเรียนก็จะช่วยในขั้นตอนนี้ของการสร้างและเปลี่ยนแปลงเจตคติได้

1.2 การเปิดเผยตนเอง

เป็นการเปิดเผยความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนที่มาจากประสบการณ์เดิม มีกิจกรรมย่อยๆ หลายกิจกรรม ที่มักทำในกลุ่ม 2 คน กลุ่ม 3 คน หรือกลุ่มย่อยระดมสมอง 3-4 คน เพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้แสดงความคิดเห็นได้เต็มที่

2. กิจกรรมในขั้นตอนจัดระบบความคิดความเชื่อ โดยอาศัยกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมสูงสุด ประกอบไปกับงานใน 3 กิจกรรมเป็นขั้นตอนต่อเนื่องกัน กล่าวคือ

2.1 การอภิปราย รูปแบบที่ดีได้โดยวิธีแบ่งกลุ่มโดยใช้กลุ่มเล็ก (5-6 คน) หรือกลุ่มย่อยระดมสมอง (3-4 คน) เพราะนักเรียนได้แสดงออกมากกว่า ดังนั้นจึงควรให้แบ่งกลุ่มย่อยอภิปราย แล้วจึงช่วยกันหาข้อสรุปในกลุ่มใหญ่ภายหลัง อย่างไรก็ตามการอภิปราย แม้สนับสนุนให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น แต่ก็ต้องเคารพสิทธิของคนที่เลือกจะเป็นฝ่ายฟังเช่นกัน ในการ

อภิปรายข้อขัดแย้งหากมีน้อยจะทำให้เจตคติที่เกิดขึ้นไม่ยั่งยืน ครูควรกระตุ้นให้เกิดประเด็นขัดแย้งโดยอาศัยใบงานที่ตั้งคำถาม เพื่อกระตุ้นให้แสดงความเห็นที่ต่างกันและอภิปรายต่อได้ชัดเจน

2.2 การสรุป เป็นการสร้างความคิดรวบยอดร่วมกัน ทั้งนี้ครูควรสนับสนุนให้นักเรียนเป็นผู้สรุปแนวคิดที่ได้จากการทำกิจกรรมหากไม่ครอบคลุม ครูจึงเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ในระหว่าง การสรุป ควรสนับสนุนให้มีการอภิปรายความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันในกลุ่มใหญ่ เพื่อช่วยให้มีการจัดระบบความคิดความเชื่อที่ชัดเจน

2.3 การประยุกต์แนวคิด ครูควรใช้เวลาช่วงท้ายชั่วโมงเพื่อให้นักเรียนได้ประยุกต์แนวคิดโดยการให้ทำกิจกรรมที่ไม่ใช้เวลามาก เช่น เขียนคำขวัญ สรุปข้อความสำคัญหรือตอบแบบทดสอบ ซึ่งเท่ากับเป็นการประเมินการสอนไปด้วย โดยใช้กลุ่มที่มีจำนวนคนน้อย เช่นกลุ่ม 2 คน หรือกลุ่ม 3 คน อาจมอบหมายให้นักเรียนทำเป็นกิจกรรมเสริม เช่น เขียน จดหมายจัดบอร์ด คู่กับบิดามารดา

หลักการสอนทักษะแบบมีส่วนร่วม

การสอนแต่ละครั้งจะมีองค์ประกอบผสมผสานกันไปในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย แต่การสอนทักษะต่างๆ เช่น ทักษะการสื่อสารเป็นการสอนที่มุ่งเน้นในด้านทักษะพิสัยซึ่งต้องอาศัยการสร้างให้เกิดความชัดเจนในตัวทักษะให้เห็นเป็นขั้นตอนที่ปฏิบัติได้ง่ายและนักเรียนได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติในสถานการณ์ใกล้เคียง เมื่อดูจากองค์ประกอบทั่วไปทั้ง 4 ประการ ของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การสอนทักษะจึงควรมีลักษณะเฉพาะดังตาราง 7

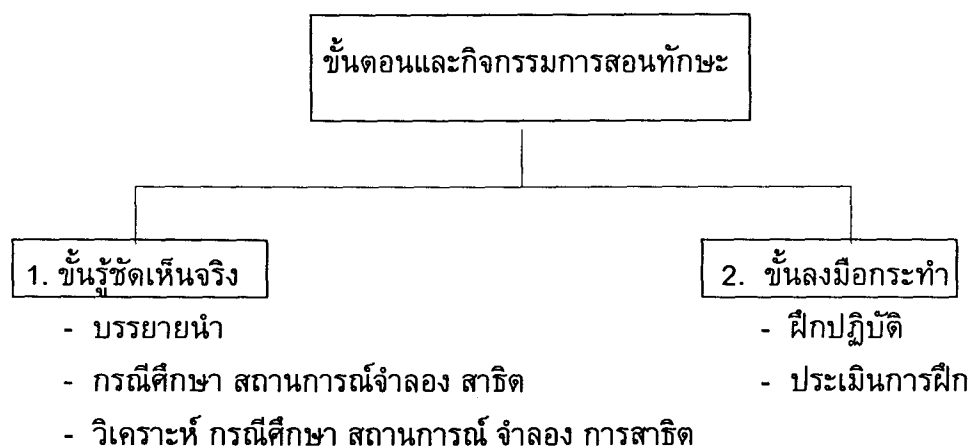
ตาราง 7 องค์ประกอบของการเรียนรู้และลักษณะเฉพาะของการสอนทักษะ

องค์ประกอบของการเรียนรู้	ลักษณะเฉพาะของการสอนทักษะ
ประสบการณ์	-อาศัยเหตุการณ์ที่ตรงกับชีวิตในการเรียนรู้ทักษะ
การสะท้อนความคิดและอภิปราย	-นักเรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ในการวิเคราะห์ปัญหา หากกฎเกณฑ์หรือวิเคราะห์ขั้นตอนในการฝึกทักษะต่างๆ
การสรุปความคิดรวบยอด	-นักเรียนได้ความคิดรวบยอดหลายขั้นตอน ทั้งจากการฟัง บรรยาย จากการสังเกต การสาธิต การประเมินผลในกลุ่มและการประเมินผลรวม
การทดลองหรือประยุกต์แนวคิด	-นักเรียนได้มีโอกาสฝึกซ้ำๆ โดยการแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์ต่างๆ

ที่มา : กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต. (2541 ง). คู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันเอดส์ :
หน้า 16

ทักษะเป็นความสามารถที่คนเราไม่เคยมีมาก่อน แต่ได้เรียนรู้จนกระทั่งทำได้
อย่างชำนาญ ดังนั้นการสอนทักษะ จึงต้องมี 2 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นรู้ชัดเห็นจริง เป็นขั้นตอนที่มุ่งให้นักเรียนรับรู้ ว่า ทักษะเหล่านั้นมีความสำคัญ และฝึกฝนให้ทำเป็นหรือทำได้อย่างไร
2. ขั้นลงมือกระทำ เป็นขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ ตามที่ได้เรียนรู้มา ดังแสดงในภาพประกอบ 6 (กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต. 2541 ง :16)

ภาพประกอบ 6 ขั้นตอนและกิจกรรมการสอนทักษะ

ในขั้นรู้ชัดเห็นจริง ครูใช้การบรรยายนำประกอบกับการยกตัวอย่าง และให้นักเรียนร่วมอภิปรายถึงความสำคัญและวิธีการฝึกทักษะนั้นๆ จากนั้นจะใช้สถานการณ์จำลองให้นักเรียนคิดใช้ทักษะดังกล่าวหรือใช้การสาธิต ซึ่งอาจให้นักเรียนมีส่วนร่วมได้ การสาธิตจะช่วยให้นักเรียนเห็นจริงเป็นลำดับขั้นตอนอย่างชัดเจน จากนั้นให้นักเรียนจัดกลุ่มย่อย หรือกลุ่มระดมสมองเพื่อหากฎเกณฑ์

สำหรับขั้นลงมือกระทำ เป็นการให้นักเรียนฝึกใช้ทักษะ โดยการใช้บทบาทสมมติ (Role play) หรือการซ้อมบท (Rehearsal play) เป็นกิจกรรมหลัก และมีการฝึกซ้ำโดย ผลัดกันแสดงบทบาทจนชำนาญ ดังนั้นการฝึกอบรมนี้จะต้องฝึกให้ครูมีทักษะในการใช้สถานการณ์จำลอง และการสาธิต เพื่อให้นักเรียนเห็นจริงขณะเดียวกันก็มีทักษะในการนำมาฝึกบทบาทสมมติ หรือการซ้อมบทและประเมินผลการฝึก ได้มีรายละเอียดของกิจกรรมสรุปได้ดังตาราง 8

ตาราง 8 สรุปขั้นตอนและกิจกรรมการสอนทักษะ

ขั้นตอน	องค์ประกอบ PL	กิจกรรม
1. ขั้นรู้ชัด เห็นจริง	ความคิดรวบยอด ประสบการณ์ สะท้อนความคิด และอภิปราย	บรรยายนำ เพื่อให้ข้อมูลหรือความรู้ที่จำเป็นเวลาสั้น ๆ กรณีศึกษา, สถานการณ์จำลอง, หรือสาธิต - กรณีศึกษา เป็นการตั้งโจทย์ให้ผู้เรียนคิดและแสดง ความเห็น - สถานการณ์จำลอง เป็นการตั้งโจทย์เป็นเหตุการณ์ที่มี ผู้แสดง - การสาธิต เป็นการแสดงให้เห็นขั้นตอนปฏิบัติที่ถูกต้อง โดยอาจแสดงเปรียบเทียบกับปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องขั้นตอน การวิเคราะห์ กรณีศึกษา สถานการณ์จำลองหรือ การสาธิต
2. ขั้นลงมือ กระทำ	ประยุกต์แนวคิด ความคิดรวบยอด	การฝึกปฏิบัติ โดยการฝึกทักษะเป็นขั้นตอนหรือครบองค์ ประกอบ โดยการแสดงบทบาทสมมติหรือการฝึกซ้อม บทบาทเพื่อให้เกิดความชำนาญ การประเมินการฝึก โดยให้สมาชิกในกลุ่มฝึกประเมิน กันเองและผู้สอนประเมินอีกครั้งในกลุ่มใหญ่

ที่มา : กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต. (2541 ง). คู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันเอดส์ :
หน้า 17

ในการสอนทักษะการสื่อสาร โดยเฉพาะทักษะการปฏิเสธหรือการสอนทักษะอื่นๆ ก็
ตามมักมีปัญหว่าสถานการณ์ที่นำมาสอนนั้นจริงๆ แล้วนักเรียนไม่คิดจะปฏิเสธ เช่น เพื่อนชวน
ให้ลองดื่มเบียร์ ทำให้การฝึกเป็นไปอย่างแฉกๆ หรือไม่สมจริง ปัญหาเช่นนี้มีข้อคิด 2 ประการคือ

1. การที่คนเราจะปฏิเสธสิ่งใด แสดงว่าเรามีเจตคติในเรื่องนั้น และได้ตัดสินใจอย่าง
ชัดเจนแล้ว เพียงแต่ยังขาดทักษะที่จะปฏิเสธให้ได้ผลโดยไม่ทำลายสัมพันธภาพระหว่างกัน ดังนั้น
ในโครงสร้างการสอนจึงจำเป็นต้องสอนเจตคติและการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องนำมาก่อนการสอน
ทักษะการปฏิเสธ การปฏิเสธอย่างแท้จริงจึงจะเกิดขึ้น

2. ในขั้นตอนนำเข้าสู่บทเรียนหรือบรรยายสั้นๆ ครูควรทบทวนการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ผ่านมา เพื่อให้นักเรียนได้มีความเข้าใจที่ตรงกันว่า พฤติกรรมเหล่านี้เป็นสิ่งที่นักเรียนคิดจะปฏิเสธ **กิจกรรมที่ใช้ในการสอนทักษะ**

กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต (2541 ง :18-20) ได้กล่าวไว้ดังนี้
ขั้นรู้ชัดเห็นจริง กิจกรรมการเรียนการสอนได้แก่

1. **การบรรยายนำ** เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนให้เกิดความน่าสนใจ และให้ข้อมูลหรือความรู้ที่จำเป็นควรเป็นการใช้เวลาที่สั้นและดึงดูดการมีส่วนร่วมจากนักเรียนเช่น การตั้งคำถามหรือยกตัวอย่างที่ใกล้ตัว แล้วให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น

2. **ประสบการณ์การใช้ทักษะ** แบ่งได้เป็น 3 ชนิด

2.1 **กรณีศึกษา** คือ ครูตั้งเป็นโจทย์ให้นักเรียนคิดและแสดงความคิดเห็นว่า จะทำอย่างไรกับกรณีศึกษา

2.2 **สถานการณ์จำลอง** คือ ครูกำหนดโจทย์เป็นสถานการณ์จำลอง แล้วนำไปแสดงโดยครูสมมติตนเองเป็นบุคคลตามโจทย์ และแสดงการสนทนาตอบโต้กับนักเรียนทั้งห้อง ซึ่งสมมติเป็นคู่สนทนาหรือให้นักเรียนจับคู่สนทนากันเอง จุดสำคัญของการเรียนรู้อยู่ที่ การอภิปรายและสอนประกอบสถานการณ์จำลอง

2.3 **การสาธิต** โดยการแสดงบทบาทสมมติมักให้นักเรียนมีส่วนร่วมเป็นคู่สนทนาคนใด คนหนึ่งหรือทั้ง 2 คน โดยครูจะซักซ้อมบทบาทกับนักเรียนที่ขึ้นมาร่วมสาธิตก่อนหลังจากนั้นครูจะนำ บทสนทนา (Dialog) ขึ้นกระดานหรือแผ่นใส เพื่ออภิปรายและสอนประกอบบทสนทนานั้น

3. **การอภิปรายในกลุ่มเล็ก** เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์จากสถานการณ์จำลอง หรือจากการสาธิตเพื่อให้เข้าใจชัดเจนถึงขั้นตอนและวิธีการในแต่ละขั้นตอน

ขั้นลงมือกระทำ กิจกรรมการเรียนการสอน แบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ

1. **การฝึกปฏิบัติ** ทำได้โดย การฝึกบทบาทสมมติ และการฝึกซ้อมบท

1.1 **การฝึกบทบาทสมมติ** เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการฝึกทักษะ โดยสมมติตัวละครและสถานการณ์ขึ้น เพื่อให้นักเรียนสมมติตัวเองเป็นตัวละครตามโจทย์ ดังนั้นต้องกำหนดโจทย์ให้ชัดเจนคือ สถานการณ์ บทบาทของตัวละคร 2 ฝ่าย และบทบาทของผู้สังเกตการณ์ การฝึกบทบาทสมมติอาจแบ่งกลุ่ม เป็นกลุ่ม 2 คน กลุ่ม 3 คน หรือกลุ่มเล็ก 5-6 คน ยิ่งกลุ่มมีคนมากขึ้นก็จะมีการเรียนรู้กันเองมากขึ้นจากการอภิปรายกลุ่ม แต่จะใช้เวลามากกว่าจะฝึกได้ทั่วถึง

1.2 **การฝึกซ้อมบท** เป็นการให้นักเรียนฝึกเป็นตัวของนักเรียนเองในสถานการณ์ที่เป็นที่ทราบกันว่าเกิดขึ้นได้จริงในชีวิตประจำวันเพื่อให้นักเรียน (ผู้ฝึก) และเพื่อนๆ ได้ช่วยกันดูว่ามีการใช้ทักษะอย่างไร การฝึกบทบาทสมมติและการฝึกซ้อมบท มีความแตกต่างกันคือ การฝึกบทบาทสมมติจะตั้งโจทย์โดยการ "สมมติ" ทั้งสถานการณ์และตัวละคร ให้นักเรียนแสดงโจทย์มัก

ขึ้นต้นด้วยคำว่า "สมมติให้นักเรียนเป็นสมศักดิ์ และสามิ" ขณะที่การฝึกซ้อมบท ให้นักเรียนเล่นเป็นตัวนักเรียนเองเมื่อต้องอยู่ในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งนักเรียนสามารถพูดหรือกระทำตามที่ต้องการโดยไม่ต้องสมมติตนเองใจหัยมักขึ้นต้นว่า "หากนักเรียน..." การซ้อมบทเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับการฝึกทักษะการปฏิเสชในสถานการณ์ที่นักเรียนพบได้เสมอๆ และสถานการณ์ไม่ซับซ้อนซึ่งสามารถฝึกได้ง่ายโดยให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม 2 คน หรือกลุ่ม 3 คน ขณะที่การฝึกบทบาทสมมติเป็นการฝึกในสถานการณ์ที่ซับซ้อนกว่าเป็นเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นไม่บ่อยก็ได้ แต่มีความสำคัญที่นักเรียนควรได้ฝึกหาทางออก โดยมากมักจะฝึกในกลุ่มเล็ก

2. การประเมินการฝึก เป็นการช่วยกันสะท้อนว่าสิ่งที่ผู้ฝึกทักษะได้ทำไปนั้นตรงตามขั้นตอนที่ควรจะเป็นหรือไม่ การประเมินการฝึกสามารถทำได้โดยให้นักเรียนประเมินกันเองในกลุ่มหรือครูกับนักเรียนช่วยกันประเมินในชั้นเรียนหรือทั้ง 2 แบบ

2.1 ในกรณีที่ให้นักเรียนประเมินกันเอง ครูควรกำหนดในใบงานให้ชัดเจนว่า จะประเมินอย่างไร เช่น "หลังการฝึก ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายว่า ผู้ที่แสดงเป็นมาลีทำได้ตามขั้นตอนหรือไม่ สมศักดิ์ ตอบสนองอย่างไร ขั้นตอนไหนที่มีความยุ่งยากในการฝึกและในชีวิตจริงจะนำทักษะนี้ไปใช้ได้หรือไม่ เพียงใด"

2.2 ในกรณีที่ครูช่วยประเมิน ครูอาจใช้วิธีสุ่มให้คู่ ฝึกออกมาแสดงหน้าชั้นครูช่วยวิจารณ์ประกอบการขอความคิดเห็นจากนักเรียนในชั้น หรือครูอาจใช้วิธีสัมภาษณ์หรือให้สมาชิกกลุ่มเล่าถึงสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วครูให้ข้อเสนอแนะ

องค์การอนามัยโลก (WHO) ให้ความสนใจกับการนำกระบวนการกลุ่มมาใช้เป็นพื้นฐานในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participation learning process) เกี่ยวกับทักษะชีวิตเพื่อสนับสนุนให้บุคคลหรือวัยรุ่นมีพฤติกรรมไปในทิศทางที่ถูกต้อง วิธีการที่นำไปสู่ ทิศทางดังกล่าวก็คือ วิธีการทางสุขศึกษา เพื่อการเสริมสร้างทักษะชีวิตนั่นเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

1. งานวิจัยในต่างประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับยาบ้า

พอลสัน (Paulson. 1971 : 5455 - 5456) ได้ศึกษาเรื่องยาเสพติดเกี่ยวกับแอมเฟตามีนกับนักศึกษาวิชาเอกพลศึกษาในมหาวิทยาลัยในกรุงนิวยอร์กพบว่า นักศึกษาที่ใช้สารเสพติดกับนักศึกษาที่ไม่ใช้ยาเสพติดเกี่ยวกับปัญหภายในครอบครัว มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ นักเรียนที่ใช้สารเสพติดความสัมพันธ์ภายในครอบครัวจะเห็นห่างกันขาดความสัมพันธ์ที่ดี มีความรัก ความอบอุ่นน้อยกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ใช้สารเสพติด

ซุซุมุ ฟูกุอิ, คิโยชิ วาดะ และมาซาโอมิ อิโอ (Susumu Fukui, Kiyochi Wada & Masaomi Iyo. 1991 : 459-478), เคียวเฮอิ โคโนมา (Kyohei Konuma. 1991: 415-435), ฮิโรชิ ซุมากิ (Hirochi Sumaki. 1991: 84-98) ศึกษาปัญหาการแพร่ระบาดของยาบ้าในประเทศญี่ปุ่น พบว่า การใช้ยาบ้าในประเทศญี่ปุ่นที่ปรากฏให้เห็น แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2490-2500 (ค.ศ. 1947-1957) สถานการณ์มีความรุนแรงมากที่สุดในปี พ.ศ. 2494 (ค.ศ. 1951)

ระยะที่ 2 ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2513-ปัจจุบัน (ค.ศ. 1970-ปัจจุบัน) สถานการณ์มีความรุนแรงมากที่สุดในปี พ.ศ. 2527 (ค.ศ. 1984)

ช่วงระหว่างปีพ.ศ. 2518-2524 ยาบ้าไม่เพียงจะแพร่ระบาดในกลุ่มผู้เสพที่สัมพันธ์ใกล้ชิดกับแต่ละอาชญากร เช่น คณานกก่อสร้าง คนขับรถบรรทุก รวมทั้งพนักงานในภัตตาคาร บาร์ และแหล่งบันเทิง ยังระบาดในกลุ่มพนักงานบริษัท คณานรายวัน พนักงานในห้างสรรพสินค้า นักศึกษา คณานรายเดือน แม่บ้าน เยาวชน

แก๊งค์ "ยาภูเขา" องค์กรอาชญากรรมในญี่ปุ่น ฉวยโอกาสเพิ่มรายได้ โดยลักลอบนำเข้ายาบ้า รวมทั้งก่อตั้งโรงงานผลิตจัดตั้งกลุ่มผู้ค้ารายย่อยกระจายไปทั่วประเทศพร้อมกับควบคุมเส้นลักลอบลำเลียงสินค้า จนถึงได้ว่าญี่ปุ่นเป็นแหล่งจัดหายาบ้าแหล่งใหญ่ และส่งผลให้การแพร่ระบาดของยาบ้าดำเนินต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

ฮอลล์และฮันโด (Hall & Hando. 1994: 277-284) ศึกษากระบวนการบริหารและผลกระทบของการใช้ยาบ้าในหมู่เด็กวัยรุ่นในนครซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการบริหารและผลลบของการใช้ยาบ้า (อาการฟุ้งยา ความต้องการการรักษา ความต้องการทางด้านจิตใจ และความรุนแรง) ได้ถูกตรวจพบในหมู่ที่ใช้ยาบ้า ชาวออสเตรเลียจำนวน 231 คน ซึ่งฉีดยาบ้าเป็นประจำ แม้ว่าร้อยละ 87 ของผู้ใช้จะถูกเลือกจากแหล่งที่ไม่มีการรักษา 1 ใน 3 ได้เคยมีอาการฟุ้งยาบ้าและ 1 ใน 3 มีปัญหาทางสุขภาพเกี่ยวกับฤทธิ์ยาบ้า ซึ่ง 1 ใน 4 ได้รับการดูแลทางการแพทย์ ทั้งยังพบว่ามีความชุกของอาการทางจิตวิทยา เช่น ภาวะซึมเศร้า ความวิตกกังวล อาการหวาดระแวง มีภาพหลอน และความรุนแรง ซึ่งเกี่ยวข้องกับความถี่ในการใช้ยาบ้าและการใช้โดยการฉีด ผู้ใช้ยาบ้าควรจะได้รับความรู้ที่ดีกว่าเดิมเกี่ยวกับผลทางลบ ที่อาจเกิดของการใช้ยาบ้าเกี่ยวกับวิถีทางที่ผู้ใช้จะลดความเสี่ยงที่จะได้รับอันตรายจากการ หลีกเลี่ยงการใช้ยาโดยวิธีฉีด และการใช้ยาบ้าเกินขนาด

รอสและโคเฮน (Ross & Cohen.1994 : 1683-1690) ศึกษาการใช้ยาเบนโซไดอะซีปีน (Benzodiazepine) ในหมู่ผู้ใช้ยาบ้าในประเทศออสเตรเลีย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เบนโซไดอะซีปีนกับยาบ้าถูกพบในตัวอย่างผู้ใช้ยาบ้า 301 ราย การใช้เบนโซไดอะซีปีนมีการแพร่กระจายออกไปร้อยละ 37 ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เบนโซไดอะซีปีน ใน 1 เดือน ที่มีการสัมภาษณ์ และเพิ่มเป็นร้อยละ 55 ในอีก 6 เดือนถัดมา ผู้ฉีดยาบ้าอาจจะกลายเป็นเพียงผู้เคยใช้และกลายเป็น

ผู้ใช้เบนโซไดอะซีพีน ในปัจจุบันต้องเปรียบเทียบของผู้ใช้เบนโซไดอะซีพีนกับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ บ่งชี้ว่าผู้ใช้เบนโซไดอะซีพีนมีระดับของการใช้ยาที่หลากหลายกว่า และจิตพยาธิวิทยา มักจะฉีดด้วย เข็มที่ถูกขอยืมมา ในเดือนที่ทำการสัมภาษณ์เป็น 3 เท่า ของกลุ่มผู้ฉีดที่ไม่ใช่เบนโซไดอะซีพีน ผล เหล่านี้มีค่าคงที่เมื่อศึกษากับกลุ่มอื่นที่ใช้ยาผิดกฎหมาย เช่น กลุ่มผู้ใช้เฮโรอีน อันเป็นการบ่งชี้ว่า การใช้เบนโซไดอะซีพีนมีผลต่อระดับความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นและภาวะเสื่อมของจิตสังคม

คอนตูลา (Kontula.1995 : 1053-1066) ศึกษาความชุกของการใช้ยาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาในทางที่ผิดของประเทศฟินแลนด์ พบว่า การสำรวจทางไปรษณีย์เรื่องความชุกของการใช้ยาในประเทศฟินแลนด์ ได้ถูกกระทำขึ้นในปีค.ศ. 1992 มีผู้ตอบ 3,457 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.70 ของแบบสำรวจที่ส่งไป ผู้ถูกสอบถามมีช่วงอายุตั้งแต่ 18-74 ปี ข้อมูลที่ได้เหล่านี้มีข้อมูล เสริม เกี่ยวกับการใช้ยาในทางที่ผิด ในประเทศฟินแลนด์ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลักษณะการใช้ยาในทาง ที่ผิด (รวมถึงยาที่มีส่วนผสมของฝิ่น) และแอลกอฮอล์มีสัญญาณที่บ่งบอกชัดเจนถึงการเพิ่มขึ้น ในเรื่องการใช้ยาในทางที่ผิดในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ระหว่างปีที่ผ่านมาพบว่า มีประชากรประมาณ 1 เปอร์เซ็นต์ที่ใช้กัญชา การใช้ฝิ่นและยาบ้ายังมีข้อจำกัดมาก และไม่พบปรากฏการณ์เปลี่ยนแปลง พิเศษใดๆ ตามสถิติของแหล่งข้อมูลทางด้านสวัสดิการสังคมและสุขภาพ มีความต้องการบริการ ช่วยเหลือ อันเนื่องมาจากการใช้ยาเพียงแค่ 1 เปอร์เซ็นต์ ของปัญหาพิษของยา ทั้งหมดโดย เฉพาะแอลกอฮอล์ในระหว่าง 2-3 ปีที่ผ่านมา

งานวิจัยเกี่ยวกับทักษะชีวิต

บอทวินและอิงค์ (Botvin & Eng. 1980 : 209-213) ศึกษาโปรแกรมการป้องกันการ สูบบุหรี่แบบเบ็ดเสร็จ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิผลของกลวิธีการป้องกันการ สูบบุหรี่เฉพาะปัจจัยทางสังคมและทางจิตวิทยาที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยการสูบบุหรี่ใน นักเรียนระดับเกรด 8, 9, 10 จำนวน 281 คน จากโรงเรียน 2 แห่ง เมืองนิวยอร์ก แบ่งเป็น กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองจะได้รับโปรแกรมการป้องกันการสูบบุหรี่ ซึ่งจะเป็น การประยุกต์ใช้ทักษะชีวิตพื้นฐานมาเป็นแนวทางการปฏิบัติในการเผชิญสถานการณ์ และการแก้ไข ปัญหาของวัยรุ่นรวมทั้งมีปัญหการสูบบุหรี่ เนื้อหาประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ ภาพลักษณ์ ของตนเอง (Self-image) การพัฒนาความสามารถตนเอง (Self improvement) การตัดสินใจ (Decision-making) การคิดอย่างเป็นอิสระ (Independent thinking) เทคนิคการพูดชวนเชื่อ (Advertising technique) การจัดการกับความวิตกกังวล (Coping with anxiety) ทักษะการสื่อสาร (Communication skill) ทักษะทางสังคม (Social skill) และการยืนหยัดในสิทธิของตน (Assertive training) โดยใช้วิธีการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม การใช้ตัวแบบ (Modeling) และการซ้อมบท (Behavior rehearsal) หลังจากสิ้นสุดโปรแกรม พบว่า โปรแกรมนี้มีประสิทธิภาพใน การสอน ระยะเวลาการเริ่มสูบบุหรี่และพฤติกรรมของการสูบบุหรี่ นอกจากนั้นก็ยังพบว่าโปรแกรม

ได้รับความสนใจจากนักเรียนในแต่ละเนื้อหาแล้ว ยังมีผลต่อสุขภาพด้านอื่นด้วย เช่น การใช้ยาเสพติดอื่นๆ และสุขภาพจิต อีกด้วย

เมย์อม (Mayom. 1984 : 222) ศึกษาประสิทธิผลของโครงการป้องกันการสูบบุหรี่ โดยการให้รู้จักการใช้การตัดสินใจในการแก้ปัญหา และวิธีการทำค่านิยมให้กระจ่าง ให้นักเรียนมัธยมศึกษาอายุ 15-16 ปี ประเทศอิสราเอล กลุ่มตัวอย่างจำนวน 340 คน จาก 5 โรงเรียนในเขตเมือง พบว่า พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนในกลุ่มที่เข้าร่วมในโครงการมีจำนวนนักเรียน สูบบุหรี่เพิ่มขึ้น น้อยกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมโครงการมีการเปลี่ยนแปลง ด้านทัศนคติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่พบการเปลี่ยนแปลงในด้านค่านิยมและการรับรู้ต่อการสูบบุหรี่

โดเฮอร์ตี้ (Doherty. 1987 : 95) ได้ทำการพิสูจน์ข้อสันนิษฐานที่ว่า ทักษะในการปฏิเสธของแต่ละบุคคลจะทำนายสถานภาพการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นได้ โดยทำการประเมินผลจากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะในการแก้ปัญหาของหญิงวัยรุ่นผิวขาว ผลการศึกษา พบว่า ผู้ไม่สูบบุหรี่มีการใช้ทักษะในการปฏิเสธอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผู้ไม่สูบบุหรี่มี แนวโน้มที่จะใช้ทักษะในการแก้ไขปัญหามากขึ้นเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ถูกชักชวนให้สูบบุหรี่

กิลไครสต์, ชิง และแม็กซ์เวล (Gilchrist, Schinke, & Maxwell. 1987 : 73-84) ศึกษาถึงการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับทักษะชีวิต (Life skill counseling) เพื่อการป้องกันปัญหาต่างๆ ในวัยรุ่น ในที่นี้จะศึกษาถึงพฤติกรรมที่เป็นปัญหา 4 เรื่องด้วยกัน คือการระมัดระวังในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจ การใช้ยาเสพติด หรือการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ ปัญหาความเครียด และการถูกทอดทิ้งจากสังคมในมารดาที่เป็นวัยรุ่น โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์โปรแกรมการให้คำปรึกษาทักษะชีวิต (Life skills counseling programs) เพื่อให้เกิดทักษะใหม่ๆ กับวัยรุ่น โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

1. การเตรียมความรู้ความเข้าใจ (Cognitive preparation) เป็นการให้เหตุผลเพื่อชักชวนและจูงใจให้วัยรุ่นเข้าร่วมในโปรแกรม
2. ความจำเป็นของทักษะชีวิต (Skills acquisition) เป็นการสาธิตหรือยกตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลของการนำทักษะชีวิตไปใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
3. การฝึกปฏิบัติทักษะชีวิต (Practice of skills) เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การเล่นเกม เป็นต้น

ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การให้คำปรึกษาทักษะชีวิต สามารถที่จะลดปรับ เปลี่ยนหรือป้องกันพฤติกรรม รวมทั้ง 4 อย่าง ในวัยรุ่นคือ การป้องกัน การตั้งครรภ์ โดยไม่ตั้งใจ การลดความเครียดและการถูกสังคมทอดทิ้ง การลดและเลิกพฤติกรรมการสูบบุหรี่และในเรื่องของการใช้ยาและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะทำให้อายุวัยรุ่นมีการใช้ยาอย่างเหมาะสมและรู้จักวิธีการหลีกเลี่ยง

เคิร์กฮัม และชิลลิงค์ (Kirkham & Schilling. 1989 : 67-87) ศึกษาถึงผลจากการจัดกิจกรรมอบรมทักษะชีวิต ให้แก่กลุ่มมารดาที่มีลูกพิการจำนวน 230 คน ซึ่งพบว่า หลังจากที่มาตราเด็กเหล่านี้ได้รับการฝึกอบรมทักษะชีวิตต่างๆ เช่น ทักษะการติดต่อสื่อสาร ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการควบคุมด้านอารมณ์ และการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมซึ่งกันและกัน ทำให้มารดาเด็กที่พิการเกิดความมั่นใจในความสามารถของตนเอง และทำให้พวกเขาารู้สึกคลายความเครียดลง

ซาลลิสและคณะ (Sallis, et al. 1990 : 489-503) ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะในการปฏิเสธบุหรี่แก่นักเรียนเกรด 4-7 จำนวน 78 คน ซึ่งมีอายุเฉลี่ย 12.5 ปี โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองคือ กลุ่มที่ได้รับการฝึกทักษะในการปฏิเสธบุหรี่จำนวน 39 คน และกลุ่มเปรียบเทียบจำนวน 39 คน ประเมินโดยใช้แบบทดสอบการโต้ตอบของนักเรียนต่อการชักชวนให้สูบบุหรี่ ผลการทดลองพบว่า กลุ่มนักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมจะได้คะแนนในระดับดีมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบและ นอกจากนี้นักเรียนในกลุ่มทดลองจะสามารถปฏิเสธบุหรี่จากการชักชวนของเพื่อนได้ดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ

ดอย (Doi. 1993 : 73-78) ศึกษาโปรแกรมป้องกันการสูบบุหรี่กับนักเรียนในสถานศึกษาระดับเกรด 7 โดยวิธีการใช้รูปแบบจิตวิทยาสังคม รวมทั้งการสอนทักษะการปฏิเสธเพื่อต่อต้านการสูบบุหรี่ของสังคม ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความรู้ เข้าใจในทักษะการปฏิเสธเพิ่มมากขึ้น จากนั้นได้มีการติดตามผลหลังจากการให้กิจกรรม 1 เดือน และอีก 1 ปีต่อมาพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองยังคงมีทักษะการปฏิเสธเพื่อการไม่สูบบุหรี่ได้เช่นเดิม

คาริน และคณะ (Karin, et al. 1996 : 89-94) ได้ทำการศึกษาเรื่องทางเลือกที่ปลอดภัย โปรแกรมการป้องกันโรคเอดส์ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภ์วัยรุ่นใน โรงเรียน โดยใช้องค์ประกอบพื้นฐานของทางเลือกที่ปลอดภัย 5 องค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วยโครงการ ส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน และกลุ่มผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และสมาชิกของชุมชนเป็นกิจกรรมพัฒนาหลักสูตร และกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียน ในรูปของเพื่อนช่วยเพื่อน การให้ความรู้กับ ผู้ปกครอง และกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน โครงการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนจะรับผิดชอบในการวางแผนและดูแลเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรม โดยมีวัตถุประสงค์แรกของทางเลือกที่ปลอดภัย คือ เพื่อให้ให้นักเรียนมัธยมเลื่อนการตัดสินใจที่จะมีเพศสัมพันธ์ออกไป และเพิ่มการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มที่มีเพศสัมพันธ์แล้ว วัตถุประสงค์ที่สอง คือ เพื่อลดจำนวนนักเรียนที่มีคู่นอนหลายคน หรือผู้ที่ติดยาเสพติดโดยเฉพาะชนิดฉีดเข้าเส้น และเพิ่มจำนวนผู้ที่เข้ารับการปรึกษา เพื่อป้องกันโรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์โดยประยุกต์ใช้ความคาดหวังในความสามารถในการใช้ถุงยางอนามัยและการสื่อสารที่จะปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์รวมทั้งฝึก ทักษะการปฏิเสธเจรจาต่อรอง ทักษะการตัดสินใจ การแสดงบทบาทสมมติ และการฝึกทักษะทำการประเมินผลโดยครูและนักเรียน โปรแกรมดังกล่าวบรรลุวัตถุประสงค์ และได้ถูกนำไปใช้กัน

อย่างกว้างขวางในโรงเรียน 20 แห่ง โดย 10 แห่งแรกดำเนินการในมลรัฐเท็กซัสตอนใต้และอีก 10 แห่ง ดำเนินการในตอนเหนือของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย

เพ็กกี้ และคณะ (Peggy, et al. 1996 : 176-181) ได้ทำการศึกษาเรื่องการใช้ผู้นำกลุ่มในโครงการป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียนเมื่อปี ค.ศ. 1994 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้ผู้นำกลุ่มที่เข้ารับการอบรมในโครงการป้องกันโรคเอดส์ เป็นผู้ให้ความรู้ปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนนักเรียน โปรแกรมการฝึกผู้นำกลุ่มแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 คัดเลือกผู้นำกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นนักเรียนระดับเกรด 10-12 จำนวน 96 คน ในมลรัฐฟลอริดา โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับพฤติกรรม และบทบาททางด้านสุขภาพของตนเอง ระยะที่ 2 ดำเนินการฝึกอบรมผู้นำกลุ่ม โดยให้ผู้นำกลุ่มได้รับการฝึก เกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ซึ่งมีโปรแกรมการฝึก 8 ครั้ง ครั้งที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียนและสร้างทักษะการสื่อสาร (Communication skills buildgin) และการให้คำปรึกษาครั้งที่ 2 การทำนิยามกระจ่างชัด (Clarification of balues) การตัดสินใจ (Decision-making) และการแก้ปัญหา (Problem-solving) ครั้งที่ 3 และ 4 การให้ความรู้ ปลุกฝังเจตคติ และค่านิยมเกี่ยวกับโรคเอดส์ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ครั้งที่ 5 การศึกษาดูงานคลินิกกามโรคและการให้คำปรึกษาแนะนำ ครั้งที่ 6 ฝึกทักษะการเจรจาต่อรองเพื่อการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย (Negotiate for safer sex) ครั้งที่ 7 และ 8 ฝึกอบรมเกี่ยวกับภาวะผู้นำและการเตรียมดำเนินการตามโครงการฯ โดยใช้รูปแบบการอภิปรายกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ การแสดงบทบาทสมมติ และระยะที่ 3 ดำเนินการตามโครงการป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียนโดยผู้นำกลุ่ม ทำการทดสอบก่อนและหลังการดำเนินการตามโครงการฯ พบว่า นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ มีการใช้ถุงยางอนามัยเพิ่มขึ้น และความตั้งใจที่จะ ป้องกันโดยใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมี เพศสัมพันธ์สูงขึ้น และได้เสนอแนะให้มีการใช้รูปแบบผู้นำกลุ่มในโรงเรียน เป็นกลยุทธ์สำหรับ โรงเรียนที่มีปัญหาในการป้องกันโรคเอดส์ต่อไป

ดิโลเรนโซ (Dilorenzo. 1997 : 73-78) ได้ศึกษาโปรแกรมป้องกันการสูบบุหรี่ในโรงเรียน (Primary prevention) ของนักเรียนในสถานศึกษาชั้น 7 โดยใช้รูปแบบจิตวิทยาสังคม ซึ่งคำนึงถึงพ่อแม่ เพื่อน และอิทธิพลของสื่อ รวมทั้งการสอนทักษะการปฏิเสธเพื่อต่อต้านการสูบบุหรี่จากสังคม พบว่าตัวแปรที่มีผลต่อการศึกษามี 3 ตัวแปร คือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับบุหรี่ยุทธศาสตร์การปฏิเสธ การสูบบุหรี่ และเจตคติ โดยใช้แบบสอบถามก่อนและหลังการทดลองพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรู้ และทักษะการปฏิเสธการริเริ่มการสูบบุหรี่ตั้งแต่แรกเพิ่มมากขึ้น และได้มีการติดตามผล หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมไปแล้ว 1 เดือน และหลังจากนั้นอีก 1 ปี พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองยังคงมีพฤติกรรมไม่สูบบุหรี่เช่นเดิม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยาบ้าโดยใช้แนวคิดทักษะชีวิต

ไอเซอร์, ไอเซอร์ และบอคเกอร์ (Eiser, Eiser. & Bocker. 1988 : 202-210) ศึกษาเรื่องการประเมินผลของคู่มือสำเร็จรูปในการสอนให้เกิดทักษะชีวิตในการใช้ยาเสพติด โดยการตอบแบบสอบถามของครูจำนวน 562 คน ซึ่งโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาต่างๆ จะได้รับคู่มือสำเร็จรูปเรียกว่า "Double-Take" ประกอบด้วยวีดิทัศน์ 2 เรื่อง เรื่องแรกเป็นเรื่อง Minder : A Bittle Bit of Give-and Take" อีกเรื่องเกี่ยวกับ "Thinking Twice" คู่มือนี้จะประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องการใช้ยาเสพติด โดยมีคำแนะนำถึงวิธีการที่จะปฏิเสธ หรือต่อต้านกับสภาพของสังคมที่บีบบังคับผลการศึกษาพบว่าครูส่วนใหญ่ตอบว่า คู่มือ "Double Take" นี้สามารถใช้ประโยชน์ได้ดีมากในการจัดโปรแกรมการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติด แต่ครูที่จะนำคู่มือนี้มาใช้ก็ควรจะได้รับ การฝึกอบรมมาโดยเฉพาะ ซึ่งก็ได้เสนอแนะว่า ควรมีการฝึกอบรมครูแนะแนวให้สามารถใช้คู่มือนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ควีน และคณะ (Quine, et al. 1992 : 259-267) ได้ทำการศึกษาภาคตัดขวาง (Cross sectional study) เพื่อเปรียบเทียบความตระหนักในเรื่องการใช้ยาเสพติดเด็กอายุ 9-13 ปี โดยเด็กกลุ่มที่ 1 จำนวน 1,044 คน จะได้รับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและโปรแกรมทักษะชีวิต ส่วนเด็กกลุ่มที่ 2 จำนวน 1,292 คน เป็นกลุ่มควบคุมจะไม่ได้รับโปรแกรมใดๆ เลยมีการประเมินผลจากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารแต่ละโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า มีความแตกต่างกันของลักษณะพื้นฐานของเด็กทั้ง 2 กลุ่มอยู่บางประการ คือเด็กกลุ่มที่ 1 ส่วนใหญ่มาจาก โรงเรียน รัฐบาลและอยู่ในโรงเรียนที่มีเศรษฐกิจสูงกว่า จึงได้มีการวิเคราะห์ผลอีกครั้งโดยการควบคุมตัวแปรแทรกซ้อน ผลการศึกษาพบว่า โปรแกรมนี้จะเป็นตัวทำนายในเรื่องความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดเท่านั้น แต่ไม่ได้เป็นตัวทำนายความตั้งใจในการสูบบุหรี่หรือการดื่มแอลกอฮอล์

เซนต์ ลอว์เรนซ์ และคณะ (St. Lawrence, et al. 1994 : 425-435) ได้ศึกษาการแก้ปัญหาโดยการรับรู้พฤติกรรมเพื่อช่วยเหลือวัยรุ่นที่พึ่งพาสารเสพติดในกลุ่มที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ กลุ่มทดลองคือ วัยรุ่นที่ใช้สารเสพติดที่ถูกส่งต่อเพื่อบำบัดรักษาด้วยยา จำนวน 19 คน ซึ่งจะได้รับกิจกรรมเพื่อลดอัตราเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์จำนวน 5 บทเรียน ประกอบด้วย การให้ความรู้เรื่องความเสี่ยงต่อโรคเอดส์ ทักษะความสามารถทางด้านสังคม ซึ่งได้แก่ การยืนหยัดในสิทธิเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ (Sexual assertion) การเจรจาต่อรอง

บอทวิน และคณะ (Botvin, et al. 1995 : 1106-1112) ศึกษาติดตามผลระยะยาวของการป้องกันการใช้ยาเสพติดในกลุ่มชนชั้นกลางผิวขาวในประเทศสหรัฐอเมริกาเพื่อประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนเรื่องการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน การออกแบบการทดลองโดยทำการสุ่มตัวอย่างจากโรงเรียน 56 แห่ง ที่ได้รับโปรแกรม ซึ่งประกอบด้วย การติดตามกระตุ้น การสอนทักษะชีวิตทั่วไป และทักษะการเผชิญอิทธิพลทางสังคมในการต่อต้านการใช้ยาเสพติด โดยวิธีการฝึกปฏิบัติรวมกับการให้คำปรึกษาตลอดทั้งปี ส่วนในกลุ่มควบคุมจะได้

รับการฝึกจากวีดีโอเทป และไม่ได้รับคำปรึกษาหรือได้รับการรักษาตามปกติ ทำการ ติดตามผลในระยะเวลา 6 ปี หลังจากได้รับโปรแกรมการทดลองและทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากทางโทรศัพท์และทางไปรษณีย์ ผลการศึกษาพบว่า มีการใช้ยาเสพติดและยาอื่นๆ ลดลงทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับยาบ้า

วิริยา ชูสิน (2534 : บทคัดย่อ) ศึกษาการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนเกี่ยวกับยาบ้า ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้าของคนขับรถและความคิดเห็นของพนักงานขับรถ เรื่องการให้ความรู้เกี่ยวกับยาบ้าหลังการเปิดรับสื่อมวลชน พบว่า ส่วนใหญ่มีการเปิดรับข่าวสารการรณรงค์เรื่องยาบ้า โดยรับรู้จากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ และส่วนใหญ่มีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับโทษและพิษของยาบ้า ส่วนทัศนคติต่อการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาบ้า ส่วนใหญ่มีทัศนคติในระดับปานกลาง

แววดา ธนบัตร (2534 : บทคัดย่อ) ศึกษาความรู้และทัศนคติจากการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการเสพยาบ้าทางสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ สื่อบุคคล ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารจากสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์มากที่สุด ในขณะที่ได้รับข่าวสารจากสื่อเฉพาะกิจประเภทป้ายประกาศจากสื่อบุคคลประเภทเพื่อน รองลงมาตามลำดับ แต่ให้ความเชื่อถือในแหล่งข่าวสารจากสื่อบุคคลโดยบิดามารดาและจากสื่อเฉพาะกิจเท่านั้น ส่วนระดับความรู้ พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับ ปานกลาง และต้องการให้มีการเผยแพร่ข่าวสารความรู้เรื่องยาบ้าผ่านทางสื่อมวลชนให้มากกว่าปัจจุบัน

พยนต์ พันธุ์ศรี (2535 : บทคัดย่อ) ศึกษานโยบายการแก้ไขปัญหายาบ้าทั้งในอดีตและปัจจุบัน และแนวคิดที่จะพัฒนานโยบายแก้ไขปัญหายาบ้าที่สอดคล้องกับปัญหาและแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคตพบว่า นโยบายการแก้ไขปัญหายาบ้าในอดีตและปัจจุบัน แบ่งได้เป็น 3 ระยะคือ

1. พ.ศ. 2532 เป็นมาตรการด้านการปราบปราม โดยมุ่งหมายในการควบคุมและปราบปรามการลักลอบค้า โดยมีตำรวจหน่วยปราบปรามยาเสพติดและสำนักงาน ป.ป.ส. เป็นกำลังหลัก

2. พ.ศ. 2532-2534 มีการเร่งรัดแก้ไขปัญหายาบ้าอย่างจริงจัง โดยเฉพาะปัญหาการแพร่ระบาดในกลุ่มพนักงานขับรถขนส่ง โดยจัดชุดเจ้าหน้าที่เฉพาะกิจดำเนินการปราบปรามแหล่งผลิต แหล่งจำหน่าย การมีไว้ครอบครอง และให้พิจารณากำหนดมาตรการตรวจร่างกายของพนักงานขับรถขนส่งและรถโดยสาร

ด้านการป้องกัน สำนักงาน ป.ป.ส. ร่วมกับบริษัทผู้ค้าน้ำมันเชื้อเพลิงหลายราย กำหนดแนวทางแก้ไข

ด้านการบำบัดรักษา รัฐบาลมีแนวทางให้สถานพยาบาลตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข มีบริการให้การบำบัดรักษาผู้เสพยาบ้าและพยายามให้มีระบบบังคับรักษาผู้เสพยาบ้า

3. ช่วงระยะเวลาปัจจุบัน การแก้ไขปัญหามะเร็งเต้านมอยู่ในภาวะที่สมบูรณ์มากขึ้น มีมาตรการทางกฎหมาย 4 ฉบับ

ด้านปราบปราม มีนโยบายชัดเจนปรากฏในร่างแผนป้องกัน และปราบปราม ยาเสพติด (พ.ศ. 2535-2539) และมีแผนเฉพาะด้านการปราบปรามยาบ้ารองรับเป็นครั้งแรก

ส่วนแนวคิดพัฒนานโยบายการแก้ไขปัญหายาบ้า วิเคราะห์เป็น 3 ประการคือ

- ตัวยามะเร็งเต้านมที่มีคุณสมบัติและโทษ
- ตัวบุคคล ได้แก่ ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้เสพหรือผู้ใช้หรือเจ้าของสถานประกอบการ

ขนส่ง

- สิ่งแวดล้อม ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง การให้บริการของรัฐ สถานที่ทำงาน และสภาพแวดล้อมของสังคมผู้ใช้แรงงาน

ทวีศักดิ์ จันมณี (2536 : บทคัดย่อ) ศึกษาการบริหารจัดการเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับ ยาเสพติดความอ้วน (กลุ่มกระตุ่นระบบประสาทส่วนกลาง) พบว่า ปริมาณการนำเข้าลดลงเป็นสัดส่วนโดยตรงกับปริมาณการขาย ยาเสพติดความอ้วน การบริหารจัดการตามกฎหมายประสบผลสำเร็จ สามารถลดความต้องการและการจัดหาลงอย่างเห็นได้ชัดทำให้ปัญหาต่อสังคม และต่อสุขภาพ สามารถคลี่คลายลงได้

พรรณภัสร์ย์ โสภณสุญญ์สุข (2536 : บทคัดย่อ) ศึกษาสถิติการตรวจขั้นตอน การดำเนินงานการสอบสวน และมาตรการลงโทษสำหรับผู้มียาบ้าไว้ในครอบครอง และศึกษาข้อมูลในการตรวจวิเคราะห์ยาบ้าและเปรียบเทียบวิธีการต่างๆที่ได้ในการตรวจพิสูจน์ พบว่า สถานตรวจพิสูจน์มี 3 กลุ่ม คือ กรมตำรวจ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และสำนักงาน ป.ป.ส. จากการสำรวจพบว่า แหล่งที่มียาบ้าหลายรูปแบบที่พบมากที่สุด คือ พกไว้ในตัว รองลงมาคือ ที่ปั้มน้ำมัน และ ยานพาหนะ ตามลำดับ สถานที่เกิดเหตุที่มีการจับกุมผู้มียาบ้าไว้ในครอบครอง คือ นครบาล และภูธร วิธีการตรวจพิสูจน์มี 2 วิธี คือ พนักงานสอบสวนนำของกลางมาส่งเอง และพนักงานสอบสวนส่งของกลางมาทางไปรษณีย์ลงทะเบียน โดยสถานตรวจพิสูจน์ทุกแห่งใช้วิธี Color test และ Thinlayer Chromatography ตรวจของกลางมีส่วนน้อยที่ใช้ Gas Chromatography (GC), High Performance Liquid Chromatography (HPLC) และ Ultraviolet Spectrophotometre ระยะเวลาตั้งแต่ได้รับของกลางจนออกรายงานการตรวจนั้น กรมตำรวจและกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ใช้เวลาเพียง 7-10 วัน แต่สำนักงาน ป.ป.ส. ใช้เวลา 10-30 วัน ขั้นตอนดำเนินการนั้น พนักงานสอบสวนได้ดำเนินการโดยอาศัยหลักการของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการ

ประสานงานในคดีความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด พ.ศ.2527 ซึ่งระเบียบนี้ไม่ได้ครอบคลุมถึงยาบ้าโดยตรง ส่วนมาตรการลงโทษ บทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องกับผู้มียาบ้าไว้ในครอบครอง คือ พระราชกำหนดมาตรา 106 และมาตรา 106 ทวิ ในกรณีที่ของกลางมีจำนวนมาก จะใช้วิธี GC หรือ HPLC เนื่องจากความไวในการตรวจพบสารสูงมีความจำเพาะและตรวจหาความบริสุทธิ์ของของกลางได้ถ้าของกลางมีจำนวนน้อยกว่า (น้อยกว่า 20 เม็ด) จะใช้วิธี Color test และ TLO เป็น การตรวจเบื้องต้น

อรอนงค์ หงษ์ชุมแพ (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาความรู้เกี่ยวกับยาบ้า และการป้องกันตนเองจากการเสพติดยาบ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับยาบ้าดีมาก และต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติม โดยผ่านสื่อทางโทรทัศน์มากที่สุด ส่วนการป้องกันตนเองจากการเสพติดยาบ้ากลุ่มตัวอย่างใช้การตัดสินใจที่จะมีพฤติกรรมใดๆ บนพื้นฐานของความรู้เกี่ยวกับยาบ้า การคบเพื่อนที่ดี สัมพันธภาพในครอบครัวและความมุ่งมั่นในชีวิตที่ดี

ธนพัฒน์ หาพิพัฒน์ (2539 : 107) ศึกษาพฤติกรรมการใช้ยาบ้าของนักศึกษาในปัจจุบัน พบว่า ส่วนใหญ่จะเสพโดยวิธีใช้ไฟลนแล้วสูดควันเข้าปอด รองลงมาคือกินเหมือนยาทั่วไป สำหรับปริมาณยาที่ใช้เสพส่วนใหญ่เสพรั้งละ 1 เม็ด รองลงมาคือ 1/2 เม็ด เหตุผลที่ใช้ ยาบ้าส่วนใหญ่เพื่อแสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่ๆ รองลงมาคือ อยากรู้ฤทธิ์ของยา เพื่อนชวนให้ลอง และเพื่อให้ อ่านหนังสือหรือทำกิจกรรมต่างๆ ได้นานขึ้น ในด้านแหล่งซื้อขายพบว่า สถานศึกษาเป็นแหล่งซื้อขายที่สำคัญที่สุด รองลงมาได้แก่ สถานเริงรมย์ต่างๆ ส่วนผู้จำหน่ายยาบ้าที่สำคัญ ได้แก่ เพื่อน รองลงมาได้แก่ เอเยนต์และบุคคลทั่วไปและยังศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาบ้าของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาชายมีแนวโน้มที่จะใช้ยาบ้าสูงกว่านักศึกษาหญิง ปัจจัยอื่นๆ ประกอบด้วย ผลการเรียน รายได้ประจำของนักศึกษา และสถานภาพสมรสของบิดามารดา โดยผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นภาพว่านักศึกษาที่มีครอบครัวที่สมบูรณ์ มีแนวโน้มที่จะใช้ยาบ้าต่ำกว่านักศึกษาที่มีครอบครัวแตกแยกหรือไม่ สำหรับแนวคิดทางด้านการควบคุมสังคม พบว่า ความผูกพันทางสังคมประกอบด้วย ความรู้สึกผูกพันต่อบิดามารดา และความเชื่อในบรรทัดฐาน กฎเกณฑ์ของสังคมดูเหมือนจะเป็นเครื่องมือทางสังคมที่มีส่วนในการป้องกัน เหนี่ยวรั้ง เยาวชนไม่ให้เข้าไปข้องแวะกับยาบ้าได้มากที่สุด

นงลักษณ์ โตบันลือภพ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงประสิทธิผลของการป้องกันการฟุ้งแอมเฟตามีน ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่าการจัดโปรแกรมสุขศึกษาโดยการประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรคและแรงสนับสนุนทางสังคมมีผลทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมรับรู้ความรุนแรงของการฟุ้งแอมเฟตามีน การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการฟุ้งแอมเฟตามีน ความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการปฏิเสธการฟุ้งแอมเฟตามีน และความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนอง

งานวิจัยเกี่ยวกับทักษะชีวิต

นิตยา เพ็ญศิริรักษา (2538 : 109-110) ศึกษาการสร้างพลังในโปรแกรมการสูบบุหรี่และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 962 คน ผู้นำนักเรียนจำนวน 45 คน เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการศึกษาเพื่อการสร้างพลังในการป้องกันการสูบบุหรี่ที่จัดโดยผู้วิจัยและครูของโรงเรียนเป็นเวลา 5 วัน ผู้นำนักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะ เช่น ทักษะการสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงานกลุ่ม รวมทั้งทักษะในการปฏิเสธการสูบบุหรี่ ผลการวิจัยพบว่า การให้ศึกษานั้นมีผลทำให้การนับถือตนเอง ทศนคติต่อการสูบบุหรี่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อการไม่สูบบุหรี่ของผู้นำนักเรียนเพิ่มขึ้น รวมทั้งสามารถป้องกันพฤติกรรมการสูบบุหรี่ในกลุ่มผู้นำนักเรียนได้ในนักเรียนทั่วไปพบว่ามีการนับถือตนเองความเชื่อในความสามารถต้านทานการสูบบุหรี่และพฤติกรรมการสูบบุหรี่เป็นประจำเปลี่ยนแปลงไปในทางบวกในระยะติดตามผลนักเรียนมีพฤติกรรมสูบบุหรี่เป็นประจำต่ำ ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนด พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนที่มีอิทธิพลสูงสุดคือ การสูบบุหรี่ของเพื่อนสนิท

รัตนา ดอกแก้ว (2539 : ก-ข) ศึกษาผลการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการโรคเอดส์ของนักเรียนอาชีวศึกษา จังหวัดแพร่ ในกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 81 คน โดยได้รับการพัฒนาทักษะการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ทักษะการปฏิเสธต่อรอง ทักษะการพัฒนา ปรับเปลี่ยนทัศนคติ และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ผลการทดลองพบว่า ทักษะดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ณัฐพงศ์ พุดหล้า (2540 : ง) ศึกษาการประยุกต์โปรแกรมทักษะชีวิต เพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่าง 80 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 40 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ 40 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับกิจกรรมตามโปรแกรมทักษะชีวิตคือ ความตระหนักในตนเอง ความรับผิดชอบในตนเอง ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการปฏิเสธ ผลการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการสูบบุหรี่สูงกว่าก่อนทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และคะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบในตนเองเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่สูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ในส่วนทักษะของการตัดสินใจเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ ทักษะการปฏิเสธ และ พฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่พบว่า ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าก่อนทดลองและต่ำกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่า ตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการป้องกันการ สูบบุหรี่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่

ดุขฎิ เจริญสุข (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิต เพื่อป้องกันการโรคเอดส์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัย

เกษตรศาสตร์ พบว่า กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการปฏิเสธ และ พฤติกรรมป้องกันเอดส์สูงกว่า ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 และคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการปฏิเสธสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่ไม่พบ ความแตกต่างทางสถิติ ของคะแนนเฉลี่ยของความรู้สึกต่อคุณค่าในตนเอง ทักษะการคิดอย่างมี วิจารณ์ญาณ ทักษะการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ในระหว่างก่อนและหลังการทดลอง และพบ ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกต่อคุณค่าในตนเอง ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ ทักษะ การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ทักษะการปฏิเสธ กับพฤติกรรมป้องกันเอดส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พิสมัย สุขอมรรัตน์ (2540 : 109-110) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมทักษะชีวิต เพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด กรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มทดลองมีทักษะการตัดสินใจไม่สูบบุหรี่ ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสีย สัมพันธภาพและมี พฤติกรรมในการป้องกันการสูบบุหรี่ดีขึ้นกว่าก่อนการทดลอง และดีกว่ากลุ่ม เปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนความรู้สึกการเห็นคุณค่าในตนเอง และทักษะการ จัดการกับความเครียดดีขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุทธิสารณ์ วัฒนมะโน (2540 : ก-ข) ศึกษาผลของการประยุกต์โปรแกรมทักษะเพื่อ ป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 86 คนเป็นกลุ่ม ทดลอง 44 คน กลุ่มเปรียบเทียบ 42 คน โดยกลุ่มทดลองจะได้รับโปรแกรมทักษะชีวิต ตามแนวคิด ทักษะชีวิตศึกษาขององค์การอนามัยโลกร่วมกับนำทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีประสบการณ์จริงของ คอลัมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน หลังการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีความตระหนัก ในตนเองเกี่ยวกับโรคเอดส์ ความรับผิดชอบในการป้องกันโรคเอดส์ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะ การปฏิเสธและมีพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์ดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองและดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่าความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับโรคเอดส์ ความรับผิดชอบในการป้องกันโรคเอดส์ ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการปฏิเสธ เพื่อป้องกัน โรคเอดส์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วิภาพรรณ ผลผลา (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการเสริมสร้าง ทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 โรงเรียนสตรีวิทยา 2 กลุ่มทดลอง จำนวน 50 คน กลุ่มควบคุมจำนวน 49 คน โดยใช้โปรแกรมการ เสริมสร้างเจตคติเพื่อป้องกันเอดส์และโปรแกรมการเสริมสร้างด้านทักษะการปฏิเสธเพื่อป้องกัน เอดส์ ผลการทดลองพบว่าภายหลังการทดลองคะแนนเฉลี่ยเจตคติเพื่อป้องกันเอดส์และคะแนน เฉลี่ยทักษะปฏิเสธเพื่อป้องกันเอดส์ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยาบ้าโดยใช้แนวคิดทักษะชีวิต

พิมพ์ใจ บุญยัง (2540 : 141) ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิต เพื่อป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนราธิวาส ซึ่งประกอบด้วยทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ไขปัญหา และทักษะการปฏิเสธตามแนวคิดทักษะชีวิตของ องค์การอนามัยโลก ร่วมกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูราและกระบวนการกลุ่ม พบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีทักษะการตัดสินใจไม่ลองเสพยาบ้า ทักษะการแก้ไขปัญหา เผชิญกับแรงกดดันจากเพื่อน และทักษะการปฏิเสธเพื่อนชักชวนให้เสพยาบ้า และพฤติกรรม ในการป้องกันการเสพยาบ้าดีกว่าก่อนการทดลองและดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

มาริสา หะสาเมาะ (2540 : ข) ได้ศึกษาประสิทธิผลของการจัดโครงการป้องกันการใช้ยา และสารเสพติดสำหรับนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) โดยใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตร่วมกับกระบวนการเยี่ยมบ้านที่มีการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมในกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในการใช้ยาและสารเสพติด พบว่า กลุ่มทดลองมี ทักษะในการปฏิเสธ และทักษะการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ ส่วนการเห็นคุณค่าในตนเอง แบบแผนความเชื่อในการใช้ยาและสารเสพติด สัมพันธภาพและ การสื่อสารในครอบครัวไม่พบความแตกต่างทางสถิติและผลการเยี่ยมบ้านพบว่าส่วนมากครอบครัว มีความพึงพอใจต่อการเยี่ยมบ้านร้อยละ 84.90 นอกจากนี้ยังมีความสนใจ และเข้าใจนักเรียนเป็น ร้อยละ 69.70 ส่วนการปรับทำที่ต่อการใช้ยา และสารเสพติด โดยส่วนใหญ่ ไม่พบพฤติกรรม การใช้ยาและสารเสพติดร้อยละ 67.60 และมีพฤติกรรมการใช้ยาและสารเสพติดลดลง ร้อยละ 17.70

นวนันท์ กิจทวี (2541 : ข) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสร้างเสริมทักษะชีวิตเพื่อ ป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนนทบุรี โดยประยุกต์แนวคิดของ องค์การอนามัยโลกและกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ผลการ ศึกษาพบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง ความมีตระหนักในตนเอง ทักษะการปฏิเสธ พฤติกรรม การป้องกันการเสพยาบ้า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ และภายใน กลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่าการเห็นคุณค่า ในตนเอง ความตระหนักในตนเองทักษะการจัดการกับความเครียด มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ พฤติกรรมป้องกันการเสพยาบ้าและทักษะการปฏิเสธ ทักษะการตัดสินใจ มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมป้องกันการเสพยาบ้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุทธฤดี รัชตฤงคารสกุล (2543 : ก) ได้ศึกษาโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อ ป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ ศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในเขตกรุงเทพ ผลการศึกษาพบว่า ความตระหนักในตนเอง ทักษะการ

ตัดสินใจ และพฤติกรรมการป้องกันการเสพยาบ้าไม่แตกต่างกัน ส่วนในด้านทักษะการปฏิเสธ โดยไม่เสียสัมพันธภาพ หลังการทดลองนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นมากกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาเป็นแนวทางในการศึกษาผลของโปรแกรมสุขศึกษา โดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียน โดยผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. แบบแผนการศึกษาค้นคว้า
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
 - การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - วิธีการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
 - ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
 - ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
 - วิธีการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิงชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ราชบุรี เขต 2 (สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี) จำนวน 574 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชายและหญิงชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลอง (Experimental group) ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จำนวน 37 คน และกลุ่มควบคุม (Control group) ซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จำนวน 40 คน โดยมีวิธีการดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. กำหนดโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 2 โรงเรียน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกันในด้านจำนวนของนักเรียน ขนาดของโรงเรียนและสถานที่ตั้ง จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 (สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี) ได้แก่โรงเรียนอนุบาลบางแพ และโรงเรียนวัดใหญ่โพหัก

2. นำโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างมาจัดเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยวิธีการจับฉลากได้ โรงเรียนอนุบาลบางแพเป็นกลุ่มทดลอง และโรงเรียนวัดใหญ่โพหักเป็นกลุ่มควบคุม

3. ทำการสุ่มห้องเรียนเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จากโรงเรียนที่ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 1 ห้องเรียน และทำการศึกษาจากนักเรียนทุกคนในห้องเรียนที่ถูกเลือกได้โดยได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 ของโรงเรียนอนุบาลบางแพ จำนวน 37 คน เป็นกลุ่มทดลอง และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 ของโรงเรียนวัดใหญ่โพหัก จำนวน 40 คน เป็นกลุ่มควบคุม

แบบแผนการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) แบ่งกลุ่มที่ศึกษาเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มทดลอง (Experimental group) ได้รับการทดลองโดยการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามโปรแกรมสุขศึกษา

2. กลุ่มควบคุม (Control group) ไม่ได้รับการทดลองโดยการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามโปรแกรมสุขศึกษา

มีรูปแบบการทดลองดังนี้

กลุ่มทดลอง	O ₁	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	O ₂
สัปดาห์ที่	1	2	3	4	5	6
กลุ่มควบคุม	O ₄					O ₅
สัปดาห์ที่	1	2	3	4	5	6

ภาพประกอบ 7 รูปแบบการทดลอง

โดยกำหนดให้

O₁ , O₄ แทน การเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการ

โดยกำหนดให้

O₁ , O₄ แทน การเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติด ความภูมิใจในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติด ทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพติด ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ

O₂ , O₅ แทน การเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติด ความภูมิใจในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติด ทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพติด ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ

X₁ - X₄ แทน โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิต

ตาราง 9 แผนการดำเนินกิจกรรมของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพติด

สัปดาห์ที่	วัน เดือน ปี	กลุ่ม	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	ระยะเวลา
1	15 ธันวาคม 2546	ทดลอง - ควบคุม	- Pre-test	40 นาที
2	22 ธันวาคม 2546	ทดลอง	- แผนการจัดกิจกรรมเรื่องความตระหนักในตนเอง	60 นาที
		ควบคุม	- ไม่ได้รับแผนการจัดกิจกรรม	
3	29 ธันวาคม 2546	ทดลอง	- แผนการจัดกิจกรรมเรื่องความภูมิใจในตนเอง	60 นาที
		ควบคุม	- ไม่ได้รับแผนการจัดกิจกรรม	
4	5 มกราคม 2547	ทดลอง	- แผนการจัดกิจกรรมเรื่องทักษะการตัดสินใจ	60 นาที
		ควบคุม	- ไม่ได้รับแผนการจัดกิจกรรม	
5	12 มกราคม 2547	ทดลอง	- แผนการจัดกิจกรรมเรื่องทักษะการปฏิเสธ	60 นาที
		ควบคุม	- ไม่ได้รับแผนการจัดกิจกรรม	
6	19 มกราคม 2547	ทดลอง - ควบคุม	- Post-test	40 นาที

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม เป็นผู้ตอบด้วยตนเอง (Self-administered questionnaire) แบ่งออกเป็น 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ได้แก่ เพศ อายุ ผลการเรียน ในภาคเรียนที่ผ่านมา บุคคลที่พักอาศัยขณะศึกษา ความเพียงพอของค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน กิจกรรมที่ชอบทำเวลาว่าง แหล่ง/บุคคลที่ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องยาบ้า เรื่องที่ทำให้กลุ่มใจ และผู้ให้คำปรึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้า เป็นลักษณะคำถามที่สร้างตามแบบการวัดของลิเกอร์ท (Likert's scale) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) กำหนดให้ผู้ตอบเลือกประมาณค่า 3 ระดับตัวเลือก คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียง 1 ตัวเลือก ข้อคำถามมีลักษณะด้านบวก และด้านลบ (Positive or negative statement) มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

	ข้อความด้านบวก	ข้อความด้านลบ
เห็นด้วย	3	1
ไม่แน่ใจ	2	2
ไม่เห็นด้วย	1	3

เกณฑ์การแปลผล 3 ระดับคือ สูง ปานกลาง ต่ำ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

2.34 - 3.00 หมายถึง นักเรียนมีความตระหนักในตนเองในระดับสูง

1.67 - 2.33 หมายถึง นักเรียนมีความตระหนักในตนเองในระดับปานกลาง

1.00 - 1.66 หมายถึง นักเรียนมีความตระหนักในตนเองในระดับต่ำ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดความภูมิใจในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติด เป็นลักษณะคำถามที่สร้างตามแบบการวัดของลิเกอร์ท (Likert's scale) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) กำหนดให้ผู้ตอบเลือกประมาณค่า 3 ระดับตัวเลือก คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียง 1 ตัวเลือก ข้อคำถามมีลักษณะด้านบวกและด้านลบ (Positive or negative statement) มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

	ข้อความด้านบวก	ข้อความด้านลบ
เห็นด้วย	3	1
ไม่แน่ใจ	2	2
ไม่เห็นด้วย	1	3

เกณฑ์การแปลผล 3 ระดับคือ สูง ปานกลาง ต่ำ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

2.34 - 3.00 หมายถึง นักเรียนมีความภูมิใจในตนเองในระดับสูง

1.67 - 2.33 หมายถึง นักเรียนมีความภูมิใจในตนเองในระดับปานกลาง

1.00 - 1.66 หมายถึง นักเรียนมีความภูมิใจในตนเองในระดับต่ำ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพติดให้
นักเรียนเลือกตอบตามสถานการณ์ที่กำหนด ลักษณะเป็นแบบปรนัย 3 ตัวเลือก มีเกณฑ์การให้
คะแนนคือ

0 คะแนน ถ้าตัดสินใจเลือกตัวเลือกที่เป็นประโยชน์หรือเป็นผลดีต่อตนเองแต่ไม่ได้แสดง

เหตุผล หรือแสดงเหตุผลที่ไม่เหมาะสมในการตัดสินใจ

1 คะแนน ถ้าตัดสินใจเลือกตัวเลือกที่เป็นประโยชน์หรือเป็นผลดีต่อตนเองและแสดงเหตุผลที่
เหมาะสมในการตัดสินใจ

2 คะแนน ถ้าตัดสินใจเลือกตัวเลือกที่เป็นประโยชน์หรือเป็นผลดีต่อตนเอง ครอบคลุม สังคม
และแสดงเหตุผลที่เหมาะสมในการตัดสินใจ

เกณฑ์การแปลผล 3 ระดับคือ สูง ปานกลาง ต่ำ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

1.34 - 2.00 หมายถึง นักเรียนมีความสามารถในการตัดสินใจในระดับสูง

0.67 - 1.33 หมายถึง นักเรียนมีความสามารถในการตัดสินใจในระดับปานกลาง

0.00 - 0.66 หมายถึง นักเรียนมีความสามารถในการตัดสินใจในระดับต่ำ

ตอนที่ 5 แบบสอบถามวัดทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ มีคำถาม
เป็นสถานการณ์กำหนด มีลักษณะเป็นแบบปรนัย 3 ตัวเลือก มีเกณฑ์การให้คะแนนคือ

0 คะแนน ตัวเลือกที่ยอมรับการชักชวนหรือปฏิเสธในครั้งแรกแต่เมื่อถูกเข้าชี้แจงจะยอมรับคำชวน

1 คะแนน ถ้าปฏิเสธและเสียสัมพันธภาพโดยอ้างเหตุผลเพียงอย่างเดียวแต่มิได้บอกความรู้สึก
ของตนเอง ในกรณีถูกเข้าชี้แจงเลือกวิธีการปฏิเสธซ้ำ โดยไม่มีข้ออ้าง หรือไม่มี
การต่อรอง ไม่มีการผิดผ่อน

2 คะแนน ถ้าปฏิเสธและไม่เสียสัมพันธภาพ โดยใช้ความรู้สึกเป็นข้ออ้างประกอบเหตุผล และ
มีการขอความเห็นใจหรือขอบคุณ ในกรณีที่ถูกรื้อเข้าชี้แจงหรือสปรมาทเลือกวิธีการ
ปฏิเสธซ้ำโดยไม่มีข้ออ้างหรือไม่มีการต่อรอง ไม่มีการผิดผ่อน

เกณฑ์การแปลผล 3 ระดับคือ สูง ปานกลาง ต่ำ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

1.34 - 2.00 หมายถึง นักเรียนมีความสามารถในการปฏิเสธรในระดับสูง

0.67 - 1.33 หมายถึง นักเรียนมีความสามารถในการปฏิเสธรในระดับปานกลาง

0.00 - 0.66 หมายถึง นักเรียนมีความสามารถในการปฏิเสธรในระดับต่ำ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับยาบ้าและทักษะชีวิตจากตำรา เอกสาร รวมทั้งทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างเครื่องมือจากตำราวัดผลการศึกษา การวัดและการประเมินผลทางสุขศึกษา

3. กำหนดขอบเขตและโครงสร้างของเนื้อหาให้ครอบคลุม ตัวแปรที่ศึกษา เพื่อสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และถูกต้องตามหลักเกณฑ์การให้คะแนน

4. สร้างแบบสอบถาม แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

5. นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชายและหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนวัดหัวโพ จังหวัดราชบุรี จำนวน 40 คน ซึ่งมีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด

6. นำผลไปวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามเพื่อนำมาใช้จริง

วิธีการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IC) โดยเลือกข้อคำถามที่มี IC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป เป็นแบบสอบถามที่มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 117)

2. การวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item-total correlation) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 124) แล้วคัดเลือกแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป โดยแบบสอบถามแต่ละตอนมีค่าอำนาจจำแนก ดังนี้

2.1 แบบสอบถามวัดความตระหนักในตนเอง ได้คัดเลือกข้อคำถามไว้จำนวน 10 ข้อ จาก 22 ข้อ ที่มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.21 - 0.54

2.2 แบบสอบถามวัดความภูมิใจในตนเอง ได้คัดเลือกข้อคำถามไว้จำนวน 10 ข้อ จาก 22 ข้อ ที่มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.22 - 0.71

2.3 แบบสอบถามวัดทักษะการตัดสินใจ ได้คัดเลือกข้อคำถามไว้ จำนวน 10 ข้อ จาก 15 ข้อ ที่มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.22 – 0.47

2.4 แบบสอบถามวัดทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ได้คัดเลือกข้อคำถามไว้ จำนวน 10 ข้อ จาก 15 ข้อ ที่มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.22 – 0.50

3. การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (Cronbach's alpha coefficient) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200) โดยแบบสอบถามแต่ละตอนมีค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

3.1 แบบสอบถามวัดความตระหนักในตนเอง มีค่าความเชื่อมั่น 0.65

3.2 แบบสอบถามวัดความภูมิใจในตนเอง มีค่าความเชื่อมั่น 0.72

3.3 แบบสอบถามวัดทักษะการตัดสินใจ มีค่าความเชื่อมั่น 0.72

3.4 แบบสอบถามวัดทักษะการปฏิเสธ มีค่าความเชื่อมั่น 0.72

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการจัดกิจกรรมทั้งหมด 4 กิจกรรม คือ

1. กิจกรรมการเสริมสร้างความตระหนักในตนเอง
2. กิจกรรมการเสริมสร้างความภูมิใจในตนเอง
3. กิจกรรมการเสริมสร้างทักษะการตัดสินใจ
4. กิจกรรมการเสริมสร้างทักษะการปฏิเสธ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. ศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ปรีกษาขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องทักษะชีวิตและเรื่องยาบ้า
3. สร้างแผนการสอนโดยกำหนดขอบเขตโครงสร้างของเนื้อหาให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ของการวิจัย

4. นำแผนการสอนให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ของการใช้ภาษา ความชัดเจนของภาษา ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) และปรับปรุงแก้ไข

5. นำไปทดลองใช้ในนักเรียนก่อนและนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งก่อนนำมาใช้จริง

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity)

2. หลังจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
3. นำไปทดลองใช้ในนักเรียนก่อนและนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งก่อนนำมาใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
2. ผู้วิจัยติดต่อกับผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขออนุมัติทำการศึกษาวิจัย
3. นำไปทดลองใช้ในนักเรียนก่อน และนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งก่อนนำมาใช้จริง
4. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแผนการทดลอง
5. นำข้อมูลมาจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากรวบรวมแบบทดสอบทั้งก่อนการทดลอง (Pre-test) และหลังการทดลอง (Post-test) แล้วผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจให้คะแนนแบบทดสอบตามเกณฑ์ที่กำหนดให้
2. คำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ทดสอบสมมุติฐานข้อ 1 ถึง 4 เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ด้านความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการเสพติด ความภูมิใจในตนเองเกี่ยวกับการเสพติด ทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพติด และทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติ Paired sample t-test

4. ทดสอบสมมุติฐานข้อ 5 ถึง 8 เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการเสพติด ความภูมิใจในตนเองเกี่ยวกับการเสพติด ทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพติด และทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติที่ (t-test independent) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA : Analysis of covariance)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติที่ใช้ในการทดสอบเครื่องมือ มีดังนี้

5.1.1 หาค่าดัชนีความเที่ยงตรง โดยวิธีของโรวินELLIและแฮมเบิลตัน

(Rovinelli and Hambleton) จากสูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 124)

$$IC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IC	แทนค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อสอบ
	ΣR	แทนผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

5.1.2 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ โดยหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item - total correlation) จากสูตร จากสูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 124)

$$R_{XY} = \frac{n \Sigma XY - \Sigma X \Sigma Y}{\sqrt{[n \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2][n \Sigma Y^2 - (\Sigma Y)^2]}}$$

เมื่อ	R_{XY}	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร X กับตัวแปร Y
	n	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	ΣX	ผลรวมของคะแนนรายข้อ (Item) ของกลุ่มตัวอย่าง
	ΣY	ผลรวมของคะแนนรวม (Total) ของกลุ่มตัวอย่าง
	ΣXY	ผลรวมของผลคูณของคะแนน X และคะแนน Y
	ΣX^2	ผลรวมกำลังสองของคะแนน X
	ΣY^2	ผลรวมกำลังสองของคะแนน Y

5.1.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบัค (Cronbach's alpha coefficient) จากสูตร (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 200)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทนความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	n	แทนจำนวนข้อในแบบสอบถาม
	s_i^2	แทนความแปรปรวนของข้อคำถามแต่ละข้อ
	S_t^2	แทนความแปรปรวนทั้งฉบับ

5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาครั้งนี้กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลมีดังนี้

5.2.1 ค่าร้อยละ (P) จากสูตร (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2531: 59)

$$P = \frac{f \times 100}{N}$$

เมื่อ P แทนค่าร้อยละ
f แทนค่าความถี่ที่ต้องการแปลงเป็นร้อยละ
n แทนจำนวนความถี่ทั้งหมด

5.2.2 ค่าเฉลี่ยของคะแนน (Mean) จากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2537 : 40)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทนค่าคะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ แทนค่าผลรวมของคะแนน
n แทนจำนวนคนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

5.2.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากสูตร (Ferguson. 1981 : 68)

$$S = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S แทนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X^2$ แทนผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 $(\sum X)^2$ แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
n แทนจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

5.2.4 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองในกลุ่มเดียวกันใช้ Paired sample t-test (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2537 : 201) เพื่อทดสอบสมมุติฐาน ข้อ 1, 2, 3 และ 4

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

โดย df = n - 1

เมื่อ t แทนค่าที่ใช้พิจารณาใน t-distribution

D แทนความแตกต่างระหว่างคะแนนสอบก่อนและหลัง

n แทนจำนวนคู่

df แทนชั้นแห่งความเป็นอิสระ

5.2.5 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยการทดสอบค่าที (t-test independent) (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2537 : 179) เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 5, 6, 7 และ 8

$$t = \frac{X_1 - X_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1) S_1^2 + (n_2 - 1) S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

เมื่อ df = n₁ + n₂ - 2

X₁, X₂ แทนค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

S₁, S₂ แทนค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มที่ 2

n₁, n₂ แทนจำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มที่ 2

5.2.6 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA : Analysis of covariance)

(ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538: 148) เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 5, 6, 7 และ 8

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ แทนความหมายดังต่อไปนี้

n	แทน	จำนวนตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบที (t-distribution)
F	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบเอฟ (F-distribution)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
R	แทน	ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ
SS	แทน	ผลบวกของคะแนนยกกำลังสอง (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกของคะแนนยกกำลังสอง (Mean of Square)
p	แทน	ความน่าจะเป็น (Probability)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กลุ่มทดลอง แทน กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพติด

กลุ่มควบคุม แทน กลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพติด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 5 ตอนคือ

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับ เพศ อายุ ผลการเรียนในภาคเรียนที่ผ่านมา บุคคลที่พักอาศัยอยู่ ความเพียงพอในการได้รับเงินค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน กิจกรรมที่นักเรียนชอบทำเวลาว่าง แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องยาบ้า บุคคลที่ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องยาบ้าเรื่องกลุ่มใจและไม่สบายใจเป็นประจำของนักเรียนและบุคคลที่นักเรียนเลือกปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับคะแนนด้านความตระหนักในตนเอง ความภูมิใจในตนเอง ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนความตระหนักในตนเอง ความภูมิใจในตนเอง ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง นำเสนอเป็นตาราง

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ด้านความตระหนักในตนเอง ความภูมิใจในตนเอง ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยการทดสอบค่าที (Paired sample t-test) นำเสนอเป็นตาราง เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อ 1-4

ตอนที่ 5 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความตระหนักในตนเอง ความภูมิใจในตนเอง ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยการทดสอบค่าที (Independent sample t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA : Analysis of covariance) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อ 5-8

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับ เพศ อายุ ผลการเรียน ในภาคเรียนที่ผ่านมา บุคคลที่พักอาศัยอยู่ ความเพียงพอในการได้รับเงินค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน กิจกรรมที่นักเรียนชอบทำเวลาว่าง แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องยาบ้า บุคคลที่ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องยาบ้า เรื่องกลุ่มใจและไม่สบายใจเป็นประจำของนักเรียนและบุคคลที่นักเรียนเลือกปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา โดยแจกแจงความถี่คิดเป็นร้อยละ ดังแสดงในตาราง 10-11

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ				
ชาย	8	21.62	29	72.50
หญิง	29	78.38	11	27.50
รวม	37	100.00	40	100.00
อายุ (ปี)				
11	3	8.11	14	35.00
12	32	86.49	23	57.50
13	2	5.40	3	7.50
รวม	37	100.00	40	100.00
ผลการเรียนในภาคเรียนที่ผ่านมา (1/2546)				
3.50 ขึ้นไป	6	16.21	5	12.50
ระหว่าง 3.00-3.49	22	59.45	22	55.00
ระหว่าง 2.00-2.99	9	24.32	12	30.00
ระหว่าง 1.00-1.99	0	0.00	1	2.50
ไม่ถึง 1.00	0	0.00	0	0.00
รวม	37	100.00	40	100.00
บุคคลที่พักอาศัยขณะเรียนหนังสือ				
บิดา มารดา	24	64.86	29	72.50
บิดา	1	2.70	4	10.00
มารดา	6	16.22	1	2.50
ญาติ พี่น้อง	6	16.22	6	15.00
อื่นๆ	0	0.00	0	0.00
รวม	37	100.00	40	100.00

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความเพียงพอของค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน				
เพียงพอ	31	83.78	39	97.50
ไม่เพียงพอ	6	16.22	1	2.50
รวม	37	100.00	40	100.00

จากตาราง 10 แสดงว่านักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ อายุ ผลการเรียนรู้ ในเทอมที่ผ่านมา บุคคลที่พักอาศัยขณะเรียนหนังสือ ความเพียงพอของค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน ได้ดังนี้

เพศ

กลุ่มทดลอง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนเพศหญิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.38 และ เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 21.62

กลุ่มควบคุม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนเพศชายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.50 และ เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 27.50

อายุ

กลุ่มทดลอง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มีอายุ 12 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.49 รองลงมามีอายุ 11 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.11 และอายุ 13 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.40

กลุ่มควบคุม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มีอายุ 12 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.50 รองลงมามีอายุ 11 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.00 และอายุ 13 ปี คิดเป็นร้อยละ 7.50

ผลการเรียนในภาคเรียนที่ผ่านมา (1/2546)

กลุ่มทดลอง พบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนมีผลการเรียนระหว่าง 3.00-3.49 คิดเป็นร้อยละ 59.45 รองลงมามีผลการเรียนระหว่าง 2.00-2.99 คิดเป็นร้อยละ 24.32 และมีผลการเรียน 3.50 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 16.21

กลุ่มควบคุม พบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนมีผลการเรียนระหว่าง 3.00-3.49 คิดเป็นร้อยละ 55.00 รองลงมามีผลการเรียนระหว่าง 2.00-2.99 คิดเป็นร้อยละ 30.00 มีผลการเรียน 3.50 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 12.50 และมีผลการเรียนระหว่าง 1.00-1.99 คิดเป็นร้อยละ 2.50

บุคคลที่พักอาศัยขณะเรียนหนังสือ

กลุ่มทดลอง พบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนพักอาศัยอยู่กับบิดามารดา ขณะเรียนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.86 รองลงมาพักอาศัยอยู่กับมารดา ญาติ พี่น้องขณะเรียน คิดเป็นร้อยละ 16.22 และพักอาศัยอยู่กับบิดา ขณะเรียน คิดเป็นร้อยละ 2.70

กลุ่มควบคุม พบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนพักอาศัยอยู่กับบิดามารดา ขณะเรียนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.50 รองลงมาพักอาศัยอยู่กับญาติ พี่น้องขณะเรียน คิดเป็นร้อยละ 15.00 พักอาศัยอยู่กับบิดาขณะเรียนคิดเป็นร้อยละ 10.00 และพักอาศัยอยู่กับมารดาขณะเรียน คิดเป็นร้อยละ 2.50

ความเพียงพอของค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน

กลุ่มทดลอง พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับค่าใช้จ่ายเพียงพอในแต่ละวัน คิดเป็นร้อยละ 83.78 และได้รับค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอในแต่ละวัน คิดเป็นร้อยละ 16.22

กลุ่มควบคุม พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับค่าใช้จ่ายเพียงพอในแต่ละวัน คิดเป็นร้อยละ 97.50 และได้รับค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอในแต่ละวัน คิดเป็นร้อยละ 2.50

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (ตอบได้มากกว่า 1 ตัวเลือก)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มทดลอง (n=37)		กลุ่มควบคุม (n=40)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กิจกรรมที่ชอบทำเวลาว่าง				
อ่านหนังสือ	18	15.93	14	12.28
เล่นดนตรี	4	3.54	7	6.14
เล่นกีฬา	19	16.81	35	30.70
ดูภาพยนตร์	4	3.54	10	8.77
ดูโทรทัศน์	23	20.35	14	12.28
ฟังเพลง	23	20.35	20	17.54
เล่นเกม	13	11.51	12	10.53
ปลูกต้นไม้	7	6.19	2	1.76
อื่นๆ	2	1.78	0	0.00
รวม	113	100.00	114	100.00

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มทดลอง (n=37)		กลุ่มควบคุม (n=40)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องยาบ้า				
วิทยุ	25	22.12	31	25.83
โทรทัศน์	36	31.86	37	30.83
หนังสือพิมพ์	27	23.90	35	29.17
โปสเตอร์	4	3.54	3	2.50
แผ่นพับ/แผ่นปลิว	2	1.77	1	0.83
ป้ายนิเทศการ	6	5.31	7	5.83
ตำราเรียน	4	3.54	4	3.33
เสียงตามสาย	3	2.65	1	0.83
นิตยสาร/วารสาร	4	3.54	1	0.83
อื่นๆ	2	1.77	0	0.00
รวม	113	100.00	120	100.00
บุคคลที่ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องยาบ้า				
บิดา	18	16.36	21	17.50
มารดา	13	11.82	15	12.50
พี่น้อง	2	1.82	8	6.67
ญาติ	7	6.36	14	11.67
เพื่อนสนิท	6	5.45	7	5.83
ครู / อาจารย์	33	30.00	29	24.17
แพทย์	11	10.00	9	7.50
พยาบาล	14	12.73	9	7.50
เพื่อนบ้านใกล้เคียง	4	3.64	8	6.67
อื่นๆ	2	1.82	0	0.00
รวม	110	100.00	120	100.00

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มทดลอง(n=37)		กลุ่มควบคุม (n=40)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เรื่องกลุ้มใจเป็นประจำของนักเรียน				
การเรียน	25	25.26	24	20.00
ครอบครัว	21	21.21	27	22.50
กลุ่มเพื่อนสนิท	13	13.13	32	26.67
กลุ่มเพื่อนต่างเพศ	16	16.16	18	15.00
ค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ	24	24.24	17	14.17
อื่นๆ	0	0.00	2	1.66
รวม	99	100.00	120	100.00
บุคคลที่นักเรียนเลือกปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหา				
บิดาและมารดา	26	23.64	30	27.03
บิดา	9	8.18	6	5.41
มารดา	12	10.91	6	5.41
พี่น้อง	14	12.73	16	14.41
เพื่อนสนิท	24	21.82	23	20.72
ครู / อาจารย์	24	21.82	30	27.03
อื่นๆ	1	0.91	0	0.00
รวม	110	100.00	111	100.00

จากตาราง 11 แสดงว่านักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม กิจกรรมที่ชอบทำ เวลาว่าง แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องยาบ้า บุคคลที่ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องยาบ้า เรื่องกลุ้มใจและไม่สบายใจเป็นประจำ บุคคลที่นักเรียนเลือกปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหา ได้ดังนี้

กิจกรรมที่ชอบทำเวลาว่าง

กลุ่มทดลอง พบว่า ส่วนใหญ่ชอบดูโทรทัศน์ ฟังเพลงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.35 เล่นกีฬา คิดเป็นร้อยละ 16.81 อ่านหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 15.93 เล่นเกมส์ คิดเป็นร้อยละ 11.51 ปลูกต้นไม้ คิดเป็นร้อยละ 6.19 เล่นดนตรี ดูภาพยนตร์ คิดเป็นร้อยละ 3.54 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 1.78

กลุ่มควบคุม พบว่า ส่วนใหญ่ชอบเล่นกีฬา คิดเป็นร้อยละ 30.7 ฟังเพลงคิดเป็นร้อยละ 17.54 อ่านหนังสือ ดูโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 12.28 เล่นเกมส์ คิดเป็นร้อยละ 10.53 ดูภาพยนตร์ คิดเป็นร้อยละ 8.77 เล่นดนตรีคิดเป็นร้อยละ 6.14 ปลุกต้นไม้คิดเป็นร้อยละ 1.76

แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องยาบ้า

กลุ่มทดลอง พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องยาบ้าจากโทรทัศน์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.86 หนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 23.90 วิทยุ คิดเป็นร้อยละ 22.12 ป้ายนิทรรศการ คิดเป็นร้อยละ 5.31 โปสเตอร์ ตำราเรียน นิตยสาร วารสาร คิดเป็นร้อยละ 3.54 เสียงตามสาย คิดเป็นร้อยละ 2.65 แผ่นพับ แผ่นปลิว อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 1.77

กลุ่มควบคุม พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องยาบ้าจากโทรทัศน์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.83 หนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 29.17 วิทยุ คิดเป็นร้อยละ 25.83 ป้ายนิทรรศการ คิดเป็นร้อยละ 5.83 ตำราเรียน คิดเป็นร้อยละ 3.33 โปสเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 2.50 แผ่นพับ แผ่นปลิว เสียงตามสาย นิตยสาร วารสาร คิดเป็นร้อยละ 0.83

บุคคลที่ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องยาบ้า

กลุ่มทดลอง พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ที่ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องยาบ้าแก่นักเรียน มากที่สุดคือครู อาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 30.0 บิดาคิดเป็นร้อยละ 16.36 พยาบาล คิดเป็นร้อยละ 12.73 มารดา คิดเป็นร้อยละ 11.82 แพทย์ คิดเป็นร้อยละ 10.0 ญาติ คิดเป็นร้อยละ 6.36 เพื่อนสนิท คิดเป็นร้อยละ 5.45 เพื่อนบ้านใกล้เคียง คิดเป็นร้อยละ 3.64 พี่น้อง อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 1.82

กลุ่มควบคุม พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ที่ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องยาบ้าแก่นักเรียน มากที่สุดคือครู อาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 24.17 บิดา คิดเป็นร้อยละ 17.50 มารดา คิดเป็นร้อยละ 12.50 ญาติ คิดเป็นร้อยละ 11.67 แพทย์ พยาบาล คิดเป็นร้อยละ 7.50 พี่น้อง เพื่อนบ้าน ใกล้เคียง คิดเป็นร้อยละ 6.67 และเพื่อนสนิท คิดเป็นร้อยละ 5.83

เรื่องกลุ่มใจและไม่สบายใจเป็นประจำ

กลุ่มทดลอง พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มใจและไม่สบายใจในเรื่องการเรียนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.25 ค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 24.24 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 21.21 กลุ่มเพื่อนต่างเพศ คิดเป็นร้อยละ 16.16 กลุ่มเพื่อนสนิท คิดเป็นร้อยละ 13.13

กลุ่มควบคุม พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มใจและไม่สบายใจในเรื่องกลุ่มเพื่อนสนิท คิดเป็นร้อยละ 26.67 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 22.50 การเรียน คิดเป็นร้อยละ 20.00 กลุ่มเพื่อนต่างเพศ คิดเป็นร้อยละ 15.00 ค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 14.17

บุคคลที่นักเรียนเลือกปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหา

กลุ่มทดลอง พบว่า ส่วนใหญ่ปรึกษาบิดา มารดาเมื่อเกิดปัญหามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 23.64 เพื่อนสนิท ครู อาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 21.82 พี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 12.73

กลุ่มควบคุม พบว่า ส่วนใหญ่ปรึกษาบิดา มารดา ครู อาจารย์ เมื่อเกิดปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.03 เพื่อนสนิท คิดเป็นร้อยละ 20.72 พี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 14.41

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับคะแนนความตระหนักในตนเอง ความภูมิใจในตนเอง ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ดังตาราง 12-15

2.1 ระดับความตระหนักในตนเอง โดยนำมาแบ่งเป็น คะแนนระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำ

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความตระหนักในตนเอง ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ความตระหนักในตนเอง	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ก่อนการทดลอง				
สูง	33	89.19	34	85.00
ปานกลาง	4	10.81	6	15.00
ต่ำ	0	0.00	0	0.00
รวม	37	100.00	40	100.00
หลังการทดลอง				
สูง	37	100.00	34	85.00
ปานกลาง	0	0.00	6	15.00
ต่ำ	0	0.00	0	0.00
รวม	37	100.00	40	100.00

จากตาราง 12 แสดงว่า ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนความตระหนักในตนเองในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 89.19 และมีคะแนนความตระหนักในตนเองในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 10.81 หลังการทดลอง กลุ่มทดลองทุกคนมีคะแนนความตระหนักในตนเองในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 100.00

ก่อนการทดลอง กลุ่มควบคุม มีคะแนนความตระหนักในตนเองในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 85.00 และมีคะแนนความตระหนักในตนเองในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 15.00 หลังการทดลองกลุ่มควบคุม มีคะแนนความตระหนักในตนเองในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 85.00 และมีคะแนนความตระหนักในตนเองในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 15.00

2.2 ระดับความภูมิใจในตนเอง โดยนำมาแบ่งเป็นคะแนนระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำ

ตาราง 13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความภูมิใจในตนเอง ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ความภูมิใจในตนเอง	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ก่อนการทดลอง				
สูง	37	100.00	37	92.50
ปานกลาง	0	0.00	3	7.50
ต่ำ	0	0.00	0	0.00
รวม	37	100.00	40	100.00
หลังการทดลอง				
สูง	37	100.00	39	97.50
ปานกลาง	0	0.00	1	2.50
ต่ำ	0	0.00	0	0.00
รวม	37	100.00	40	100.00

จากตาราง 13 แสดงว่า ก่อนการทดลองและหลังทดลอง กลุ่มทดลอง มีคะแนนความภูมิใจในตนเองในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 100.00

ก่อนการทดลอง กลุ่มควบคุม มีคะแนนความภูมิใจในตนเองในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 92.50 และมีคะแนนความภูมิใจในตนเองในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 7.50 หลังการทดลองกลุ่มควบคุม มีคะแนนความภูมิใจในตนเองในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 97.50 และมีคะแนนความภูมิใจในตนเองในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 2.50

2.3 ระดับคะแนนทักษะการตัดสินใจ โดยนำมาแบ่งเป็นคะแนนระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำ

ตาราง 14 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับทักษะการตัดสินใจในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ทักษะการตัดสินใจ	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ก่อนการทดลอง				
สูง	36	97.30	39	97.50
ปานกลาง	1	2.70	1	2.50
ต่ำ	0	0.00	0	0.00
รวม	37	100.00	40	100.00
หลังการทดลอง				
สูง	37	100.00	39	97.50
ปานกลาง	0	0.00	1	2.50
ต่ำ	0	0.00	0	0.00
รวม	37	100.00	40	100.00

จากตาราง 14 แสดงว่า ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนการตัดสินใจในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 97.30 และมีคะแนนการตัดสินใจในระดับปานกลางคิดเป็น ร้อยละ 2.70 หลังการทดลองกลุ่มทดลองทุกคนมีคะแนนการตัดสินใจในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 100.00

ก่อนการทดลองกลุ่มควบคุม มีคะแนนการตัดสินใจในระดับระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 97.50 และมีคะแนนการตัดสินใจในปานกลางคิดเป็นร้อยละ 2.50 หลังการทดลองกลุ่มควบคุมมีคะแนนการตัดสินใจในระดับระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 97.50 และมีคะแนนการตัดสินใจในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 2.50

2.4 ระดับคะแนนด้านทักษะการการปฏิเสชโดยไม่เสียสัมพันธภาพ โดยนำมาแบ่งเป็นคะแนนระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำ

ตาราง 15 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับด้านทักษะการการปฏิเสชโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ทักษะการการปฏิเสชโดยไม่เสีย สัมพันธภาพ	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ก่อนการทดลอง				
สูง	34	91.89	31	77.50
ปานกลาง	3	8.11	9	22.50
ต่ำ	0	0.00	0	0.00
รวม	37	100.00	40	100.00
หลังการทดลอง				
สูง	37	100.00	33	82.50
ปานกลาง	0	0.00	7	17.50
ต่ำ	0	0.00	0	0.00
รวม	37	100.00	40	100.00

จากตาราง 15 แสดงว่า ก่อนการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนด้านทักษะในการปฏิเสชโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ในระดับระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 91.89 และมีคะแนนด้านทักษะในการปฏิเสชโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 8.11 หลังการทดลองกลุ่มทดลองทุกคนมีคะแนนทักษะในการปฏิเสชโดยไม่เสียสัมพันธภาพในระดับระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 100.00

ก่อนการทดลองกลุ่มควบคุมมีคะแนนด้านทักษะในการปฏิเสชโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ในระดับระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 77.50 และมีคะแนนด้านทักษะในการปฏิเสชโดยไม่เสียสัมพันธภาพในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 22.50 หลังการทดลองกลุ่มควบคุมมีคะแนนทักษะในการปฏิเสชโดยไม่เสียสัมพันธภาพในระดับระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 82.50 และมีคะแนนด้านทักษะในการปฏิเสชโดยไม่เสียสัมพันธภาพในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 17.50

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนความตระหนักในตนเอง ความภูมิใจในตนเอง ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังการทดลอง แสดงเป็นร้อยละ ดังตาราง 16-19

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และระดับคะแนนความตระหนักในตนเองของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	ความตระหนักในตนเอง							
	ก่อนการทดลอง				หลังการทดลอง			
	n	$\bar{X}$	S	ระดับ	n	$\bar{X}$	S	ระดับ
กลุ่มทดลอง	37	2.78	0.29	สูง	37	2.94	0.12	สูง
กลุ่มควบคุม	40	2.64	0.31	สูง	40	2.66	0.29	สูง

จากตาราง 16 แสดงว่า ก่อนการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านความตระหนักในตนเอง 2.78 ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านความตระหนักในตนเองเพิ่มขึ้นเป็น 2.94 ซึ่งจัดอยู่ในระดับเดิม คือสูง ส่วนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยด้านความตระหนักในตนเองก่อนการทดลอง 2.64 ภายหลังการทดลองกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยด้านความตระหนักในตนเองเพิ่มขึ้นเป็น 2.66 อยู่ในระดับเดิม คือสูง

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และระดับคะแนนความภูมิใจในตนเองของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	ความภูมิใจในตนเอง							
	ก่อนการทดลอง				หลังการทดลอง			
	n	$\bar{X}$	S	ระดับ	n	$\bar{X}$	S	ระดับ
กลุ่มทดลอง	37	2.88	0.12	สูง	37	2.95	0.11	สูง
กลุ่มควบคุม	40	2.77	0.23	สูง	40	2.78	0.19	สูง

จากตาราง 17 แสดงว่า ก่อนการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านความภูมิใจในตนเอง 2.88 ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านความภูมิใจในตนเองเพิ่มขึ้นเป็น 2.95 ซึ่งจัดอยู่ในระดับเดิม คือสูง ส่วนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยด้านความภูมิใจใน

ตนเองก่อนการทดลอง 2.77 ภายหลังการทดลองกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยด้านความภูมิใจในตนเองเพิ่มขึ้นเป็น 2.78 อยู่ในระดับเดิม คือสูง

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และระดับคะแนนทักษะการตัดสินใจ ของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	ทักษะการตัดสินใจ							
	ก่อนการทดลอง				หลังการทดลอง			
	n	$\bar{X}$	S	ระดับ	n	$\bar{X}$	S	ระดับ
กลุ่มทดลอง	37	1.88	0.14	สูง	37	1.92	0.11	สูง
กลุ่มควบคุม	40	1.89	0.15	สูง	40	1.88	0.16	สูง

จากตาราง 18 แสดงว่า ก่อนการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการตัดสินใจ 1.88 ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการตัดสินใจเพิ่มขึ้นเป็น 1.92 ซึ่งจัดอยู่ในระดับเดิม คือสูง ส่วนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการตัดสินใจก่อนการทดลอง 1.89 ภายหลังการทดลองกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการตัดสินใจลดลงเป็น 1.88 อยู่ในระดับเดิม คือสูง

ตาราง 19 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และระดับคะแนนทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ							
	ก่อนการทดลอง				หลังการทดลอง			
	n	$\bar{X}$	S	ระดับ	n	$\bar{X}$	S	ระดับ
กลุ่มทดลอง	37	1.75	0.16	สูง	37	1.90	0.12	สูง
กลุ่มควบคุม	40	1.64	0.22	สูง	40	1.67	0.21	สูง

จากตาราง 19 แสดงว่า ก่อนการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ 1.75 ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพเพิ่มขึ้นเป็น 1.90 ซึ่งจัดอยู่ในระดับเดิม คือสูง ส่วนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพก่อนการทดลอง 1.64

ภายหลังการทดลองกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพเพิ่มขึ้นเป็น 1.67 อยู่ในระดับเดิม คือสูง

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยในด้านความตระหนักในตนเอง ความภูมิใจในตนเอง ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ภายในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1-4 ดังตาราง 20-23

ตาราง 20 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ด้านความตระหนักในตนเองภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง

ความตระหนักในตนเอง	n	$\bar{X}$	S	t	df	p
กลุ่มทดลอง						
ก่อนการทดลอง	37	2.78	0.29			
				3.19*	36	0.003
หลังการทดลอง	37	2.94	0.12			
กลุ่มควบคุม						
ก่อนการทดลอง	40	2.64	0.31			
				1.639	39	0.109
หลังการทดลอง	40	2.66	0.29			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 20 แสดงว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านความตระหนักในตนเอง หลังการทดลองดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1

กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยด้านความตระหนักในตนเอง หลังการทดลองไม่ดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 21 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ด้านความภูมิใจในตนเองภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง

ความภูมิใจในตนเอง	n	$\bar{X}$	S	t	df	p
กลุ่มทดลอง						
ก่อนการทดลอง	37	2.88	0.12			
				3.38*	36	0.002
หลังการทดลอง	37	2.95	0.10			
กลุ่มควบคุม						
ก่อนการทดลอง	40	2.77	0.23			
				1.525	39	0.135
หลังการทดลอง	40	2.78	0.19			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 21 แสดงว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านความภูมิใจในตนเอง หลังการทดลองดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2

กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยด้านความภูมิใจในตนเอง หลังการทดลองไม่ดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 22 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ด้านทักษะการตัดสินใจภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง

ทักษะการตัดสินใจ	n	$\bar{X}$	S	t	df	p
กลุ่มทดลอง						
ก่อนการทดลอง	37	1.88	0.14			
				2.55	36	0.15
หลังการทดลอง	37	1.92	1.92			
กลุ่มควบคุม						
ก่อนการทดลอง	40	1.89	0.15			
				-1.29	39	0.205
หลังการทดลอง	40	1.88	0.16			

จากตาราง 22 แสดงว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าหลังการทดลองไม่ดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 3

กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการตัดสินใจ เพื่อป้องกันการเสพยาบ้าหลังการทดลองไม่ดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 23 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ด้านทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง

ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ	n	$\bar{X}$	S	t	df	p
กลุ่มทดลอง						
ก่อนการทดลอง	37	1.75	0.16			
หลังการทดลอง	37	1.90	1.90	5.89*	36	0.000
กลุ่มควบคุม						
ก่อนการทดลอง	40	1.64	0.22			
หลังการทดลอง	40	1.67	0.20	2.39*	39	0.021

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 23 แสดงว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพหลังการทดลองดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 4

กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพหลังการทดลองดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 5 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ด้านความตระหนักในตนเอง ความภูมิใจในตนเอง ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองด้วยค่าสถิติที (Student's t-test) ดังแสดงในตาราง 24-27 และเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านความตระหนักในตนเอง ความภูมิใจในตนเอง ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลองด้วยค่าสถิติที (Independent sample t-test) ในกรณีที่คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองไม่แตกต่างกันและใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA : Analysis of covariance) ในกรณีที่คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองแตกต่างกันโดยใช้คะแนนก่อนการทดลองมาเป็นตัวแปรร่วม (Covariate) ดังแสดงในตาราง 28-30 เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 5-8

ตาราง 24 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ด้านความตระหนักในตนเองก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S	t	df	p
ความตระหนักในตนเอง						
กลุ่มทดลอง	37	2.78	0.29			
				1.99*	75	0.049
กลุ่มควบคุม	40	2.64	0.31			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 24 แสดงว่า ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความตระหนักในตนเอง 2.78 กลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยความตระหนักในตนเอง 2.64 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างทางสถิติ ด้วยการทดสอบ (Student's t-test) พบว่า คะแนนเฉลี่ยความตระหนักในตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 25 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ด้านความภูมิใจในตนเองก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S	t	df	p
ความภูมิใจในตนเอง						
กลุ่มทดลอง	37	2.88	0.12			
				2.86*	60	0.006
กลุ่มควบคุม	40	2.77	0.23			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 25 แสดงว่า ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความภูมิใจในตนเอง 2.77 กลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยความภูมิใจในตนเอง 2.88 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างทางสถิติ ด้วยการทดสอบที (Student's t-test) พบว่าคะแนนเฉลี่ยความภูมิใจในตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตาราง 26 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ด้านทักษะการตัดสินใจก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S	t	df	p
ทักษะการตัดสินใจ						
กลุ่มทดลอง	37	1.88	0.14			
				0.35	75	0.727
กลุ่มควบคุม	40	1.89	0.15			

จากตาราง 26 แสดงว่าก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพติด 1.88 กลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพติด 1.89 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างทางสถิติ ด้วยการทดสอบที (Student's t-test) พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพติดของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 27 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ด้านทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S	t	df	p
ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ						
กลุ่มทดลอง	37	1.75	0.16			
				-2.57*	71	0.012
กลุ่มควบคุม	40	1.63	0.22			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 27 แสดงว่า ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ 1.75 กลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ 1.63 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างทางสถิติด้วยการทดสอบที (Student's t-test) พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 28 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA) ของคะแนนความตระหนักในตนเองหลังการทดลองโดยใช้คะแนนความตระหนักในตนเองก่อนการทดลองตัวแปรร่วม (Covariate)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
Covariates	1.833	1	1.833	68.181	0.000
Main effects	0.777	1	0.777	28.913	0.000
Explained	3.314	2	1.657	61.647*	0.000
Residual	1.989	74	0.027		
Total	5.304	76			

จากตาราง 28 แสดงว่า ภายหลังจากควบคุมอิทธิพลของคะแนนด้านความตระหนักในตนเองก่อนการทดลอง พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความตระหนักในตนเองแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ย พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความตระหนักในตนเองดีกว่ากลุ่มควบคุม

ตาราง 29 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA) ของคะแนนความภูมิใจในตนเองหลังการทดลองโดยใช้คะแนนความภูมิใจในตนเองก่อนการทดลองตัวแปรร่วม (Covariate)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
Covariates	1.318	1	1.318	181.085	0.000
Main effects	0.132	1	0.132	18.203	0.000
Explained	1.882	2	0.941	129.315*	0.000
Residual	0.539	74	0.007		
Total	2.421	76			

จากตาราง 29 แสดงว่า ภายหลังจากควบคุมอิทธิพลของคะแนนด้านความภูมิใจในตนเองก่อนการทดลอง พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความภูมิใจในตนเองแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ย พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านความภูมิใจในตนเองดีกว่ากลุ่มควบคุม

ตาราง 30 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA) ของคะแนนทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพหลังการทดลองโดยใช้คะแนนทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพก่อนการทดลองตัวแปรร่วม (Covariate)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
Covariates	1.329	1	1.329	114.659	0.000
Main effects	0.457	1	0.457	39.397	0.000
Explained	2.417	2	1.208	104.259*	0.000
Residual	0.858	74	0.012		
Total	3.275	76			

จากตาราง 30 แสดงว่า ภายหลังจากควบคุมอิทธิพลของคะแนนทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพก่อนการทดลอง พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ย พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพดีกว่ากลุ่มควบคุม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตในด้านความตระหนักในตนเอง ความภูมิใจในตนเอง ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ระหว่างก่อนการทดลองกับ หลังการทดลอง

2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตในด้านความตระหนักในตนเอง ความภูมิใจในตนเอง ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรม การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กับกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรม การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้าดีกว่าก่อนการทดลอง

2. นักเรียนที่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีความภูมิใจในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้าดีกว่าก่อนการทดลอง

3. นักเรียนที่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าดีกว่าก่อนการทดลอง

4. นักเรียนที่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพเกี่ยวกับการเสพยาบ้าดีกว่าก่อนการทดลอง

5. นักเรียนที่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้าดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

6. นักเรียนที่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีความภูมิใจในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้าดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

7. นักเรียนที่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

8. นักเรียนที่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพเกี่ยวกับการเสพยาบ้าดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 จำนวน 574 คน (สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง (Experimental group) ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จำนวน 37 คน และ กลุ่มควบคุม (Control group) ซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จำนวน 40 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างทำได้โดย วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยการจับฉลากได้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 ของโรงเรียนอนุบาลบางแพจำนวน 37 คน เป็นกลุ่มทดลอง และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 ของโรงเรียนวัดใหญ่โพหักจำนวน 40 คน เป็นกลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการจัดกิจกรรม ทั้งหมด 4 กิจกรรม คือ

- 1.1 กิจกรรมการเสริมสร้างความตระหนักในตนเอง ใช้เวลา 60 นาที
- 1.2 กิจกรรมการเสริมสร้างความภูมิใจในตนเอง ใช้เวลา 60 นาที
- 1.3 กิจกรรมการเสริมสร้างทักษะการตัดสินใจ ใช้เวลา 60 นาที
- 1.4 กิจกรรมการเสริมสร้างทักษะการปฏิเสธ ใช้เวลา 60 นาที

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดความตระหนักในตนเองมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 3 ระดับคือ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.65

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดความภูมิใจในตนเองมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 3 ระดับ คือ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.72

ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดทักษะการตัดสินใจ มีลักษณะเป็นแบบปรนัยมี 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.72

ตอนที่ 5 แบบสอบถามวัดทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ มีลักษณะเป็นแบบปรนัย มี 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.72

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลบางแพ และโรงเรียนวัดใหญ่โพหัก ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา 2546 โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

2. การวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยและความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านความตระหนักในตนเอง ความภูมิใจในตนเอง ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยการทดสอบค่าที (Paired Sample t-test) นำเสนอเป็นตาราง เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1-4

3. การวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยและความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านความตระหนักในตนเอง ความภูมิใจในตนเอง ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยการทดสอบด้วยค่าที (Independent sample t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA : Analysis of covariance) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 5-8

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไป พบว่า

กลุ่มทดลอง ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนเพศหญิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.38 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 21.62 มีอายุ 12 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.49 รองลงมา มีอายุ 11 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.11 และอายุ 13 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.40 มีคะแนนเฉลี่ยของผลการเรียนระหว่าง 3.00-3.49 คิดเป็นร้อยละ 59.45 รองลงมา มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.00-2.99 คิดเป็นร้อยละ 24.32 และมีคะแนนเฉลี่ย 3.50ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 16.21 โดยพักอาศัยอยู่กับบิดามารดาขณะเรียนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.86 รองลงมา พักอาศัยอยู่กับมารดา ญาติ พี่น้อง ขณะเรียน คิดเป็นร้อยละ 16.22 และพักอาศัยอยู่กับบิดาขณะเรียน คิดเป็นร้อยละ 2.70 ได้รับความช่วยเหลือเพียงพอในแต่ละวัน คิดเป็นร้อยละ 83.78 และได้รับความช่วยเหลือไม่เพียงพอในแต่ละวัน คิดเป็นร้อยละ 16.22 สำหรับกิจกรรมที่นักเรียนชอบทำเวลาว่างคือดูโทรทัศน์ ฟังเพลง จำนวน

เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 20.35 ของกิจกรรมที่นักเรียนทำทั้งหมด เล่นกีฬา คิดเป็นร้อยละ 16.81 อ่านหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 15.93 เล่นเกมส์ คิดเป็นร้อยละ 11.51 ปลูกต้นไม้ คิดเป็น ร้อยละ 6.19 เล่นดนตรี ดูภาพยนตร์ จำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 3.54 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 1.78 ในเรื่องแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาบ้าพบว่านักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องยาบ้าจากโทรทัศน์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.86 ของแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องยาบ้าที่นักเรียนได้รับทั้งหมด จากหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 23.90 วิทยุ คิดเป็นร้อยละ 22.12 ป้ายนิเทศการ คิดเป็นร้อยละ 5.31 ไปสเตอร์ ตำราเรียน นิตยสาร/วารสาร จำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 3.54 เสียงตามสาย คิดเป็นร้อยละ 2.65 และแผ่นพับ แผ่นปลิว อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 1.77 สำหรับบุคคลที่ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องยาบ้าพบว่าผู้ที่ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องยาบ้าแก่นักเรียนมากที่สุดคือครู อาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 30.00 ของจำนวนบุคคลทั้งหมด ได้จากบิดา คิดเป็นร้อยละ 16.36 พยาบาล คิดเป็นร้อยละ 12.73 มารดา คิดเป็นร้อยละ 11.82 แพทย์ คิดเป็นร้อยละ 10.00 ญาติ คิดเป็นร้อยละ 6.36 เพื่อนสนิท คิดเป็นร้อยละ 5.45 เพื่อนบ้านใกล้เคียง คิดเป็นร้อยละ 3.64 พี่น้อง อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 1.82 เรื่องกลุ่มใจเป็นประจำของนักเรียนพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มใจและไม่สบายใจในเรื่องการเรียนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.26 ค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 24.24 ครอบครัวยุ คิดเป็นร้อยละ 21.21 กลุ่มเพื่อนต่างเพศ คิดเป็นร้อยละ 16.16 กลุ่มเพื่อนสนิท คิดเป็นร้อยละ 13.13 เมื่อนักเรียนต้องการความช่วยเหลือหรือเกิดปัญหา บุคคลที่นักเรียนเลือกคือบิดา มารดาเมื่อเกิดปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.64 เพื่อนสนิท ครู อาจารย์ จำนวนเท่ากันคือ คิดเป็นร้อยละ 21.82 พี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 12.73

กลุ่มควบคุม ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนเพศชายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.50 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 27.50 มีอายุ 12 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.50 รองลงมา มีอายุ 11 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.00 และอายุ 13 ปี คิดเป็นร้อยละ 7.50 มีคะแนนเฉลี่ยของผลการเรียนระหว่าง 3.00-3.49 คิดเป็นร้อยละ 55.00 รองลงมา มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.00-2.99 คิดเป็นร้อยละ 30.00 มีคะแนนเฉลี่ย 3.50ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 12.50 และมีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.99 คิดเป็นร้อยละ 2.50 โดยพักอาศัยอยู่กับบิดามารดา ขณะเรียนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.50 รองลงมา พักอาศัยอยู่กับญาติ พี่น้องขณะเรียน คิดเป็นร้อยละ 15.00 พักอาศัยอยู่กับบิดาขณะเรียน คิดเป็นร้อยละ 10.00 และพักอาศัยอยู่กับมารดา ขณะเรียน คิดเป็นร้อยละ 2.50 ได้รับค่าใช้จ่ายเพียงพอในแต่ละวัน คิดเป็นร้อยละ 97.50 และได้รับค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอในแต่ละวัน คิดเป็น ร้อยละ สำหรับกิจกรรมที่นักเรียนชอบทำเวลาว่าง คือ ชอบเล่นกีฬา คิดเป็นร้อยละ 30.70 ของกิจกรรมที่นักเรียนทำทั้งหมด ฟังเพลงคิดเป็นร้อยละ 17.54 อ่านหนังสือ ดูโทรทัศน์ จำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 12.28 เล่นเกมส์ คิดเป็นร้อยละ 10.53 ดูภาพยนตร์ คิดเป็นร้อยละ 8.77 เล่นดนตรี คิดเป็นร้อยละ 6.14 และปลูกต้นไม้ คิดเป็น

ร้อยละ 1.76 ในเรื่องแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาบ้าพบว่านักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องยาบ้าจากจากโทรทัศน์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.83 ของแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องยาบ้าที่นักเรียนได้รับทั้งหมด จากหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 29.17 วิทยุ คิดเป็นร้อยละ 25.83 ป้ายนิเทศการ คิดเป็นร้อยละ 5.83 ตำราเรียน คิดเป็นร้อยละ 3.33 โปสเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 2.50 และแผ่นพับ แผ่นปลิว เสียง-ตามสาย นิตยสาร วารสาร จำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 0.83 สำหรับบุคคลที่ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องยาบ้าพบว่าผู้ที่ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องยาบ้าแก่นักเรียนมากที่สุดคือครู อาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 24.17 ได้จากบิดา คิดเป็นร้อยละ 17.50 มารดา คิดเป็นร้อยละ 12.50 ญาติ คิดเป็นร้อยละ 11.67 แพทย์ พยาบาล จำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 7.50 พี่น้อง เพื่อนบ้านใกล้เคียง จำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 6.67 และเพื่อนสนิท คิดเป็นร้อยละ 5.83 เรื่องกลุ่มใจเป็นประจำของนักเรียนพบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มใจและไม่สบายใจในเรื่องกลุ่มเพื่อนสนิท คิดเป็นร้อยละ 26.67 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 22.50 การเรียน คิดเป็นร้อยละ 20.00 กลุ่มเพื่อนต่างเพศ คิดเป็นร้อยละ 15.00 ค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 14.17 เมื่อนักเรียนต้องการความช่วยเหลือหรือเกิดปัญหา บุคคลที่นักเรียนเลือกคือบิดา มารดา ครู อาจารย์ จำนวนเท่ากันเมื่อเกิดปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.03 เพื่อนสนิท คิดเป็นร้อยละ 20.72 พี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 14.41

2. ผลการจัดโปรแกรมสุขศึกษา โดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิต ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี พบว่า

2.1 นักเรียนที่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้าดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 นักเรียนที่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีความภูมิใจในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้าดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 นักเรียนที่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 นักเรียนที่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพเกี่ยวกับการเสพยาบ้าดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้าแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้าดีกว่ากลุ่มควบคุม

2.6 นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีความภูมิใจในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้าแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความภูมิใจในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้าดีกว่ากลุ่มควบคุม

2.7 นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

2.8 นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพเกี่ยวกับการเสพยาบ้าแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสีย สัมพันธภาพเกี่ยวกับการเสพยาบ้าดีกว่ากลุ่มควบคุม

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาค้นคว้าของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้า

พบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านความตระหนักในตนเองดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1 ที่ว่านักเรียนที่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้าดีกว่าก่อนการทดลอง และพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านความตระหนักในตนเองแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านความตระหนักในตนเองดีกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 5 ที่ว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้าดีกว่ากลุ่มควบคุม

ผลการศึกษาทักษะชีวิตด้านความตระหนักในตนเองในครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เพ็กกี้ และคณะ (Peggy, et al. 1996 : 176-181) ได้ทำการศึกษาเรื่องการให้ผู้นำกลุ่มในโครงการป้องกันเอดส์ในโรงเรียนเมื่อปี ค.ศ. 1994 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของ

การใช้ผู้นำกลุ่มที่เข้ารับการอบรมในโครงการป้องกันเอดส์ เป็นผู้ให้ความรู้ปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนนักเรียน พบว่านักเรียนมีความตระหนักต่อโรคเอดส์เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับณัฐพงศ์ พุดผล (2540 : ง) ศึกษาการประยุกต์โปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี พบว่า กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนเฉลี่ยไปในทางที่ดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุทธิสารณ์ วัฒนมะโน (2540 : ก-ข) ศึกษาผลการประยุกต์โปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า กลุ่มทดลอง มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การที่กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงคะแนนเฉลี่ยด้านความตระหนักในตนเองดีกว่าก่อนการทดลอง และดีกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 และข้อ 5 มีผลมาจากการที่นักเรียนกลุ่มทดลองได้รับกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่องความตระหนักในตนเอง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้นำการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้ โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนสามารถสำรวจข้อดีที่จะช่วยป้องกันการชักจูงให้ไปเสพยาบ้า และข้อด้อยของตนเองที่เสี่ยงต่อการถูกชักจูงให้ไปเสพยาบ้า อีกทั้งยังสามารถบอกแนวคิดในการนำข้อดีและข้อด้อยของตนเองมาใช้ในการป้องกันการเสพยาบ้า ได้ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

1. **ขั้นสร้างความรู้สึก** เป็นกิจกรรมที่มุ่งกระตุ้น จูงใจ หรือโน้มน้าวให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกตามจุดประสงค์เพื่อนำไปสู่การจัดระบบความคิด ความเชื่อ และสร้างเป็นเจตคติที่ต้องการหรือเปลี่ยนแปลงเป็นเจตคติที่พึงประสงค์ มีองค์ประกอบ คือ

1.1 **ประสบการณ์** ผู้สอนได้นำเข้าสู่บทเรียนโดยถามเน้นถึงประสบการณ์ด้านความรู้สึกของนักเรียนเกี่ยวกับการได้รับคำชม จากนั้นได้แจกกระดาษรูปหัวใจให้นักเรียนเขียนข้อดีของตนเองพร้อมทั้งสุ่มอ่านที่น่าสนใจเพื่อเป็นการกระตุ้น จูงใจ ให้เกิดความรู้สึกที่น่าชื่นชมกับความดีที่ตนเองได้กระทำ รู้จักสำรวจตนเองมากขึ้นโดยการสังเกต ทำความรู้จักตนเองเพื่อให้เห็นลักษณะเด่นของตนเอง ซึ่งเป็นขั้นแรกของการพัฒนาความตระหนักในตนเองและได้ใช้สื่อสร้างความรู้สึกโดยใช้แถบเสียง เรื่อง "เลือกทางไหนดี" เพื่อทำให้นักเรียนเกิดความตระหนักถึงผลกระทบที่ตนเองหรือบุคคลรอบข้างเสพยาบ้า ตลอดจนส่งเสริมให้กล้าคิด กล้าแสดงออก การใช้เหตุผลในการตัดสินใจ การรู้จักคิดไตร่ตรองก่อนทำสิ่งต่างๆ

1.2 **สะท้อนความคิดและอภิปราย** เป็นองค์ประกอบสำคัญที่นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกของตนเอง ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในการวิเคราะห์

ปัญหากับสมาชิกในกลุ่ม โดยผู้สอนให้นักเรียนแบ่งกลุ่มช่วยกันอภิปรายตามประเด็นเนื้อหาในแถบเสียงและให้ตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน

1.3 ความคิดรวบยอด เป็นการสร้างความคิดรวบยอดร่วมกันทั้งนี้ผู้สอนได้สนับสนุนให้นักเรียนเป็นผู้สรุปแนวคิดที่ได้จากการทำกิจกรรมหากไม่ครอบคลุม ผู้สอนได้เพิ่มเติมให้สมบูรณ์ ในระหว่างการสรุปได้สนับสนุนให้มีการอภิปรายความคิดเห็นที่ขัดแย้งกัน ในกลุ่มเพื่อช่วยให้มีการจัดระบบความคิดความเชื่อที่ชัดเจนขึ้น โดยผู้สอนสรุปตามใบความรู้เรื่อง “แนวความคิดที่ควรได้รับ”

2. ขั้นตอนจัดระบบความคิดความเชื่อ โดยอาศัยกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมสูงสุด มีองค์ประกอบ คือ

2.1 ประยุกต์แนวคิด เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้เจตคติที่เกิดขึ้นควรใช้เวลาช่วงท้ายชั่วโมงเพื่อให้นักเรียนได้ประยุกต์แนวคิดโดยการทำกิจกรรมการระดมสมองเพื่อนำอภิปรายตามใบงาน 2 เรื่อง “แผนการจัดกิจกรรมด้านความตระหนักในตนเอง” ที่ผู้สอนสร้างขึ้น

2.2 ความคิดรวบยอด เป็นการสรุปแนวคิดในกลุ่มหลังสิ้นสุดกิจกรรม โดยผู้สอนได้ให้นักเรียนนำเสนอตามใบงาน 2 และผู้สอนสรุปประเด็นสำคัญอีกครั้ง

จะเห็นได้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอน ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมโดยเริ่มใช้วิธีการตอบคำถาม โดยการใช้ข้อคำถาม ถามนักเรียนให้เกิดความรู้สึก เป็นวิธีการสอนที่มีความสนุกสนานมีชีวิตชีวา(Lively) เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนให้เกิดความน่าสนใจและดึงดูดการมีส่วนร่วมจากนักเรียน (WHO. 1994 : 9) ซึ่งนักเรียนได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบคำถาม สำหรับการอภิปรายกลุ่มในหัวข้อต่างๆนักเรียนได้แสดงความสามารถของตนเอง ความรับผิดชอบ รู้จักวิธีการทำงานเป็นกลุ่ม เพิ่มทัศนคติของสมาชิกให้กว้างขวางขึ้น ช่วยสร้างการเป็นผู้นำ กล้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็นสอดคล้องกับวินิจ เกตุขำ และคมเพชร จัตรศุภกุล (2522 : 147) ที่ว่าการอภิปรายกลุ่มเป็นวิธีการร่วมกันคิดโดยการไตร่ตรองสิ่งต่างๆให้ต้องแก้ด้วยสติปัญญา ร่วมกับเพื่อน การรวมกลุ่มกันแม้จะมีความแตกต่างกันบ้างทางความคิดและประสบการณ์แต่ก็ต้องพยายามค้นหาข้อเท็จจริงให้ได้ พยายามที่จะปรับความคิดของตนเองให้เข้ากับประสบการณ์ของผู้อื่น เมื่อความคิดหลายๆความคิดมาผสมผสานกัน ก่อให้เกิดความฉีกใหม่ๆ ซึ่งความคิดที่เกิดขึ้นใหม่นี้เองเป็นจุดมุ่งหมายของการอภิปรายกลุ่มนั่นเอง ส่วนกรณีศึกษา จากแถบเสียงและการระดมสมอง เป็นสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับของนักเรียนในด้านความตระหนักเพราะสมาชิกได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันอย่างอิสระโดยสอดคล้องกับยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ (2538 : 29-31) ที่ว่าการสอนเจตคติควรอาศัยกระบวนการกลุ่มในการจัด ระบบความคิด ความเชื่อ ที่เข้มและชัดเจน สามารถฝึกปฏิบัติ

ได้ถ้ามีการฝึกฝนหรือปฏิบัติจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต ก็จะสามารถสร้างความสมดุลให้กับตนเอง ซึ่งมีประโยชน์และสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาตนเอง อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มโอกาสในการพัฒนาปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองในด้านต่างๆให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น กระบวนการสร้างความตระหนักในตนเอง สามารถฝึกปฏิบัติได้จากขั้นตอนและกิจกรรมตามที่ดำเนินการมา (กรมอนามัย. 2539 : 14-16)

ความภูมิใจในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้า

พบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านความภูมิใจในตนเองดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2 ที่ว่า นักเรียนที่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีความภูมิใจในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้าดีกว่าก่อนการทดลอง และพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านความภูมิใจในตนเองแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่ากลุ่มทดลองทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านความภูมิใจในตนเองดีกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 6 ที่ว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีความภูมิใจในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้าดีกว่ากลุ่มควบคุม

ผลการศึกษาทักษะชีวิตด้านความภูมิใจในตนเองในครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของพิศมัย สุขอมรัตน์ (2540:109-110) ศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 86 คน สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นกลุ่มทดลอง 46 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ 40 คน พบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านความภูมิใจในตนเองดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านความภูมิใจในตนเองแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การที่กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงคะแนนเฉลี่ยด้านความภูมิใจในตนเองดีกว่าก่อนการทดลอง และดีกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 และข้อ 6 มีผลมาจากการที่นักเรียนกลุ่มทดลองได้รับกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่องความภูมิใจในตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้นำการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกความรู้สึกต่อการทำความดีได้ บอกความรู้สึกภาคภูมิใจที่ไม่ไปเสพยาบ้า สามารถระบุแนวทางการสร้างความภูมิใจได้ โดยดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

1. ขั้นสร้างความรู้สึก เป็นกิจกรรมที่มุ่งกระตุ้น จูงใจ หรือโน้มน้าวให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกตามจุดประสงค์เพื่อนำไปสู่การจัดระบบความคิด ความเชื่อ และสร้างเป็นเจตคติที่ต้องการหรือเปลี่ยนแปลงเป็นเจตคติที่พึงประสงค์ มีองค์ประกอบ คือ

1.1 ประสบการณ์ ผู้สอนได้นำเข้าสู่บทเรียนโดยถามเน้นถึงประสบการณ์ด้านความรู้สึกของนักเรียนเกี่ยวกับการได้รับคำชมในการทำควมดี เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนให้เกิดความน่าสนใจและดึงดูดการมีส่วนร่วมจากนักเรียน (WHO.1994 : 9) ซึ่งนักเรียนได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี จากนั้น ได้ใช้สื่อสร้างความรู้สึกโดยใช้กรณีศึกษาจากบทสำหรับอ่านเรื่อง "ความดีที่จุ่นภูมิใจ" เพื่อทำให้เกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองและให้มีการเปิดเผยตนเองเป็นการเล่าความรู้สึกโดยตรงโดยดึงความรู้สึกจากประสบการณ์เก่าของนักเรียน

1.2 สะท้อนความคิดและอภิปราย เป็นองค์ประกอบสำคัญที่นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกของตนเอง ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในการวิเคราะห์ปัญหากับสมาชิกในกลุ่ม โดยผู้สอนให้นักเรียนแบ่งกลุ่มช่วยกันอภิปรายตามประเด็นเนื้อหาในบทสำหรับอ่านของกรณีศึกษา และให้ตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน

1.3 ความคิดรวบยอด เป็นการสร้างความคิดรวบยอดร่วมกัน ทั้งนี้ผู้สอนได้สนับสนุนให้นักเรียนเป็นผู้สรุปแนวคิดที่ได้จากการทำกิจกรรมหากไม่ครอบคลุม ผู้สอนได้เพิ่มเติมให้สมบูรณ์ ในระหว่างการสรุปได้สนับสนุนให้มีการอภิปรายความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันในกลุ่มเพื่อช่วยให้มีการจัดระบบความคิดความเชื่อที่ชัดเจนขึ้น โดยผู้สอนสรุปตามใบความรู้เรื่อง "แนวความคิดที่ควรได้รับ"

2. ขั้นตอนจัดระบบความคิดความเชื่อ โดยอาศัยกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมสูงสุด มีองค์ประกอบ คือ

2.1 ประยุกต์แนวคิด เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้เจตคติที่เกิดขึ้นซึ่งได้ใช้เวลาช่วงท้ายชั่วโมงเพื่อให้นักเรียนได้ประยุกต์แนวคิดโดยการทำกิจกรรมการระดมสมองเพื่อนำอภิปรายตามใบงาน 2 เรื่อง "แผนการจัดกิจกรรมด้านความภูมิใจในตนเอง" ที่ผู้สอนสร้างขึ้น

2.2 ความคิดรวบยอด เป็นการสรุปแนวคิดในกลุ่มหลังสิ้นสุดกิจกรรม โดยผู้สอนได้ให้นักเรียนนำเสนอตามใบงาน 2 และผู้สอนสรุปประเด็นสำคัญอีกครั้ง

จะเห็นได้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอน ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมโดยเริ่มใช้วิธีการตอบคำถาม เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนให้เกิดความน่าสนใจและดึงดูดการมีส่วนร่วมจากนักเรียน (WHO.1994 : 9) ซึ่งนักเรียนได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี กิจกรรมต่อไปเป็นการแสดงความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเองว่ามีความสำคัญ มีความสามารถในการกระทำสิ่งต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ ตลอดจนมีความเชื่อมั่นว่าตนเองได้รับการยกย่องนับถือจากเพื่อนฝูง สังคมและครอบครัว ความภูมิใจในตนเองสอดคล้องกับนิพนธ์ แจ้งเอี่ยม (2518 : 6-7) ที่ว่าการเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นการพิจารณาคัดสินค่าของตนเองตามความรู้และทัศนคติต่อตนเองของบุคคลในเรื่อง การประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวการปฏิบัติตนเอง การยอมรับตนเอง

การพึ่งตนเอง คิดว่าตนเองมีคุณค่าในสังคม ตลอดจนการยอมรับจากสังคม จากบิดามารดา ผู้มีอาวุโสหรือผู้มีอำนาจเหนือกว่า โดยการใช้คำถามถามความรู้สึกถึงเหตุการณ์ที่ตรงกับชีวิตในการเรียนรู้ทักษะการสะท้อนความคิด โดยการเปิดเผยตนเอง คู่กัน 2 คน และการเรียนรู้ทักษะจากกรณีศึกษา เรื่อง "ความดีที่จูนภูมิใจ" ซึ่งเป็นบทสำหรับอ่าน เพื่อใช้เป็นแนวทางให้นักเรียนสร้างความรู้สึกภูมิใจในตนเองอยู่ตลอดเวลา เช่น การช่วยเหลืองานบ้าน การดูแลตนเองและยาย เชื้อพังพอนแม่ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน จากกิจกรรมด้านความภูมิใจในตนเองดังกล่าว ทำให้กลุ่มทดลองที่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิต ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีทักษะด้านความภูมิใจในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติดได้

ทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพติด

พบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการตัดสินใจดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 3 ที่ว่านักเรียนที่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีทักษะการตัดสินใจเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติดดีกว่าก่อนการทดลอง และพบว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการตัดสินใจเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติดไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 7 ที่ว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีทักษะการตัดสินใจเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติดดีกว่ากลุ่มควบคุม

ผลการศึกษาทักษะชีวิตด้านทักษะการตัดสินใจ ในครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นวนันท์ กิจทวี (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพติดในนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนนทบุรี เป็นกลุ่มทดลองจำนวน 35 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ 35 คน พบว่ากลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับเมยอม (Mayom. 1984 : 222) ได้ฝึกทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ในนักเรียนอายุ 15-16 ปี ประเทศอิสราเอล พบว่าหลังการทดลองนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการมีการเปลี่ยนแปลงด้านทักษะการตัดสินใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การที่กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการตัดสินใจ ดีกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 มีผลมาจากการที่นักเรียนกลุ่มทดลองได้รับกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องทักษะการตัดสินใจ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้นำการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาประยุกต์ ใช้โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกสถานการณ์เสี่ยงได้ สามารถตัดสินใจเลือกทางเลือกของตนเองได้อย่างเหมาะสม และเลือกวิถีการหลีกเลี่ยงได้ โดยดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน ดังนี้

1. **ขั้นรู้ชัดเห็นจริง** เป็นขั้นตอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนรับรู้วาทักษะเหล่านั้นมีความสำคัญและฝึกฝนให้ทำเป็นหรือทำได้อย่างไร มีองค์ประกอบ คือ

1.1 **ความคิดรวบยอด** เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนให้เกิดความน่าสนใจ และให้ข้อมูล หรือความรู้ที่จำเป็นซึ่งจะต้องการมีส่วนร่วมจากนักเรียน โดยผู้สอนได้ซักถามเกี่ยวกับสถานการณ์ใกล้ตัวของนักเรียนว่าเคยเกิดเหตุการณ์ที่ต้องตัดสินใจหรือไม่ พร้อมทั้งอธิบายขั้นตอนตามหลักการตัดสินใจ 4 ขั้นตอน

1.2 **ประสบการณ์** ผู้สอนอ่านกรณีศึกษา โดยกำหนดเนื้อหาของกรณีศึกษาว่าต้องเป็นข้อความที่มีทั้งส่วนที่เป็นสาเหตุและส่วนที่เป็นผลจากสถานการณ์นั้นๆ เพื่อให้ นักเรียนสามารถบอกปัญหาจากสถานการณ์ดังกล่าวได้

1.3 **สะท้อนความคิดและอภิปราย** เป็นองค์ประกอบสำคัญที่นักเรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกันในการวิเคราะห์ปัญหากับสมาชิกในกลุ่ม โดยวิเคราะห์ขั้นตอนในการฝึกทักษะซึ่งผู้สอนให้นักเรียนแบ่งกลุ่มช่วยกันอภิปรายสถานการณ์ที่ควรตัดสินใจ โดยวิเคราะห์ขั้นตอนตามหลักการตัดสินใจ

1.4 **ความคิดรวบยอด** เป็นการสร้างความคิดรวบยอดร่วมกัน ทั้งนี้ผู้สอนได้สนับสนุนให้นักเรียนเป็นผู้สรุปแนวคิดที่ได้จากการทำกิจกรรมถ้าไม่ครอบคลุม ผู้สอนได้เพิ่มเติมให้สมบูรณ์ ในระหว่างการสรุปได้สนับสนุนให้มีการอภิปรายความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันในกลุ่มเพื่อช่วยให้มีการจัดระบบความคิดความเชื่อที่ชัดเจนขึ้น และให้ตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน

2. **ขั้นลงมือกระทำ** เป็นการให้นักเรียนฝึกใช้ทักษะ โดยการใช้บทบาทสมมติเป็นกิจกรรมหลัก และมีการฝึกซ้ำโดยผลัดกันแสดงบทบาทจนชำนาญ มีองค์ประกอบ คือ

2.1 **ประยุกต์แนวคิด** เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติทักษะตัดสินใจตามขั้นตอนหรือกรอบองค์ประกอบเพื่อให้เกิดทักษะในการนำไปใช้ประโยชน์ได้

2.2 **ความคิดรวบยอด** เป็นการสรุปแนวคิดในกลุ่มหลังสิ้นสุดกิจกรรม โดยผู้สอนและนักเรียนได้ช่วยกันสะท้อนว่าสิ่งที่ผู้ฝึกทักษะได้ทำไปนั้น ตรงตามขั้นตอนที่ควรจะเป็นหรือไม่ และผู้สอนสรุปประเด็นสำคัญอีกครั้ง

จะเห็นได้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอน ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นได้ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมโดยนำเข้าสู่บทเรียน โดยมีการถามถึงสถานการณ์ใกล้ตัวของนักเรียนกับเหตุการณ์ที่ต้องตัดสินใจ นักเรียนให้ความร่วมมือดีและทุกคนได้เคยใช้ทักษะการตัดสินใจในชีวิตประจำวันบ้างแต่ยังไม่ครบทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ ซึ่งกิจกรรมการเรียนการสอนนี้ได้เน้นการฝึกให้นักเรียนมีทักษะการตัดสินใจโดยผ่านขั้นตอนต่างๆ ของการตัดสินใจ คือ การกำหนดทางเลือก การวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของทางเลือก และการตัดสินใจเลือกทางใดทางหนึ่ง ซึ่ง กอร์ดอน (Gordon. 1991:242) กล่าวว่า การสร้างการตัดสินใจจะนำไปสู่การตัดสินใจที่มีคุณภาพได้โดยเน้นการฝึกให้นักเรียนมีทักษะการตัดสินใจ จากนั้นนักเรียนได้มี

โอกาสแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกันในการวิเคราะห์ปัญหาทั้งกับสมาชิกในกลุ่ม วิเคราะห์ขั้นตอนในการฝึกทักษะแล้วให้ผู้สอนสรุปความคิดรวบยอดอีกครั้ง สุดท้ายผู้สอนให้นักเรียนแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติทักษะการตัดสินใจตามสถานการณ์ เมื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการตัดสินใจเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้าไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 7 ที่ว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีทักษะการตัดสินใจเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้าดีกว่ากลุ่มควบคุม ทั้งนี้ก่อนทดลอง พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการตัดสินใจในกลุ่มทดลองเท่ากับ 1.88 และในกลุ่มควบคุมเท่ากับ 1.89 ซึ่งถือว่าระดับคะแนนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอยู่ในระดับสูงอยู่และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลองคะแนนเฉลี่ยในกลุ่มทดลองเท่ากับ 1.92 และในกลุ่มควบคุมเท่ากับ 1.88 ซึ่งพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอีก ทั้งนี้เพราะกลุ่มตัวอย่างทั้งสองมีลักษณะการได้รับข้อมูลข่าวสาร และบุคคลที่ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาบ้าคล้ายคลึงกัน จึงมีโอกาสรับรู้และได้มีโอกาสฝึกการใช้ทักษะการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ในชีวิตประจำวันใกล้เคียงกัน ทักษะการตัดสินใจเป็นความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล เพื่อเลือกแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม อย่างเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วยขั้นระบุปัญหา ขั้นรู้จักทางเลือกที่มีอยู่ ขึ้นบอกข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือก และขั้นตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย เป็นไปได้ว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมมีทักษะด้านนี้อยู่แล้วอีกทั้งยังเห็นพิษภัยและโทษของยาบ้า จึงพบว่าทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าไม่แตกต่างกัน

ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ

พบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 4 ที่ว่านักเรียนที่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้าดีกว่าก่อนการทดลอง และพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่ง สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 8 ที่ว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้าดีกว่ากลุ่มควบคุม

ผลการศึกษาทักษะชีวิตด้านทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ในครั้งนี้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ดุษฎี เจริญสุข (2540:131-133) ที่ทำการศึกษาผลการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่5โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัย

เกษตรศาสตร์ พบว่ากลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการปฏิบัติดีกว่า ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ.05 สอดคล้องกับการศึกษาของ พิมพิใจ บุญยัง (2540 : 147-150) ที่ทำการศึกษากิจกรรมประยุกต์โปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี พบว่ากลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของ ดอย (Doi . 1993: 73-78) ที่ทำการศึกษาโปรแกรมป้องกันการสูบบุหรี่ในโรงเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาระดับเกรด 7 ซึ่งมีการสอนทักษะการปฏิบัติเพื่อต่อต้าน การสูบบุหรี่ของสังคม พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความรู้ เข้าใจในทักษะปฏิบัติเพิ่มมากขึ้น

การที่กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการปฏิบัติโดยไม่เสียสัมพันธภาพดีกว่าก่อนการทดลอง และดีกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 4 และ ข้อ8 มีผลมาจากการที่นักเรียนกลุ่มทดลองได้รับกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะการปฏิบัติโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้นำการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ นักเรียนสามารถบอกสถานการณ์ที่ควรปฏิบัติเพื่อนได้ สามารถปฏิบัติเพื่อนในสถานการณ์ที่ควรปฏิบัติได้ ถูกต้องตามหลักการปฏิบัติและถูกต้องตามขั้นตอนของการปฏิบัติโดยดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน ดังนี้

1. ขั้นรู้ชัดเห็นจริง เป็นขั้นตอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนรับรู้วาทะเหล่านั้นมีความสำคัญ และฝึกฝนให้ทำเป็นหรือทำได้อย่างไร มีองค์ประกอบ คือ

1.1 ความคิดรวบยอด เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนให้เกิดความน่าสนใจและให้ ข้อมูลหรือความรู้ที่จำเป็นซึ่งจะดึงดูดการมีส่วนร่วมจากนักเรียน โดยผู้สอนได้ตั้งคำถามใกล้ตัวของ นักเรียน

1.2 ประสบการณ์ ผู้สอนกำหนดสถานการณ์จำลองโดยให้ตัวแทนนักเรียน 2 คน แสดงบทบาทสมมติตามโจทย์ที่ผู้สอนกำหนดไว้ ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนเห็นลำดับขั้นตอนจริงของการปฏิบัติ

1.3 สะท้อนความคิดและอภิปราย เป็นองค์ประกอบสำคัญที่นักเรียนได้มี โอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในการวิเคราะห์ปัญหากับสมาชิกในกลุ่ม หากกฎเกณฑ์ หรือวิเคราะห์ขั้นตอนในการฝึกทักษะโดยผู้สอนให้นักเรียนแบ่งกลุ่มช่วยกันอภิปรายสถานการณ์ ที่ควรปฏิบัติ และให้ตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน

1.4 ความคิดรวบยอด เป็นการสร้างความคิดรวบยอดร่วมกัน ทั้งนี้ผู้สอนได้ สนับสนุนให้นักเรียนเป็นผู้สรุปแนวคิดที่ได้จากการทำกิจกรรมถ้าไม่ครอบคลุม ผู้สอนได้เพิ่มเติม ให้สมบูรณ์ ในระหว่างการสรุปได้สนับสนุนให้มีการอภิปรายความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันในกลุ่ม

เพื่อช่วยให้มีการจัดระบบความคิดความเชื่อที่ชัดเจนขึ้น โดยผู้สอนสรุปตามใบความรู้เรื่อง “แนวความคิดที่ควรได้รับ”

2. ขั้นลงมือกระทำ เป็นการให้นักเรียนฝึกใช้ทักษะ โดยการใช้บทบาทสมมติเป็นกิจกรรมหลัก และมีการฝึกซ้ำโดยผลัดกันแสดงบทบาทจนชำนาญ มีองค์ประกอบ คือ

2.1 ประยุกต์แนวคิด เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติทักษะปฏิเสตามลำดับขั้นตอน หรือครบองค์ประกอบโดยการแสดงบทบาทสมมติ หรือการฝึกซ้อมบทบาทสมมติเพื่อให้เกิดความชำนาญ

2.2 ความคิดรวบยอด เป็นการสรุปแนวคิดในกลุ่มหลังสิ้นสุดกิจกรรม โดยผู้สอนและนักเรียนได้ช่วยกันสะท้อนว่าสิ่งที่ผู้ฝึกทักษะได้ทำไปนั้น ตรงตามขั้นตอนที่ควรจะเป็นหรือไม่ และผู้สอนสรุปประเด็นสำคัญอีกครั้ง

จะเห็นได้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอน ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมโดยนำเข้าสู่บทเรียน โดยมีการถามถึงสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวันที่ต้องปฏิเสคนักเรียนให้ความร่วมมือดีและทุกคนเคยใช้ทักษะการปฏิเสแต่ยังไม่ครบทุกขั้นตอนของการปฏิเส ต่อมาได้มีการจำลองสถานการณ์การแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง “เพื่อน ชวนลอง ต้องปฏิเส” โดยผู้สอนได้เตรียมตัวแทนนักเรียนแสดงบทบาทสมมติไว้ก่อนแล้วเพื่อให้รู้ขั้นตอนที่ถูกต้องของการปฏิเสในการแสดงให้เพื่อนดู จากนั้นนักเรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกันร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาภิปัญหากับสมาชิกในกลุ่ม และวิเคราะห์ขั้นตอนในการฝึกทักษะแล้วให้ผู้สอนสรุปความคิดรวบยอดอีกครั้ง สุดท้ายผู้สอนให้นักเรียนแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติทักษะการปฏิเสตามสถานการณ์ต่างๆ การสาธิตวิธีการปฏิเสที่ถูกต้อง การอภิปรายร่วมกันเพื่อหาข้อสรุปการปฏิเสที่ถูกต้อง ตามหลักการเมื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า กลุ่มทดลองซึ่งได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อป้องกันการเสพยาบ้า มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นมากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม ซึ่งไม่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อภิปรายได้ว่า ผลดังกล่าวเกิดขึ้นจากแผนการสอนทักษะการปฏิเสโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยมีกระบวนการที่สำคัญต่อการเกิดทักษะการปฏิเสตามที่ฝึกปฏิบัติกัน ซึ่งสอดคล้องกับพิมพ์ใจ บุญยัง (2540 : ข) พบว่า นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิต จะมีทักษะการปฏิเสเมื่อเพื่อนชักชวนให้เสพยาบ้าดีกว่าก่อนการทดลองและดีกว่าเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ มาริสา หะสาเมาะ (2540 : ข) ได้ศึกษาประสิทธิผลของการจัดโครงการป้องกันการช้ยาและสารเสติดสำหรับวัยรุ่นในเขตกรุงเทพ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 พบว่า กลุ่มทดลองมีทักษะในการปฏิเสดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ สุทธิสารณ์ วัฒนมะโน (2540: ก-ข) ศึกษาผลการประยุกต์โปรแกรมทักษะเพื่อป้องกันโรคเอดส์

ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า กลุ่มทดลองมีทักษะการปฏิบัติดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับซาลลิสและคณะ (Sallis, et al .1990:489-503) ศึกษาผลของการใช้โปรแกรม การฝึกทักษะในการปฏิบัติหรือนักเรียนเกรด 4-7 พบว่า กลุ่มที่ได้รับการฝึกทักษะในการปฏิบัติดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ

กิจกรรมที่เกิดขึ้นทั้งหมด เป็นการเรียนรู้การสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับองค์การอนามัยโลกที่กล่าวว่า วิธีการสอนทักษะชีวิตที่เหมาะสมคือ การสอนที่เน้นให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการมีส่วนร่วม (Active learning) ในกระบวนการเรียนการสอนและการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experimental-learning) (WHO.1994:5) การเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติโดยใช้สถานการณ์จำลองการแสดงบทบาทสมมติที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตจริงของนักเรียนจะทำให้นักเรียนมองเห็นภาพพจน์ของพฤติกรรมของคน สภาพปัญหาที่ชัดเจนขึ้น ช่วยให้ความไวต่อการเข้าใจปัญหา การตระหนักถึงปัญหา ช่วยฝึกฝนให้มีความสามารถในการแก้ปัญหามากขึ้น และช่วยฝึกทักษะในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ (สุริย์ จันทรโมลี . 2525 : 142-143) การแสดงบทบาทสมมติเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและเป็นผู้มีการสังเกตที่ดี การให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติในสถานการณ์ต่างๆ ที่กำหนดขึ้น โดยทุกคนต้องผ่านขึ้นตอนนี้และทุกคนจะได้รับการประเมิน การฝึกตามขั้นตอนจากผู้สอนและเพื่อนนักเรียนด้วยกันจะเป็นข้อมูลย้อนกลับที่ดีในการช่วยให้นักเรียนมีการพัฒนาการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมจากกิจกรรมการฝึกทักษะปฏิบัติ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ผลการจัดโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีผลต่อทักษะชีวิตในด้านความตระหนักในตนเอง ความภูมิใจในตนเอง ทักษะการตัดสินใจ และทักษะปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ การพัฒนาทักษะชีวิตจะเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาเยาวชนของชาติให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยที่ทักษะชีวิตสามารถนำมาใช้เพื่อการป้องกันปัญหา ยาบ้าได้การที่นักเรียนในกลุ่มทดลองได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านความตระหนักในตนเอง ความภูมิใจในตนเอง ทักษะการตัดสินใจ และทักษะปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยมีการระดมสมอง การอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ กรณีศึกษาจากแถบเสียง การฝึกปฏิบัติ ทำให้นักเรียนมีทักษะด้านความตระหนักในตนเอง ความภูมิใจในตนเอง ทักษะการตัดสินใจ และทักษะปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ดีวก่อนการทดลอง ดังนั้นจึงสรุปว่า โปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีผลต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 (สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี)

ข้อเสนอแนะ

1. โปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพติดมีผลต่อทักษะชีวิตด้านความตระหนักในตนเอง ความภูมิใจใน ทักษะการตัดสินใจ และทักษะปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชีวิตเพื่อป้องกันการเสพติดได้ ซึ่งในการนำโปรแกรมสุขศึกษานี้ไปใช้ควรคำนึงถึง

1.1 ควรมีการสอดแทรกการสอนทักษะชีวิตที่เน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้เรียนไปใช้ในการเรียนวิชาอื่นๆ ซึ่งต้องคำนึงถึงเวลา สถานการณ์การสอนปกติ ควรใช้ในสภาพวิถีชีวิตการเรียนปกติของนักเรียน และให้นักเรียนอยู่ในสภาพมีสมาธิพร้อมที่จะร่วม กิจกรรม

1.2 ผู้สอนต้องมีความรู้ แนวคิด การเข้าใจ รู้เทคนิค หลักการ ทักษะชีวิต และประสบการณ์ในการสอนและควรเป็นผู้ยอมรับฟังความคิดเห็น ความรู้สึกของนักเรียน มีเทคนิคในการดึงดูดความสนใจให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน

1.3 สื่อและอุปกรณ์ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งบรรยากาศของสภาพแวดล้อมในการเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงต่อสัมฤทธิ์ผล

2. การสอนทักษะชีวิตควรใช้ระยะเวลานานพอสมควร จึงจะเห็นการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน

3. การนำโปรแกรมการสร้างเสริมทักษะชีวิตที่เน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้เรียนเพื่อป้องกันการเสพติดไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และมีประสิทธิผลนั้นผู้บริหาร โรงเรียน และครูที่สอนนักเรียนทุกวิชาควรมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะ ดังนั้นควรมีการจัดอบรมประชุมชี้แจงในเรื่องดังกล่าว ให้กับผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองนักเรียนด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการติดตามเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อที่จะได้หาทางป้องกันแก้ไขตั้งแต่ระยะเริ่มแรกก่อนที่จะเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

4. โปรแกรมการสร้างเสริมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพติด ควรเสริมด้วยการสร้างปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการส่งเสริมพฤติกรรมเสพติด เช่น สื่อประชาสัมพันธ์ และการรวมกลุ่มในสังคมเพื่อจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันการเสพติด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาโปรแกรมทักษะชีวิตโดยผ่านกิจกรรมเสริมนอกหลักสูตร ทั้งที่อยู่ในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน

2. ควรมีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตให้แก่กลุ่มเยาวชนในชุมชนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตที่อาจเกิดภาวะเสี่ยงต่อตัวเอง ครอบครัว และชุมชนได้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมกล เถาสมบัติ. (2540). แนวคิดทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันยาเสพติด. กรุงเทพฯ : กองป้องกันยาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2542). คู่มือการสอนทักษะชีวิต เพื่อป้องกันสารเสพติด ในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา. นนทบุรี : กรมฯ
- _____. (2544). คู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. นนทบุรี : กรมฯ.
- กรมอนามัย. (2539). “การสอนทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม,” ในเอกสารประกอบการอบรมโครงการพัฒนาบุคลากรการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ณ โรงแรมหัวหินแกรนด์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ วันที่ 24 – 26 กรกฎาคม 2539. หน้า 1 นนทบุรี : กรมฯ.
- _____. (2539). คู่มือการสอนทักษะชีวิต เพื่อการป้องกันเอดส์. กรุงเทพฯ : กระทรวงสาธารณสุข. (2535). หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2511. (ฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2533) กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- กระทรวงศึกษาธิการ. กรมสามัญศึกษา. (2539). คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทักษะชีวิต เพื่อป้องกันเอดส์ การค้าประเวณี การติดยาและสารเสพติด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ เอ็นเอส อินเตอร์พรีนท์
- กระทรวงสาธารณสุข. กรมการแพทย์. (2537). คู่มือสำหรับประชาชน เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับยาบ้า. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ
- กระทรวงสาธารณสุข. กรมสุขภาพจิต. (2541 ก.) คู่มือส่งเสริมสุขภาพจิตนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาสำหรับครู. กรุงเทพฯ : ชูวิเนียร์
- กระทรวงสาธารณสุข. กรมอนามัย. (2539). การสอนทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในโครงการพัฒนาบุคลากรการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา วันที่ 24 – 26 กรกฎาคม 2539. หน้า 1. ประจวบคีรีขันธ์ : โรงแรมหัวหินแกรนด์. อัดสำเนา.
- กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานอื่น. (2538). การสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

- กฤษฎณา ดริยมณีรัตน์. (2544). ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิตรา ทองเกิด. (2540). "ทักษะชีวิตในโรงเรียน" ในเอกสารการประชุมวิชาการสุขศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 8. หน้า 82. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2537). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูชุม พุกอุย, คิโยชิ วาดะ และ มาซาโอมิ อิโอ. (1991). ปัญหาการแพร่ระบาดของแอมเฟตามีนในญี่ปุ่น = *Epidemiology of amphetamine abuse in japan and its social implications*. กองการต่างประเทศและส่วนการพัฒนาระบบข้อมูล สำนักงาน ป.ป.ส. แปลและเรียบเรียง. กรุงเทพฯ : สำนักงาน ป.ป.ส.
- ณัฐพงศ์ พุดหล้า. (2540). การประยุกต์โปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอมะนัง จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ดุษฎี เจริญสุข. (2540). ผลการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการโรคเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. ปรินญาณินพนธ์ วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ทวีศักดิ์ จันมณี. (2536). "การบริหารจัดการเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดความอ้วน (กลุ่มกระตุ่นระบบประสาทส่วนกลาง)." ใน ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการลดอุปสงค์ในการใช้ยาเสพติด พ.ศ. 2532 – 2539. หน้า 246-247. กรุงเทพฯ : การป้องกันยาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส.
- ทัศนียา ปิ่นคล้าย. (2543). พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนนทบุรี. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธนวัฒน์ หาพิพัฒน์. (2539). พฤติกรรมการใช้ยาของนักเรียน : กรณีศึกษานักศึกษาวิทยาลัยเกษตรกรรมและวิทยาลัยเทคนิคในภาคกลาง สังกัดกรมอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ สม.ม. (สังคมวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- ธัญญา พฤกษยาชีวะ. (2542). การประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรคร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคม เพื่อป้องกันการฟุ้งแอมเฟตามีน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- นงลักษณ์ โดบันลือภพ. (2539). การประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรคร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมเพื่อการป้องกันการฟุ้งยาแอมเฟตามีนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- นวนันท์ กิจทวี (2541). ประสิทธิภาพของโปรแกรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้า ในนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- นิตยา เพ็ญศิริภา. (2538). ผลของการศึกษาเพื่อการสร้างพลังในโปรแกรมป้องกันการสูบบุหรี่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ ส.จ. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- นิพนธ์ แจ้งเอี่ยม. (2518). บุคลิกภาพการแสดงตัว ความเชื่อมั่นในตนเองและความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (มัธยมศึกษา.) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- บานชื่น บุญประเสริฐ. (2534). การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาเพื่อพัฒนาความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้แก่นักเรียนตามการรับรู้ของครูสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- บุญยง เกี่ยวการค้า. (2534). "วิธีการศึกษา," ในเอกสารการสอนวิชาสุขศึกษา หน่วยที่ 8. หน้า 379. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปยารี พิริยะอุดมพร. (2543). พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนนทบุรี. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2520). ทศนคติ : การวัด การเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

- ประเสริฐ ดันสกุล และคณะ (2538). ยุทธศาสตร์ในการฝึกอบรมทักษะชีวิต : เอดส์ศึกษา
แนวใหม่สำหรับประเทศไทย. (เอกสารประกอบคำสอน). กรุงเทพฯ : ม.ป.พ. อัดสำเนา.
- เปรมจิต ทศตะ. (2516). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประมาณค่าตน ลักษณะความเป็น
ผู้นำ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร.
- พยนต์ พันธุ์ศรี. (2535). “นโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติดประเภทวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและ
ประสาทของประเทศไทย ศึกษาเฉพาะกรณีแอมเฟตามีน (ยาบ้า)” ในผลงานวิจัยที่
เกี่ยวข้องกับการลดอุปสงค์ในการใช้ยาเสพติด พ.ศ. 2532-2539. หน้า 30-31. กรุงเทพฯ :
กองป้องกันยาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส.
- พรรณภัสร์ย โสภณสฤษฎ์สุข. (2536). “การดำเนินงานกับผู้มียาแอมเฟตามีนไว้ในครอบครอง
และการตรวจเพื่อพิสูจน์ยืนยันวัตถุพยาน” ในผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการลดอุปสงค์ใน
การใช้ยาเสพติด พ.ศ. 2532-2539. หน้า 226-227. กรุงเทพฯ : การป้องกันยาเสพติด
สำนักงาน ป.ป.ส.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2538). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 6
กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิมพ์ใจ บุญยัง. (2540). การเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- พิศมัย สุขอมรัตน์. (2540). การประยุกต์โปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ในนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม.
(สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- พิศมัย เต็นดวงบริพันธ์. (2539). การสอนสุขศึกษา
- มารีสา หะสาเมาะ. (2540). ประสิทธิภาพของการจัดโครงการป้องกันการใช้ยาและสารเสพติด
สำหรับนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์. (2538). รายงานการประชุมสัมมนาเพื่อหาแนวทางการนำยุทธศาสตร์
ทักษะชีวิตมาใช้ในการป้องกันยาเสพติด-การสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- รัตนา ดองแก้ว. (2539). ผลของการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนอาชีว
ศึกษา จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (อนามัยครอบครัว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2523). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2531). หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัทศึกษาพร.
- วริยา ชุวลิน. (2534). "การรับข่าวสารเกี่ยวกับยาฆ่าแมลงจากสื่อมวลชนของพนักงานขับรถ บริษัทขนส่ง จำกัด (บ.ข.ส.)." ใน ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการลดอุปสงค์ในการใช้ยาเสพติด พ.ศ. 2532-2539. หน้า 45-47. กรุงเทพฯ : กองป้องกันยาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2528, กุมภาพันธ์-มีนาคม). "คำเฉลี่ยกับการแปลความหมาย : เรื่องง่ายๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้" ข่าวสารการวิจัยการศึกษา. 18(3) : 8-11.
- วินิจ เกตุขำ และ คมเพชร จิตรศุภกุล. (2522). กระบวนการกลุ่ม (ศึกษา 325). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วิภาพรรณ ผลผลา. (2541). ประสิทธิภาพของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อป้องกันเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีวิทยา 2. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- วีรวรรณ สุธีโรกลาง. (2536). ตัวแปรที่เกี่ยวกับการต้านทานการติดยาเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- แววดา ธนบัตร. (2534). "การศึกษาผลของการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการเสพยาฆ่าที่มีต่อเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร." ใน ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการลดอุปสงค์ในการใช้ยาเสพติด พ.ศ. 2532-2539. กรุงเทพฯ : กองป้องกันยาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส.
- ศุภลักษณ์ มณฑาการ. (2545). โปรแกรมสุขศึกษาที่ประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจ เพื่อป้องกันโรคต่อการป้องกันการเสพแอมเฟตามีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- สุณี รักษาเกียรติศักดิ์. (2539). การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพฯ : สำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). แผนพัฒนาการสาธารณสุขในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549. กรุงเทพฯ : สำนักงาน.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2531). การป้องกันยาเสพติด.

(เอกสารเผยแพร่). กรุงเทพฯ : สำนักงาน. อัดสำเนา.

_____. (2544). สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในประเทศไทย (ปี 2539-2543).

กรุงเทพมหานคร : ส่วนการพัฒนาระบบข้อมูล สำนักงานป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด.

_____. (2540 ค). แนวคิดทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันยาเสพติด. กรุงเทพฯ ; การป้องกัน
ยาเสพติด สำนักงาน

สุขฤดี ชัชศฤงคารสุกุล. (2543). โปรแกรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวง
ศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.

สุชา จันทน์เอม. (2538). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

สุทธิสารณ์ วัฒนมะโน. (2540). การประยุกต์โปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของ
นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สุขศึกษา)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

สุมาลี อุดมผล. (2537). ผลของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกอย่างเหมาะสมตามโปรแกรมของ
เคลลี่ต่อพฤติกรรมการแสดงออกอย่างเหมาะสมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.

สุรีย์ จันทรโมลี. (2525). วิธีการให้สุขศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสหเวช :
ภาควิชาสรีรวิทยาสัตว์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

โสภณ เมฆชิน. (2539, มีนาคม). "ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดแอมเฟตามีนของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดกาญจนบุรี," วารสาร การแพทย์ เขต 7, ปีที่ 6
(ฉบับที่ 25) : 15 , 349-362.

อรอนงค์ หงษ์ชุมแพ. (2538). ความรู้เกี่ยวกับยาบ้าและการป้องกันตนเองจากการเสพยาบ้าของ
นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ ส.ม.
เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

อุไร มั่นหมั่น. (2539). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 :
ศึกษากรณีจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (พัฒนสังคม). กรุงเทพฯ : สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- เอี่ยมพร พลอยประดิษฐ์. (2544). พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต ัญฐมงคล สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท. กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Achison, Thomas J. & Hill, Winston W. (1978) *Management Today : Managing Work in Organization*. Orlando, F.L. : Harcourt Brace Jovanovich.
- Botvin, G. J. & Eng, A. (1980, April). "A Comprehensive School-based Smoking Prevention Program" *Journal of School Health*. 50(4) : 209-213
- Branden, N. (1981). *The Psychology of Self-esteem*. 15th ed. New York : Bantom Books.
- Dilorenzo, D. (1993). *An Evaluation of Tobacco Use Education-Prevention Program*. Department of Psychology.
- Doherty, K. (1987). *Competency as an Indicator of Smoking Status : Specific Skills. Versus Global Abilities*. New Orleans : University of New Orleans.
- Doi, Dilorenzo. (1993). *An evaluation of a tobacco use education-prevention program*. Department of Psychology.
- Eiser, C., Eiser, J. & Bocker, M. (1988, November). "Teachers' evaluation of a life skills approach to drugs education," *Educational Research*. 30(3) : 202-210.
- Emery, E.M. et al. (1993, May). "The relationship between youth substance use and area-specific self-esteem," *Journal School Health*. 63(5) : 224-225.
- Fledman, R.S. (1992). *Elements of Psychology*. New York : Mc Graw-Hill.
- Gordon, Judith R. (1991). *A Diagnostic Approach To Organization Behavior*. 2nd ed. New York : Boston College.
- Gilchrist, L.D., Schinke, S.P. & Maxwell, J.S. (1987, Winter/Spring/1987, Summer) "Life Skills Counseling for Prevention Problems in Adolescence." *Journal of Social Service Research*. 10(2-4) : 73-84
- Hall, W. & Hando, J. (1994, July). "Route of administration and adverse effects of amphetamine use among young adults in Sydney, Australia," *Drug and Alcohol Review*. 13(3) : 277-284.

- Karin, C. et al. (1996, March). "Safer Choices : A Multicomponent School-Based HIV / STD and Pregnancy Prevention Program for Adolescents," *Journal of School Health*. 66 (3) : 89-94.
- Kirkham, M.A. & Schilling II, R.F. (1989, April). "Life Skill Training with mothers of Handicapped Children," *Journal of Social Service Research*. 12(3) : 258-269.
- Koffka, K. (1978). *Encyclopedia of the Social Science*. Vol. 3-4. New York : Macmillan.
- Kontula, Osmo. (1995, June). "The prevalence of drug use with reference to problem use in Finland," *International Journal of the Addictions*. 30(8) : 1053-1066.
- Mayom, T. (1984, March). *Health Education*. Atlanta : Georgia State University.
- Paulson, Patricia C. "Psychosocial Factor in Drug Use Among Community College Students," *Dissertation Abstracts*. 31(9) : 5455-5456 B.
- Peggy, O.H. et al. (1996, May). "A Peer-led AIDS Prevention Programme for Student in An Alternative School," *Journal of School Health*. 66(5) : 176-181.
- Quine, S. et al. (1992, May). "A Role for Drug Awareness and Prevention Programs External to the School?," *Health Education Research : Theory & Practice*. 7(2) : 259-267.
- Ross, J. & Cohen, J. (1994, December). "The use of benzodiazepines among regular amphetamine users," *Addiction*. 89(12) : 1683-1690.
- Sallis, F. et al. (1990, October). "Assessing Skill of Refusing Cigarettes and Smokeless Tobacco." *Journal of Behavioral Medicine*. (13)5 : 489-503.
- Sasse, Counnie R. (1978). *Person to Person*. Chas A Burnett.
- Scott, William A. & Micheal Werthimer. (1962) . *Introduction to Psychological Research*. 4th ed. New York : John Wiley and Sons.
- St.Lawrence, JJ. et al. (1994, July). "Cognitive Behavioral Group in Intervention To Assist Substance Dependent Adolescents in Lowering HIV Infection Risk," *AIDS Education and Prevention*. 6(5) : 425-435.

Terry, George. R. (1964). *Principle of Management*. Homewood, Illinois : Richard D Irwin.

World Health Organization. (1994). *Life Skills Education for Children and Adolescents in Schools*. Geneva : World Health organization.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการทำวิจัย
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5731, 5618

ที่ ศธ 0519.12/๒๗๔๘

วันที่ / ตุลาคม 2546

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะพลศึกษา

เนื่องด้วย นางสาวอรดา วงษ์ไสว นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสุศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “ผลของโปรแกรมสุศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี” โดยมี รองศาสตราจารย์จุฑามาศ เทพชัยศรี และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประณต คำนิม เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ทรงพล ต่อณี เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแผนการจัดกิจกรรม และแบบสอบถามโปรแกรมสุศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม และแผนการจัดกิจกรรม ให้ นางสาวอรดา วงษ์ไสว และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(รองศาสตราจารย์นภภรณ์ ะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/ 6768

124

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

/ ตุลาคม 2546

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลบางแพ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และแผนการจัดกิจกรรม

เนื่องด้วย นางสาวอรดา วงษ์ไสว นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสุศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ผลของโปรแกรมสุศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี” โดยมี รองศาสตราจารย์จุฑามาศ เทพชัยศรี และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจักษ์ แก้วนิม เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแผนการจัดกิจกรรม และแบบสอบถามโปรแกรมสุศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม และแผนการจัดกิจกรรม ให้ นางสาวอรดา วงษ์ไสว และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภภรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 032-381148-9 ต่อ 175, 176

มือถือ 09-152546

ที่ ศธ 0519.12/ 6 768

125

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

/ ตุลาคม 2546

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดท่าบว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และแผนการจัดกิจกรรม

เนื่องด้วย นางสาวอรดา วงษ์ไสว นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสุศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ผลของโปรแกรมสุศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี” โดยมี รองศาสตราจารย์จุฑามาศ เทพชัยศรี และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประณต เค้าฉิม เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแผนการจัดกิจกรรม และแบบสอบถามโปรแกรมสุศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม และแผนการจัดกิจกรรม ให้ นางสาวอรดา วงษ์ไสว และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภภรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 032-381148-9 ต่อ 175, 176

มือถือ 09-1152546

ที่ ศธ 0519.12/6 ๗๕๕

126

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

/ ตุลาคม 2546

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดราชบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และแผนการจัดกิจกรรม

เนื่องด้วย นางสาวอรดา วงษ์ไสว นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสุขศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี” โดยมี รองศาสตราจารย์จุฑามาศ เทพชัยศรี และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประณต เค้าถิ่น เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นางนัทธมน ยิ้มแย้ม รักษาการในตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุข 9 (ด้านส่งเสริมพัฒนา) เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแผนการจัดกิจกรรม และแบบสอบถามโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม และแผนการจัดกิจกรรม ให้ นางสาวอรดา วงษ์ไสว และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภภรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 032-381148-9 ต่อ 175, 176

ที่ ศธ 0519.12/ 6 ๖๕๕

127

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

/ ตุลาคม 2546

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลราชบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และแผนการจัดกิจกรรม

เนื่องด้วย นางสาวอรดา วงษ์ไสว นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสุศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ผลของโปรแกรมสุศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี” โดยมี รองศาสตราจารย์จุฑามาศ เทพชัยศรี และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประณต คำนิม เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นางสาวอรดา วงษ์ไสว พยาบาลวิชาชีพ 7 เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแผนการจัดกิจกรรม และแบบสอบถามโปรแกรมสุศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม และแผนการจัดกิจกรรม ให้ นางสาวอรดา วงษ์ไสว และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ภรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 032-381148-9 ต่อ 175, 176

มือถือ 09-1152546

ที่ ศธ 0519.12/ 7544

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๔๖ พฤศจิกายน 2546

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลบางแพ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และแผนการจัดกิจกรรม

เนื่องด้วย นางสาวอรดา วงษ์ไสว นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสุศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ผลของโปรแกรมสุขศึกษา โดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพติดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี” โดยมี รองศาสตราจารย์จุฑามาศ เทพชัยศรี และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประณต เล้าฉิม เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 37 คน ตอบแบบสอบถามโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพติดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ในระหว่างเดือน ธันวาคม 2546 - มกราคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวอรดา วงษ์ไสว ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภกรณ์ หะวานนท์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 032-382148-9 ต่อ 175, 176

มือถือ 09-1152546

ที่ ศธ 0519.12/ 7544

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๔๖ พฤศจิกายน 2546

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดใหญ่โพหัก

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวอรดา วงษ์ไสว นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสุศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ผลของโปรแกรมสุศึกษา โดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพยาบ้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี” โดยมี รองศาสตราจารย์จุฑามาศ เทพชัยศรี และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประณต คำนิม เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 คน ตอบแบบสอบถามโปรแกรมสุศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพยาบ้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ในระหว่างเดือน ธันวาคม 2546 - มกราคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวอรดา วงษ์ไสว ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภกรณ์ หะวานนท์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 032-382148-9 ต่อ 175, 176

มือถือ 09-1152546

ที่ สก 0519.12/ 7534

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๔๖ พฤศจิกายน 2546

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหัวโพ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวอรดา วงษ์ไสว นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสุศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ผลของโปรแกรมสุศึกษา โดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพยาบ้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี” โดยมี รองศาสตราจารย์จุฑามาศ เทพชัยศรี และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประณต เค้าฉิม เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามโปรแกรมสุศึกษา โดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพยาบ้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ในระหว่างเดือนธันวาคม 2546 - มกราคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวอรดา วงษ์ไสว ได้เก็บข้อมูล ในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ภรณ์ หะวานนท์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 032-382148-9 ต่อ 175, 176

มือถือ 09-1152546

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ

1. อาจารย์ ดร.ทรงพล ต่อนี่	อาจารย์ภาควิชาสุขศึกษา
คณะพลศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. นายแพทย์ เณิมพงศ์ วิเศษศรีพงษ์	ผู้อำนวยการโรงพยาบาล
อ.บางแพ จ.ราชบุรี
3. อาจารย์ สุดารัตน์ ทับสาย	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดท่าบ
อ.บางแพ จ.ราชบุรี
4. นาง นัทธมน ยิ้มแย้ม	รักษาการในตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุข 9
(ด้านส่งเสริมพัฒนา)
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดราชบุรี
5. นางสาว สาวนะ พบสุข	พยาบาลวิชาชีพ 7
กลุ่มงานการพยาบาล งานคลินิกจิตเวช
โรงพยาบาลราชบุรี

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

**แผนการจัดกิจกรรมตามโปรแกรมการเสริมสร้างเพื่อป้องกัน
การเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**

ประกอบด้วย

- แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 ด้านความตระหนักในตนเอง**
- แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 ด้านความภูมิใจในตนเอง**
- แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 ด้านทักษะการตัดสินใจ**
- แผนการจัดกิจกรรมที่ 4 ด้านทักษะปฏิเสธ**

แผนการจัดกิจกรรมที่ 1
ด้าน ความตระหนักในตนเอง
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เวลาที่สอน 60 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถสำรวจว่าตนเองมีข้อดีที่จะช่วยป้องกันการถูกชักจูงให้ไปเสพยาบ้า
2. นักเรียนสามารถบอกข้อดีของตนเองที่เสี่ยงต่อการถูกชักจูงให้ไปเสพยาบ้า
3. นักเรียนสามารถบอกแนวคิดในการนำข้อดีของตัวเองมาใช้ในการป้องกันยาบ้าได้

สาระสำคัญ

สถานการณ์เสี่ยงหลายอย่างที่อาจนำไปสู่การเสพยาบ้า โดยไม่คาดคิด โดยเฉพาะอาจเกิดจากบุคคลใกล้ชิดหรือคนแปลกหน้า ถ้านักเรียนสำรวจ และทราบว่าตนเองมีข้อดีและข้อด้อย นักเรียนจะสามารถนำข้อดี และข้อด้อยของตนเองมาเป็นแนวทางในการป้องกันและหลีกเลี่ยงต่อการถูกชักจูงให้ไปเสพยาบ้าได้

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

องค์ประกอบ / กลุ่ม	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	เนื้อหา / สื่อ
ขั้นสร้างความรู้สึก ประสบการณ์ - กลุ่มใหญ่ (5 นาที)	- นำเข้าสู่บทเรียนด้วยคำถาม “นักเรียนเคยได้รับคำชมอย่างไรบ้าง” สุ่มถาม 4 – 5 คน โดยไม่ต้องสรุป - แจกแผ่นกระดาษรูปหัวใจให้นักเรียน เขียนข้อดีของตนเองคนละ 3 ข้อ - ผู้สอนเก็บแผ่นกระดาษรูปหัวใจแล้ว สุ่มอ่านข้อดีของนักเรียนที่น่าสนใจ 4 – 5 คน	- กระดาษรูปหัวใจ

องค์ประกอบ / กลุ่ม	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	เนื้อหา / สื่อ
- กลุ่มใหญ่ (5 นาที)	- ผู้สอนเปิดแถบเสียงกรณีศึกษา เรื่อง “เลือกทางไหนดี”	- แถบเสียง เรื่อง “เลือกทางไหนดี”
สะท้อนความคิด / อภิปราย	- ผู้สอนถามนักเรียนว่า เมื่อฟังกรณีศึกษา เรื่อง “เลือกทางไหนดี” จาก แถบเสียงแล้วนักเรียนรู้สึกอย่างไร	
- กลุ่ม 6 คน (15 นาที)	- ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มละ 5 คน ช่วยกัน ทำงานตามใบงานที่ 1	- ใบงานที่ 1
ความคิดรวบยอด		
- กลุ่มใหญ่ (10 นาที)	- สุ่มรายงาน 4 กลุ่ม ผู้สอนช่วยสรุป ประเด็นสำคัญ	- ใบความรู้สำหรับ ผู้สอน “แนวความคิดที่ควรได้”
ขั้นจัดระบบความคิด		
ความเชื่อ		
ประยุกต์แนวคิด		
- กลุ่ม 6 คน (15 นาที)	- ให้นักเรียนกลุ่ม 6 คน เดิมช่วยกัน ระดมสมองเพื่ออภิปรายตามใบงาน ที่ 2 โดยเขียนคำตอบของกลุ่มลงใน กระดาษรูปหัวใจ	- ใบงานที่ 2 - กระดาษรูปหัวใจใบ ใหญ่ กลุ่มละ 1 ใบ
ความคิดรวบยอด		
- กลุ่มใหญ่ (10 นาที)	- สุ่มรายงาน 4 กลุ่ม ผู้สอนช่วยสรุป ประเด็นสำคัญ	- ใบความรู้สำหรับ ผู้สอน “แนวคิดที่ควรได้”

สื่อการสอน

1. กระดาษรูปหัวใจขนาดเล็กเท่าจำนวนนักเรียน กระดาษรูปหัวใจใบใหญ่เท่าจำนวนกลุ่ม
2. ใบงาน

3. แถบเสียงกรณีศึกษา เรื่อง “เลือกทางไหนดี”
4. ใบความรู้สำหรับผู้สอน “แนวคิดที่ควรได้”

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจในขณะอภิปรายและการแสดงความคิดเห็นในกลุ่มย่อย
2. สังเกตจากการตอบคำถามในแต่ละประเด็น
3. จากการรายงานผลของแต่ละกลุ่ม

ใบงานที่ 1

แผนการจัดกิจกรรมด้าน ความตระหนักในตนเอง

- คำแนะนำ** ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มละ 6 คน ช่วยกันอภิปรายตามประเด็นต่อไปนี้ จนได้ข้อสรุป (เวลา 10 นาที) แล้วเตรียมตัวแทน 1 คน เพื่อรายงานหน้าชั้น (เวลา 5 นาที)
1. เพราะเหตุใดปู่กับเอาก็ลองใช้ยาบ้า ในขณะที่โกไม่ลองใช้ทั้ง ๆ ที่ถูกรุ่นพี่ชวนให้ลองใช้ยาเหมือนกัน
 2. ให้นักเรียนช่วยกันสำรวจหาข้อดีของสมาชิกในกลุ่มที่คล้ายกับโกที่ทำให้ไม่ไปเสพยาบ้า และข้อด้อยที่อาจทำให้ไปทดลองเสพยาบ้าคล้ายกับปูและเอก

ใบงานที่ 2

แผนการจัดกิจกรรมด้าน ความตระหนักในตนเอง

คำแนะนำ ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มละ 6 คน ช่วยกันระดมสมองตามประเด็นต่อไปนี้ จนได้ข้อสรุป โดยเขียนคำตอบลงในกระดาษรูปหัวใจ (เวลา 10 นาที) แล้วเตรียมตัวแทน 1 คน เพื่อรายงานหน้าชั้น (เวลา 5 นาที)

ให้นักเรียนช่วยกันนำข้อดี และข้อด้อยของสมาชิกกลุ่ม (จากใบงาน 1) มากำหนดเป็นวิธีในการป้องกันและหลีกเลี่ยง จากการถูกชักจูงให้ไปเสียยาบ้า

กรณีศึกษาเรื่อง “เลือกทางไหนดี” จากแถบเสียง

แผนการจัดกิจกรรมเรื่อง ความตระหนักในตนเอง

โก้เป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความมั่นใจในตนเองรับผิดชอบเรียนหนังสือดี กลับบ้านตรงเวลา มีเพื่อนฝูงมาก ไม่เคยทำให้พ่อแม่เสียใจ เวลาที่มีเรื่องอะไร โก้จะมาคุยและปรึกษากับพ่อแม่เสมอ วันหนึ่งโก้เดินทางกลับบ้านหลังเลิกเรียน ได้พบนักเรียนรุ่นพี่กำลังขายยากันอยู่บริเวณใต้ต้นไม้ มีรุ่นพี่เดินเข้ามาหาแล้วบอกให้โก้ลองสูบยา โก้เคยได้ยินพ่อกับแม่คุยกันเรื่องนี้ และเข้าใจว่าคงเป็นยาบ้า จึงบอกรุ่นพี่ไม่ขอลอง จะรีบกลับบ้านแล้ว ก็เดินออกมาปูเป็นเพื่อนโก้และเรียนห้องเดียวกับโก้ ปูเป็นลูกชายคนเดียวของพ่อแม่ จึงมักถูกตามใจ แต่ปูก็เป็นเด็กเรียบร้อย เงยๆ ไม่ค่อยออกความคิดเห็นอะไร เพื่อนจะไปไหน ปูจะตามไปด้วยเสมอ วันหนึ่งปูกับเอกเดินทางกลับบ้านหลังเลิกเรียนด้วยกัน พบรุ่นพี่ กำลังมั่วสูมสูบยากันอยู่บริเวณใต้ต้นไม้ รุ่นพี่เห็นปูกับเอกจึงเดินเข้ามาหาพร้อมกับยื่นยาให้ครึ่งเม็ด และบอกให้ทั้งสองลองสูบฟรี ปูกับเอกจึงลองสูบยาบ้าตามรุ่นพี่

วันรุ่งขึ้น ปูและเอกได้พบรุ่นพี่คนเดิม รุ่นพี่เอายามาให้ทั้งสองคนสูบอีก แต่พอวันที่สามรุ่นพี่ไม่ให้แล้วกลับบังคับให้ทั้งสองคนเอาเงินมาซื้อ ปูและเอกต้องหาเงินมาซื้อจากรุ่นพี่เกือบทุกวัน ในที่สุดปูถูกแม่จับได้เพราะขโมยเงินแม่ไปซื้อยา

ใบความรู้สำหรับผู้สอน “แนวคิดที่ควรได้”
แผนการจัดกิจกรรมด้านความตระหนักในตนเอง

ประเด็นอภิปราย	แนวคิดที่ควรได้
1) เพราะเหตุใดปู่กับเอนจึงลงเฝ้าย่า ใน ขณะที่โกไม่ลงเฝ้าทั้งๆ ที่ถูกรุ่นพี่ ชวนให้ลงเฝ้าเหมือนกัน	- เพราะโกมีความมั่นใจในตนเอง กลับปฏิเสธสิ่งที่คาดว่าจะเป็นสิ่งไม่ดี ส่วนปู่กับเอนมีข้อด้อยที่ชอบยอมทำตามผู้อื่น ไม่เป็นตัวของตัวเอง จึงถูกชักจูงง่าย
2) ให้นักเรียนช่วยกันสำรวจหา ข้อดีของสมาชิกในกลุ่มที่คล้ายกับโกที่ทำให้ไม่ไปเสพยาบ้าและข้อด้อยที่อาจทำให้ไปทดลองเสพยาบ้าที่คล้ายกับปู่	- ข้อดี เช่น มั่นใจในตนเอง ไม่เชื่อคนง่าย ไม่ชอบลอง - ข้อด้อย เช่น ชอบลอง ชอบเสี่ยง เชื่อคนง่าย ชี้อารมณ์
3) ให้นักเรียนช่วยกันนำข้อดี และข้อด้อยของสมาชิกกลุ่ม (จากใบงาน1) มากำหนดเป็นวิธีในการป้องกันและหลีกเลี่ยง จากการถูกชักจูงให้ไปเสพยาบ้า	- รู้จักคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนทำสิ่งต่างๆ - ใช้เหตุผลในการตัดสินใจ - รู้จักเกรงใจ

แผนการจัดกิจกรรมที่ 2

ด้าน ความภูมิใจในตนเอง

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เวลาที่สอน 60 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกความรู้สึกต่อการทำความดีได้
2. นักเรียนสามารถบอกความรู้สึกภาคภูมิใจที่ไม่ไปเสียยาบ้า
3. นักเรียนสามารถระบุแนวทางการสร้างความภาคภูมิใจในตนเองในการที่จะไม่เสียยาบ้า

สาระสำคัญ

ความภาคภูมิใจเป็นความรู้สึกยอมรับตนเอง มีภาพพจน์ต่อตนเองว่าเป็นบุคคลที่มี คุณค่าเกิดจากการเป็นที่รักที่ต้องการของบุคคลใกล้ชิด เช่นพ่อ แม่ เลี้ยงดู มาอย่างอบอุ่น ความภาคภูมิใจ จึงเป็นกุญแจให้เด็กพบกับ ความสำเร็จ มีการตัดสินใจดี และมีความรู้สึก เป็นอิสระ ไม่ต้องพึ่งพา หาที่ยึดเหนี่ยว ในทางที่ผิด

กิจกรรมการเรียนการสอน

องค์ประกอบ / กลุ่ม	กิจกรรมการเรียนการสอน	เนื้อหา / สื่อ
ขั้นสร้างความรู้สึก ประสบการณ์ - กลุ่มใหญ่ (5 นาที)	- ผู้สอนถามนักเรียนว่า “เคยมีคนชมนักเรียนว่าดี หรือเก่งบ้างไหม ถ้ามีเรื่องอะไรบ้างแล้วนักเรียนรู้สึกอย่างไร” (สุ่มถาม 5-6 คน) - ผู้สอนอ่านกรณีศึกษาเรื่อง “ความดีที่จูนภูมิใจ ” - ถามนักเรียนว่าเมื่อฟังกรณีศึกษาจบแล้วรู้สึกอย่างไร เพราะเหตุใด (สอบถามความรู้สึกนักเรียนจำนวน 5 คน)	- กรณีศึกษาเรื่อง “ความดีที่จูนภูมิใจ”

องค์ประกอบ / กลุ่ม	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	เนื้อหา / สื่อ
ขั้นจัดระบบความคิด ความเชื่อ สะท้อนความคิด / อภิปราย - กลุ่ม 6 คน (15 นาที)	- ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 6 คน ช่วยกันทำงานตามใบงาน 1	- ใบงาน 1
ความคิดรวบยอด - กลุ่มใหญ่ (10 นาที)	- ตัวแทนกลุ่มรายงานหน้าชั้น ผู้สอนเพิ่มเติมตามใบความรู้สำหรับผู้สอน “แนวคิดที่ควรได้”	- ใบความรู้สำหรับผู้สอน “แนวคิดที่ควรได้”
ประยุกต์แนวคิด - กลุ่ม 6 คน (15 นาที)	- ให้นักเรียนเข้ากลุ่มเดิมช่วยกันอภิปรายตามใบงาน 2	- ใบงาน 2
ความคิดรวบยอด - กลุ่มใหญ่ (10 นาที)	- สุ่มถาม 3-4 กลุ่ม - ผู้สอนช่วยสรุปตามใบความรู้สำหรับผู้สอน “แนวคิดที่ควรได้”	- ใบความรู้สำหรับผู้สอน “แนวคิดที่ควรได้”

สื่อการสอน

1. บทสำหรับอ่าน กรณีศึกษาเรื่อง “ ความภูมิใจของจุ่น”
2. ใบงาน
3. ใบความรู้สำหรับผู้สอน “ แนวคิดที่ควรได้ ”

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและการแสดงความรู้สึกในกลุ่ม
2. สังเกตการมีส่วนร่วมอภิปรายในกลุ่ม
3. จากการรายงานผลงานกลุ่ม

ใบงานที่ 1

แผนการจัดกิจกรรมด้าน ความภูมิใจในตนเอง

คำแนะนำ ให้นักเรียน กลุ่ม 6 คน ช่วยกันทำงานตามประเด็นที่กำหนด (เวลา 10 นาที)
แล้วเตรียมตัวแทน 1 คน มารายงานหน้าชั้น (เวลา 5 นาที)

1. นักเรียนคิดว่าจูนทำความดีอะไรบ้างต่อครอบครัว แล้วจูนรู้สึกอย่างไร
2. นักเรียนรู้สึกอย่างไรต่อการกระทำของวัยรุ่นอีกกลุ่มหนึ่งในหมู่บ้าน
3. นักเรียนคิดว่าเพราะอะไรจูนจึงไม่เข้าไปรวมกลุ่มกับวัยรุ่นในหมู่บ้าน และจูนรู้สึกอย่างไร

ใบงานที่ 2

แผนการจัดกิจกรรมด้าน ความภูมิใจในตนเอง

คำแนะนำ ให้นักเรียนกลุ่ม 6-7 คน ทำงานตามประเด็นต่อไปนี้จนได้ข้อสรุป (เวลา 10 นาที)
แล้วเตรียมตัวแทน 1 คน เพื่อนำเสนอหน้าชั้น (เวลา 5 นาที)

1. ถ้านักเรียนเป็นจูนนักเรียนจะทำเหมือนจูนหรือไม่
2. ลองบอกความดี-ข้อดีที่ทำให้ตนเองภูมิใจ และเป็นความดี-ข้อดีที่ทำให้
ไม่ไปใช้ยาบ้า

กรณีศึกษาเรื่อง “ความดีที่จุ่นภูมิใจ” จากบทสำหรับอ่าน

แผนการจัดกิจกรรมด้าน ความภูมิใจในตนเอง

จุ่น อาศัยอยู่กับแม่และยายซึ่งพิการที่กระท่อมในสวนผักท้ายหมู่บ้านพ่อแม่ของจุ่นเลิกกันได้ประมาณเกือบ 2 ปีแล้ว จุ่นเคยถามถึงพ่อ แม่บอกว่าพ่อไปทำงานที่กรุงเทพ บางครั้งจุ่นเห็นแม่แอบร้องไห้ ทำให้จุ่นไม่เคยถามถึงพ่ออีกเลย ทุกวันนี้ความเป็นอยู่ของครอบครัวจุ่นลำบากมากขึ้น จุ่นต้องช่วยแม่ดูแลยายที่พิการ ทุกเช้าจุ่นขอไปช่วยแม่รับจ้างรดน้ำผักในสวนอื่นๆ เป็นการหารายได้พิเศษอีกแรงหนึ่งช่วยแม่ก่อนไปโรงเรียนแม่ไม่ยอมให้จุ่นไปทำงาน เพราะเป็นงานที่หนัก และต้องตื่นแต่เช้ามีดกลัวว่าจะทำให้เสียการเรียนจุ่นมีหน้าที่ดูแล เช็ดตัว ป้อนข้าวให้ยายก่อนไปโรงเรียนทุกวันจุ่นไม่เคยมีโอกาสดูทีวีเล่นเหมือนอย่างเด็กอื่น แต่จุ่นก็พอใจที่ได้ช่วยเหลือครอบครัว

มีรุ่นพี่กลุ่มหนึ่งในหมู่บ้าน มีเวลาว่างมาก พวกเขาสอบบุหรี ดื่มเหล้า เสพยาบ้าและมีเรื่องทะเลาะกัน บางครั้งเมาอะระบกวบนชาวบ้าน ไม่ทำงาน ขโมยข้าวของชาวบ้าน ไม่เรียนหนังสือ จุ่นเห็นชาวบ้านพากันรังเกียจ และตำหนิพวกเขาจุ่นดีใจที่ตัวเองไม่เป็นแบบเขา จุ่นสงสารแม่ “แม่อังไม่เคยยิ้มเลย นับตั้งแต่พ่อจากไป”

ใบความรู้สำหรับผู้สอน “แนวคิดที่ควรได้”
แผนการจัดกิจกรรมด้านความภูมิใจในตนเอง

ประเด็นอภิปราย	แนวคิดที่ควรได้
1) นักเรียนคิดว่าจุ่นทำความดีอะไรบ้างต่อครอบครัว แล้วจุ่นรู้สึกอย่างไร	- ดูแลตนเองและยายได้ ช่วยเหลือแม่ทำงานบ้านและยังหารายได้พิเศษเพื่อแบ่งเบาภาระครอบครัว และรู้สึกภูมิใจในตนเอง
2) นักเรียนรู้สึกอย่างไรต่อวัยรุ่นที่ใช้ยาบ้าเพราะเหตุใด	- ไม่ชอบ เพราะไม่เรียนหนังสือขาดความรับผิดชอบทำให้ครอบครัวเดือดร้อนเป็นที่รังเกียจ และเป็นภาระของสังคม
3) นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร ในการที่จุ่นไม่เข้าไปรวมกลุ่มวัยรุ่นในหมู่บ้าน	- เห็นด้วยกับจุ่น ดีใจแทนจุ่นที่มีความคิดดีเห็นถึงพิษภัยของยาบ้า
4) นักเรียนมีความภูมิใจในตนเองอะไรบ้างที่ทำให้ตนเองไม่ไปใช้ยาบ้า	- เชื่อฟังพ่อแม่ - ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน - ช่วยเหลือพ่อแม่เท่าที่ทำได้ไม่สร้างปัญหาให้กับครอบครัว

แผนการจัดกิจกรรมที่ 3

ด้าน ทักษะการตัดสินใจ

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เวลาที่สอน 60 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกสถานการณ์เสี่ยงได้
2. นักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกทางเลือกของตนเองได้อย่างเหมาะสม
3. นักเรียนสามารถแก้ไขข้อเสียของทางเลือกที่ตนเองเลือกได้อย่างเหมาะสม

สาระสำคัญ

มีสถานการณ์หลายอย่างที่จูงใจให้นักเรียนตัดสินใจผิดพลาดได้เช่น การรับฝากของ ชักชวน ล่อลวงให้ลองเสพยาบ้า การซื้อยาบ้าจากบุคคลที่ใกล้ชิด หรือคนแปลกหน้า หากนักเรียนได้รับการฝึกทักษะการตัดสินใจจะให้นักเรียนสามารถป้องกันตนเองจากการเกี่ยวข้องกับยาบ้าได้

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

องค์ประกอบ / กลุ่ม	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	เนื้อหา / สื่อ
ขั้นรู้ชัดเห็นจริง ความคิดรวบยอด - กลุ่มใหญ่ (5 นาที)	- ผู้สอนนำเสนอ โดยซักถามนักเรียนเรื่องเกี่ยวกับสถานการณ์ที่มีคนรู้จักหรือคนแปลกหน้ามาชักชวนให้รับประทานขนม หรือฝากให้ช่วยถือของ แล้วปรากฏว่าคนที่รับประทานขนมได้รับในขนม หรือรับฝากของกลายเป็นของผิดกฎหมายประเภทสารเสพติด “นักเรียนคิดว่าเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้นได้เพราะ	

องค์ประกอบ / กลุ่ม	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	เนื้อหา / สื่อ
ประสบการณ์ - กลุ่มใหญ่ (10 นาที) สะท้อนความคิด / อภิปราย - กลุ่ม 6 คน (10 นาที) ความคิดรวบยอด - กลุ่มใหญ่ (10 นาที) ชั้นลงมือกระทำ ประยุกต์แนวคิด - กลุ่ม (10 นาที) ความคิดรวบยอด - กลุ่มใหญ่ (15 นาที)	อะไร” และ “นักเรียนควรหลีกเลี่ยงสถานการณ์นี้หรือไม่ เพราะอะไร” ผู้สอนสุ่มถามนักเรียน 3-5 คน - ผู้สอนบรรยายขั้นตอนการตัดสินใจ - ผู้สอนอ่านกรณีศึกษาเรื่อง “ของฝากสำหรับสมศักดิ์” - ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มละ 6 คน ช่วยกันทำงานตามใบงาน 1 - ตัวแทนกลุ่มรายงานผลงานกลุ่ม - ผู้สอนช่วยสรุปตามใบความรู้สำหรับผู้สอนเรื่องแนวคิดที่ควรได้ - ให้นักเรียนกลุ่มเดิมช่วยกันทำงานตามใบงาน 2 - ตัวแทนกลุ่มรายงาน/ผู้สอนนำอภิปราย - ผู้สอนสรุปขั้นตอนการตัดสินใจแก้ปัญหา	- ใบความรู้ “ขั้นตอนการตัดสินใจ” - กรณีศึกษาเรื่อง “ของฝากสำหรับสมศักดิ์” - ใบงาน 1 - ใบความรู้สำหรับผู้สอน “แนวคิดที่ควรได้” - ใบงาน 2 - ใบความรู้สำหรับผู้สอน “แนวคิดที่ควรได้”

สื่อการเรียนการสอน

1. กรณีศึกษาเรื่อง “ของฝากสำหรับสมศักดิ์”
2. ใบงาน
3. ใบความรู้ “ขั้นตอนการตัดสินใจ”
4. ใบความรู้สำหรับผู้สอน “แนวคิดที่ควรได้”

การประเมินผล

1. สังเกตการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น / อภิปรายกลุ่ม
2. จากการรายงานผลงานกลุ่ม

ใบงานที่ 1

แผนการจัดกิจกรรมด้าน การตัดสินใจ

คำแนะนำ ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มละ 6 คน ร่วมกันแก้ปัญหาจากกรณีศึกษาเรื่อง “ของฝากสำหรับสมศักดิ์” โดยวิเคราะห์ขั้นตอนตามหลักการตัดสินใจ 4 ขั้นตอน ที่เรียนมา และบันทึกลงในแบบบันทึกนี้ (เวลา 10 นาที)

แบบบันทึกเรื่อง ของฝากสำหรับสมศักดิ์

1. กำหนดปัญหา ปัญหาของสมศักดิ์ คือ.....
2. กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาของสมศักดิ์ มี.....ทางเลือก คือ
 - 1)
 - 2)
3. วิเคราะห์ ข้อดี ข้อเสียของแต่ละทางเลือก คือ

ทางเลือก	ข้อดี	ข้อเสีย
1.....		
2.....		
4. สมศักดิ์ควรตัดสินใจเลือกทางเลือก
5. การแก้ไขข้อเสียของทางเลือกที่ตัดสินใจคือ.....

ใบงานที่ 2

แผนการจัดกิจกรรมด้าน การตัดสินใจ

คำแนะนำ ให้นักเรียนกลุ่ม 6 คน ร่วมกันฝึกทักษะการตัดสินใจ จากสถานการณ์ โดยเขียน
รายงานลงในแบบฟอร์ม (ตามใบชี้แจง) โดยวิเคราะห์เป็นขั้นตอนตามที่ได้เรียนมา
(เวลา 5 นาที) แล้วส่งตัวแทนกลุ่มรายงานหน้าชั้น (กลุ่มละ 2 นาที)

กรณีศึกษามอบหมาย

(กลุ่มที่ 1-2) เรื่อง ลังเลใจ

ไก่อู้อยู่ชั้น ป.6 ซึ่งมีปัญหาทางบ้าน พ่อแม่ทะเลาะ และดบตีกัน ในช่วงหลังๆ มานี้ ไก่อู่มักจะหลบมุมอยู่เงียบๆ คนเดียว ไม่พูดคุยไม่เล่นกับเพื่อนๆ เย็นวันหนึ่งนกซึ่งเป็นเพื่อนกับไก่อู้อยู่บ้านละแวกเดียวกัน มาบอกให้ไก่อูลองกินยาบ้าดู จะทำให้ลืมความทุกข์ใจไปได้เหมือนที่เธอทำอยู่ ไก่อูลังเลใจว่าเธอจะทำตามนกดีหรือไม่

(กลุ่มที่ 3-4) เรื่อง ลองไปไหม

เที่ยงวันหนึ่ง มิค ถูกเพื่อนๆ ชวนให้หนีเรียนเพื่อไปดูหนัง เพื่อนบอกว่าจะจ่ายเงินค่าดูหนังให้เอง มิคลังเลใจและตัดสินใจไม่ได้ว่าจะไปหรือไม่ไปดี

(กลุ่ม 5-6) เรื่อง ไม่แน่ใจ

เพื่อนของ กิ๊ก บอกกิ๊กว่า มียาชนิดใหม่ที่กินแล้วทำให้ขยันเรียน สามารถอ่านหนังสือได้ดีๆ ไม่่วงนอน เขาซื้อมาฝากกิ๊กด้วย ถ้ากิ๊กต้องการจะแบ่งให้ 1 เม็ด กิ๊กสงสัยว่ายาที่เพื่อนบอกจะเป็นยาบ้า แต่ไม่แน่ใจจะลองดีหรือไม่

ใบงานที่ 2

แผนการจัดกิจกรรมด้าน การตัดสินใจ

1. ปัญหา คือ

2. กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา มี 2 ทางเลือก คือ

1)

2)

3. วิเคราะห์ ข้อดี ข้อเสียของแต่ละทางเลือก คือ

ทางเลือก

ข้อดี

ข้อเสีย

1.....

2.....

4. สมคักดิ์ควรตัดสินใจเลือกทางเลือก

5. การแก้ไขข้อเสียของทางเลือกที่ตัดสินใจ คือ.....

.....

.....

.....

.....

กรณีศึกษาเรื่อง “ของฝากสำหรับสมศักดิ์”

แผนการจัดกิจกรรมด้าน การตัดสินใจ

สมศักดิ์เป็นนักเรียนชั้น ป.6 เขามาโรงเรียนแต่เช้าตรู่ทุกวัน หลายวันมานี้ สมศักดิ์สังเกตเห็นว่ามีรุ่นพี่ผู้ชายชั้น ม.2 ซึ่งอยู่โรงเรียนตรงกันข้าม มาโรงเรียนแต่เช้าเช่นเดียวกัน มีบางคนแอบดูอยู่ที่รั้วประตูด้านนอก ถ้ามีอาจารย์เวรยืนที่ประตูหน้าโรงเรียนเขาก็จะเลี่ยงไปด้านข้างรั้วแล้วขว้างห่อของเล็กๆ ห่อหนึ่ง ข้ามรั้วโรงเรียนเข้ามา เพื่อนข้างในรั้วคนหนึ่งก็จะไปเก็บของนั้นไว้

หลังเลิกเรียน สมศักดิ์เดินกลับบ้านคนเดียว ได้เห็นรุ่นพี่อีกคนหนึ่งแกะกระดาษห่อของนั้นออกมาเป็นยาเม็ดเล็กๆ หลายเม็ด แล้วมีการซื้อขายกัน พี่คนที่ซื้อวิญญู พยักหน้าเรียกสมศักดิ์เข้าไปหาแล้วพูดว่า

พี่วิญญู : “พี่รู้ว่าเธอเป็นคนขยัน เธอลองกินยานี้ดูซิ จะทำให้ดูหนังสือได้นานและอยู่ดีๆ ได้ด้วย”

สมศักดิ์ : “ไม่หรอกรับ ขอขอบคุณ ผมไม่ชอบนอน ชอบตื่นอ่านหนังสือตอนเช้า ๆ สดชื่นและทำให้จำได้ดีกว่าครับ พุดแล้วทำท่าผละออกมา

พี่วิญญู : “ไม่เป็นไร ถ้างั้นเอาอย่างนี้แล้วกันนะน้องมาโรงเรียนแต่เช้าทุกวันใช่ไหม พรุ่งนี้พี่รบกวนฝากของหน่อยซี ตอนเช้าน้องไปยืนที่ริมประตูรั้วโรงเรียน ด้านขวานะที่จะฝากของกล่องเล็กใส่กระเป๋าหนังสือไว้ก่อนแล้วหลังเลิกเรียนเย็นนี้ เอามาให้พี่ที่หน้าโรงเรียนของพี่นะ อย่าลืมเสียละ แล้วข้อสำคัญน้องไม่ต้องไปบอกใครนะ

สมศักดิ์ : รู้สึกสงสัย ลังเลและกังวลใจว่าควรจะทำอย่างไรดีในวันรุ่งขึ้น.....

ใบความรู้ “ขั้นตอนการตัดสินใจ”

การตัดสินใจเป็นสิทธิส่วนบุคคลในการเลือกที่จะทำหรือไม่ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การตัดสินใจมี 4 ขั้นตอน คือ

1. กำหนดทางเลือกเพื่อตัดสินใจ เช่น ไป / ไม่ไป เอา / ไม่เอา เป็นต้น
2. วิเคราะห์ผลดี – ผลเสีย ของทางเลือกทั้งสองทางเลือก
3. ตัดสินใจเลือกทางเลือกหนึ่ง
4. หาทางแก้ไขข้อเสียของทางเลือกที่เกิดจากการตัดสินใจนั้นๆ

ใบความรู้สำหรับผู้สอน “แนวคิดที่ควรได้”

แผนการจัดกิจกรรมด้านทักษะการตัดสินใจ

ประเด็นอภิปราย	แนวคิดที่ควรได้
1) ปัญหาของสมศักดิ์คืออะไร	- เสี่ยงต่อการไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติด
2) กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาของสมศักดิ์	- มี 2 ทางเลือก คือ 1. รับฝาก 2. ไม่ฝาก
3) วิเคราะห์ข้อดี-ข้อเสียของทางเลือกทั้ง 2 ทางเลือก	- ถ้ารับฝาก ข้อดีคือ - ไม่ขัดใจกับรุ่นพี่ ไม่ถูกรุ่นพี่ต่อว่าหรือทำร้าย ข้อเสียคือ - ถ้าของนั้นเป็นการสารเสพติด อาจเสี่ยงต่อการมีความผิด
4) สมศักดิ์ควรเลือกทางเลือกใด เพราะเหตุใด	- ถ้าไม่รับฝาก ข้อดีคือ - ไม่เสี่ยงต่อสารเสพติด และ การทำความผิด ข้อเสียคือ - รุ่นพี่อาจโกรธ ต่อว่า ข่มขู่
5) การแก้ไขข้อเสียของทางเลือก	- ควรเลือก ไม่รับฝาก เพราะอาจเสี่ยงต่อการไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติด - ข้อเสียคือ - รุ่นพี่อาจโกรธ ต่อว่า ข่มขู่ การแก้ไขข้อเสีย ทำได้ โดยอธิบายเหตุผลให้รุ่นพี่ฟัง และคอยหลีกเลี่ยงรุ่นพี่กลุ่มนี้
6) ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์การตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาดตามกรณีศึกษาที่มอบหมายให้โดยยึดหลักการแก้ปัญหาที่ได้เรียนมาแล้ว	- ประเมินการตัดสินใจของนักเรียนตามใบความรู้เรื่อง ขั้นตอนการตัดสินใจ

แผนการจัดกิจกรรมที่ 4
ด้าน ทักษะปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เวลาที่สอน 60 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกสถานการณ์ที่ควรปฏิเสธเพื่อนได้
2. นักเรียนสามารถปฏิเสธเพื่อนในสถานการณ์ที่เสี่ยงและปฏิบัติได้ถูกต้อง
3. นักเรียนสามารถแสดงการปฏิเสธได้ถูกต้องตามขั้นตอนของหลักการปฏิเสธ

สาระสำคัญ

การปฏิเสธเป็นสิทธิส่วนบุคคลของทุกคน การที่นักเรียนสามารถปฏิเสธการชวนของเพื่อนในสถานการณ์ที่อาจถูกชักจูงไปชั่วร้ายได้สำเร็จ จะช่วยป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ได้

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

องค์ประกอบ / กลุ่ม	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	เนื้อหา / สื่อ
ขั้นรู้ชัดเห็นจริง ความคิดรวบยอด - กลุ่มใหญ่ (5 นาที)	- นำเข้าสู่บทเรียนโดยผู้สอนนำ สทนทนาว่า การปฏิเสธเป็นสิทธิ ส่วนบุคคล เมื่อเราไม่ชอบ ไม่เห็นด้วย สามารถปฏิเสธได้ และถามนักเรียนว่า “นักเรียน เคยปฏิเสธเพื่อนบ้างหรือไม่ สถานการณ์ใดบ้าง” - สุ่มถามนักเรียน 3-5 คน	

องค์ประกอบ / กลุ่ม	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	เนื้อหา / สื่อ
ประสบการณ์ - กลุ่มใหญ่ (5 นาที)	- ให้นักเรียน 2 คน แสดงบทบาทสมมุติฐานตามสถานการณ์จำลอง (ผู้สอนเตรียมนักเรียนไว้ล่วงหน้า)	- สถานการณ์จำลอง เรื่อง “เพื่อนชวนลองต้องปฏิเสธ”
สะท้อนความคิด / อภิปราย - กลุ่ม 6 คน (10 นาที)	- ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มละ 6 คน ช่วยกันทำงานตามใบงาน 1	- ใบงาน 1
ความคิดรวบยอด - กลุ่มใหญ่ (10 นาที)	- ตัวแทนกลุ่มรายงานตามใบงาน 1 - ผู้สอนช่วยสรุปสถานการณ์ที่ควรปฏิเสธ - ผู้สอนบรรยายประกอบใบความรู้ “หลักการปฏิเสธ”	- ใบความรู้สำหรับผู้สอน “แนวคิดที่ควรได้” - ใบความรู้ “หลักการปฏิเสธ”
ชั้นลงมือกระทำ ประยุกต์แนวคิด - กลุ่ม 3 คน (15 นาที)	- ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 3 คน ช่วยกันทำงาน ตามใบงาน 2	- ใบงาน 2
ความคิดรวบยอด - กลุ่มใหญ่ (15 นาที)	- สุ่มมา 3 กลุ่ม ให้แสดงบทบาทสมมุติตามบทที่กลุ่มช่วยกันคิด - ประเมินการฝึก โดยให้กลุ่มช่วยกันประเมินแล้วผู้สอนช่วยสรุปผลการประเมิน - ผู้สอนและนักเรียนร่วมกันสรุปหลักและขั้นตอนการปฏิเสธ	

สื่อการสอน

1. สถานการณ์จำลอง เรื่อง “เพื่อนชวนลอง ต้องปฏิเสธ ”
2. ใบงาน
3. ใบความรู้ “ หลักการปฏิเสธ ”
4. ใบความรู้สำหรับผู้สอน “ แนวคิดที่ควรได้ ”

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในกลุ่มย่อยและในชั้นเรียน
2. สังเกตจากการฝึกปฏิบัติของนักเรียน
3. ตรวจบทสนทนาการปฏิเสธ

ใบงานที่ 1

แผนการจัดกิจกรรมด้าน ความตระหนักในตนเอง

คำแนะนำ จากสถานการณ์จำลอง ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 6 คน ร่วมกันอภิปรายจนได้ข้อสรุป (เวลา 5 นาที) แล้วเตรียมตัวแทน 1 คน เพื่อรายงานหน้าชั้น (5 นาที)

1. เพราะเหตุใด แดนจึงปฏิเสธบ๊ิก
2. การปฏิเสธที่เห็นเป็นการปฏิเสธที่ประสบความสำเร็จหรือไม่ ดีหรือไม่
3. สถานการณ์ใดบ้างที่ควรปฏิเสธเพื่อน ให้นักเรียนยกตัวอย่างกลุ่มละ 3
4. สถานการณ์

ใบงานที่ 2

แผนการจัดกิจกรรมด้าน ความตระหนักในตนเอง

คำแนะนำ ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 3 คน เพื่อฝึกทักษะปฏิเสธตามหลักการปฏิเสธที่ดี กลุ่มละ 1 สถานการณ์ โดยคิดบทสนทนาเอง แล้วผลัดกันชวน ปฏิเสธ และสังเกตการณ์ (เวลา 15 นาที)

สถานการณ์ที่ 1 เมื่อเพื่อนชวนให้ลองสูบบุหรี่

สถานการณ์ที่ 2 เมื่อเพื่อนชวนให้หนีเรียน

สถานการณ์ที่ 3 เมื่อเพื่อนชวนให้ลองดื่มเบียร์

สถานการณ์ที่ 4 เมื่อมีคนฝากของที่นักเรียนไม่ทราบว่าเป็นของ
เป็นอะไร

สถานการณ์ที่ 5 เมื่อมีคนฝากให้ส่งของที่ไมทราบว่าเป็นของเป็นอะไร

ให้นักเรียนช่วยกันนำข้อดีและข้อด้อยของสมาชิกกลุ่ม(จากใบงาน1) มากำหนดเป็น
วิธีในการป้องกันและหลีกเลี่ยง จากการถูกชักจูงให้ไปเสียยาบ้า

สถานการณ์จำลองเรื่อง “เพื่อนชวนลอง ต้องปฏิเสธ”

แผนการจัดกิจกรรมด้าน การปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ

คำแนะนำสำหรับผู้อ่าน สถานการณ์จำลองนี้ใช้สำหรับให้ตัวแทนนักเรียนแสดงบทบาทสมมติ ผู้สอนควรเตรียมนักเรียนไว้ก่อนชั่วโมงสอน เพื่อฝึกซ้อมบทสนทนาให้มีความชำนาญ เมื่อถึงขั้นตอนการแสดงบทบาทสมมติจึงเชิญนักเรียนที่เตรียมไว้ออกไปแสดงหน้าชั้น

สถานการณ์ : ช่วงเวลาหลังเลิกเรียนตอนเย็น

บิก : แดน หลังเลิกเรียนเย็นนี้ เราแวะตลาดไปเล่นเกมส์ กันมัย มีเกมส์มันมันทั้งนั้นเลย สนุกนะ

แดน : เฮ้ย ! เดียวกลับบ้านช้านะ จะไปหรอ

บิก : ไปเถอะน่า ไม่เป็นไรหรอก วันเดียวเอง

แดน : ไม่ไปดีกว่า เรากลับแม่ดู

บิก : อะไรวะ..แค่นี้ทำเป็นซี้กัลไปได้

แดน : เรากลับแม่ แล้วเราก็ไม่มีเงินด้วย

บิก : เรื่องเล็กน้อย เดียวเราออกเงินให้

แดน : เราขอไม่ไปดีกว่า เรากลับแม่แล้วเราก็เรียนแยะอยู่แล้วด้วย นายเข้าใจเรานะ
ขอยินยอมมากที่ชวนเรา นายไม่โกรธเรานะ

บิก : เออ! ตามใจ ไม่ไปก็ตามใจ

ใบความรู้

“ หลักการปฏิเสธ ”

1. ปฏิเสธอย่างจริงจังทั้งท่าทาง คำพูดและน้ำเสียง เพื่อแสดงความตั้งใจอย่างชัดเจนที่จะขอปฏิเสธ
2. ใช้ความรู้สึกเป็นข้ออ้างประกอบเหตุผล เพราะการใช้เหตุผลอย่างเดียวมักถูกโต้แย้งด้วยเหตุผลอื่น การอ้างความรู้สึกจะทำให้โต้แย้งได้ยากขึ้น
3. การขอความเห็นชอบและแสดงการขอบคุณเมื่อผู้ชวนยอมรับจะเป็นการรักษาหน้าใจของผู้ชวน
4. เมื่อถูกเข้าชี้ต่อ หรือสบประมาท ไม่ควรหวั่นไหวไปกับคำพูดเหล่านั้น เพราะจะทำให้ขาดสมาธิในการแสวงหาทางออกควรยืนยันการปฏิเสธและหาทางออกโดยเลือกวิธีต่อไปนี้
 - 1.1 ปฏิเสธซ้ำ โดยการหากิจกรรมอื่นที่ดีกว่ามาทดแทน
 - 1.2 การผัดผ่อน โดยการขอยืดระยะเวลาออกไปเพื่อให้ผู้ชวนเปลี่ยนความตั้งใจ

ใบความรู้สำหรับผู้สอน “แนวคิดที่ควรได้”
แผนการจัดกิจกรรมด้านความตระหนักในตนเอง

ประเด็นอภิปราย	แนวคิดที่ควรได้
1) เพราะเหตุใด แดนจึงปฏิเสธบ๊ิก 2) การปฏิเสธที่เห็นเป็นการปฏิเสธที่ดี (เพื่อนไม่โกรธ) หรือไม่ เพราะเหตุใด 3) สถานการณ์ใดบ้างที่ควรปฏิเสธเพื่อน ให้นักเรียนยกตัวอย่าง กลุ่มละ 3 สถานการณ์ 4) ให้นักเรียนรวมกลุ่ม 3 คน เพื่อฝึก ทักษะปฏิเสธตามหลักการปฏิเสธ จาก สถานการณ์ที่กำหนดให้	- เพราะบ๊ิกชวนทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง คือ กลับบ้านช้าและไปเล่นเกมส์ - ให้โอกาสนักเรียนตอบตามเหตุผลของกลุ่ม ได้อย่างอิสระ - สถานการณ์ที่ผิดระเบียบของโรงเรียน และ สถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด เช่น เพื่อนชวน หนีเรียน ดื่มเบียร์ ดื่มเหล้า - ประเมินตามหลักการปฏิเสธ

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถาม

เรื่อง

โปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
ที่มีต่อทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี

แบบสอบถามชุดนี้ ประกอบด้วยข้อคำถามที่เกี่ยวกับการเสพยาบ้าโดยให้นักเรียนอ่าน
ข้อคำถามและคำตอบอย่างละเอียด และตอบตามความเป็นจริงมากที่สุด และตอบให้ครบทุกข้อ
ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ และไม่มีผลต่อการเรียนของ
นักเรียนแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรม ในการป้องกันการเสพยาบ้าของโรงเรียน
แบบสอบถามทั้งหมดประกอบด้วย 6 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้า

ตอนที่ 3 ความภูมิใจในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้า

ตอนที่ 4 ทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพยาบ้า

ตอนที่ 5 ทักษะปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ

ตอนที่ 6 การปฏิบัติตนในการป้องกันการเสพยาบ้า

ขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือและตอบแบบสอบถามด้วยดี

นางสาวอรดา วงษ์ไสว

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสุขศึกษา คณะพลศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย X ลงใน ☐ หรือเขียนข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้ตรงตามความเป็นจริง

1. เพศ

1. ☐ ชาย 2. ☐ หญิง

2. ปัจจุบันนักเรียนมีอายุเท่าไร (อายุเต็ม)ปี

3. ปัจจุบันนักเรียนพักอาศัยอยู่กับใคร

1. ☐ บิดา มารดา
2. ☐ บิดา
3. ☐ มารดา
4. ☐ ญาติพี่น้อง ระบุ
5. ☐ อื่นๆ ระบุ

4. ผลการเรียนในเทอมที่ผ่านมาของนักเรียน

1. ☐ 3.50 ขึ้นไป
2. ☐ ระหว่าง 3.00 – 3.49
3. ☐ ระหว่าง 2.00 – 2.99
4. ☐ ระหว่าง 1.00 – 1.99
5. ☐ ไม่ถึง 1.00

5. กิจกรรมใดบ้างที่นักเรียนชอบทำเวลาว่าง (ตอบได้มากกว่า 1 ตัวเลือก)

1. อ่านหนังสือ
2. เล่นดนตรี
3. เล่นกีฬา
4. ดูภาพยนตร์
5. ดูโทรทัศน์
6. ฟังเพลง
7. เล่นเกมส์
8. ปลูกต้นไม้
9. อื่นๆ(ระบุ

6. นักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องยาบ้าจากที่ใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ตัวเลือก)

1. วิทยู	6. ป้ายนิทรรศการ
2. โทรทัศน์	7. ตำราเรียน
3. หนังสือพิมพ์	8. เสียงตามสาย
4. โปสเตอร์	9. นิตยสาร/วารสาร
5. แผ่นพับ/แผ่นปลิว	10. อื่นๆ (ระบุ).....

7. นักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องยาบ้าจากบุคคลใดบ้าง(ตอบได้มากกว่า1 ตัวเลือก)

1. บิดา	6. ครู/อาจารย์
2. มารดา	7. แพทย์
3. พี่-น้อง	8. พยาบาล
4. ญาติ	9. เพื่อนบ้านข้างเคียง
5. เพื่อนสนิท	10. อื่นๆ (ระบุ).....

8. เรื่องที่ทำให้นักเรียนกลุ่มใจและไม่สบายใจเป็นประจำคือเรื่องอะไร(ตอบได้มากกว่า1ตัวเลือก)

1. การเรียน	4. กลุ่มเพื่อนต่างเพศ
2. ครอบครัว	5. ค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ
3. กลุ่มเพื่อนสนิท	6. อื่นๆ (ระบุ).....

9. นักเรียนได้รับเงินค่าใช้จ่ายในแต่ละวันเพียงพอหรือไม่

1. ☐ เพียงพอ (ระบุจำนวนเงินที่ได้รับ/วัน.....บาท)
2. ☐ ไม่เพียงพอ (ระบุจำนวนเงินที่ได้รับ/วัน.....บาท)

เพราะ.....

10. เมื่อมีปัญหาไม่สบายใจนักเรียนเลือกที่จะปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือจากใครมากที่สุด (ตอบได้มากกว่า 1 ตัวเลือก)

1. บิดาและมารดา	6. ครู/อาจารย์
2. บิดา	7. อื่นๆ (ระบุ).....
3. มารดา	
4. พี่-น้อง	
5. เพื่อนสนิท	

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้า
คำชี้แจง ให้ใส่เครื่องหมาย X ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย
1.	หากฉันชอบคล้อยตามเพื่อน มีโอกาสถูกชักจูงให้ไปเสพยาบ้า			
2.	ฉันเห็นว่าเที่ยวกลางคืนมีโอกาเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาบ้า			
3.	ฉันเห็นว่าการเสพยาบ้าทำให้ครอบครัว และผู้อื่นเดือดร้อน			
4.	ฉันเห็นว่าการเสพยาบ้าไม่มีผลกระทบต่อครอบครัว			
5.	ฉันรู้ว่าการอยู่ในแหล่งที่มีการเสพ การขายยาบ้าจะเสี่ยงต่อการชักจูงให้ไปเสพยาบ้า			
6.	ฉันรู้ว่าถ้าฉันคบเพื่อนที่เสพยาบ้าอาจทำให้ฉันมีโอกาสเสพยาบ้า			
7.	ฉันเห็นว่าการใช้ยาบ้าเป็นเรื่องธรรมดาของนักเรียน			
8.	หากฉันเสพยาบ้าจะช่วยให้เข้ากับกลุ่มเพื่อนได้ดี			
9.	ฉันควรลองเสพยาบ้าเมื่อมีสมาชิกในครอบครัวเสพยาบ้า			
10.	ถ้าฉันเสพยาบ้าจะช่วยให้การเรียนดีขึ้น			

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดความภูมิใจในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติด
คำชี้แจง ให้ใส่เครื่องหมาย X ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1.	ฉันรู้สึกพอใจที่ไม่ไปเกี่ยวข้องกับเพื่อนที่ใช้ยาบ้า			
2.	ผู้ที่ตั้งใจจะไม่เกี่ยวข้องกับยาบ้าเป็นคนมีคุณค่าในตนเอง			
3.	ฉันภูมิใจที่ลองเสพติดครั้งแรกสำเร็จ			
4.	ฉันรู้สึกว่าฉันและครอบครัวเป็นคนมีประโยชน์ที่คอยช่วยเหลือคนอื่นเมื่อมีปัญหา			
5.	ฉันดีใจที่สามารถแนะนำเรื่องโทษของยาบ้าให้เพื่อนๆ เข้าใจ			
6.	ฉันรู้สึกเสียใจที่กลุ่มเพื่อนที่ใช้ยาบ้าไม่ยอมคบ			
7.	ฉันเชื่อว่าความสามารถที่ตัวเองมีเป็นสิ่งที่ดีภูมิใจ			
8.	เพื่อนๆ พึงพอใจที่ได้มีเพื่อนอย่างฉัน			
9.	ฉันเป็นบุคคลที่เพื่อนๆ ให้ความเชื่อถือ			
10.	เวลาอยู่ในกลุ่มเพื่อน ฉันรู้สึกว่าเป็นคนไม่มีประโยชน์			

ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพยาบ้า

คำชี้แจง โปรดอ่านสถานการณ์ที่กำหนดต่อไปนี้ให้เข้าใจเลือกตอบเพียง 1 ข้อ
โดยทำเครื่องหมาย X ทับข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

1. ถ้าเพื่อนชวนนักเรียนไปเพื่อนเพื่อซื้อยาบ้า นักเรียนจะตัดสินใจตามเหตุผลข้อใด
 - ก. ไม่ไป เพราะ ยังไม่ว่าง มีงานอื่นต้องทำอีก
 - ข. ไม่ไป เพราะ ผิดกฎหมายและอาจถูกตำรวจจับ
 - ค. ไป เพราะ เกรงใจเพื่อน
 - ง. ไป เพราะ จะได้เอายาบ้า มาลองเสพกันให้สนุก
2. หลังเลิกเรียนระหว่างรอขึ้นรถกลับบ้านมีกลุ่มเพื่อนต่างห้องชวนไปลองเสพยาบ้า นักเรียนจะตัดสินใจตามเหตุผลข้อใด
 - ก. ไม่ไป เพราะ การเสพยาบ้ามีโทษ กลับบ้านไปช่วยพ่อแม่ทำงานมีประโยชน์กว่า
 - ข. ไม่ไป เพราะ เป็นเพื่อนที่เรียนกันคนละห้องไม่สนิทกัน
 - ค. ไป เพราะ ยังไม่อยากกลับบ้าน ถ้ากลับเร็วแล้วต้องช่วยพ่อแม่ทำงาน
 - ง. ไป เพราะ กลัวเพื่อนโกรธ
3. ในช่วงพักเที่ยงวันหนึ่ง มีเพื่อนมาชวนให้ทดลองเสพยาบ้าข้างห้องน้ำหลังโรงเรียน นักเรียนจะตัดสินใจตามเหตุผลข้อใด
 - ก. ไม่ไป เพราะ กลัวครูจับได้
 - ข. ไม่ไป เพราะ จำได้ว่ายาบ้าไม่ดี
 - ค. ไป เพราะ อยากลองพอดี
 - ง. ไป เพราะ คิดว่าไปดูเฉยๆคงไม่เป็นไร
4. มีรุ่นพี่ มาชวนให้นักเรียนเสพยาบบอกว่าถ้าไม่ไปก็จะไม่รับเข้ากลุ่ม นักเรียนจะตัดสินใจตามเหตุผลข้อใด
 - ก. ไป เพราะ กลัวรุ่นพี่จะไม่ยอมรับเข้ากลุ่ม
 - ข. ไป เพราะ อยากทดลองอยู่แล้ว
 - ค. ไม่ไป เพราะ คิดว่าไม่มีความจำเป็นต้องเข้ากับรุ่นพี่กลุ่มนี้
 - ง. ไม่ไป เพราะ คิดว่ายาบ้าเป็นยาเสพติดมีแต่ผลเสียต่อร่างกาย

5. เมื่อนักเรียนทราบว่าเพื่อนสนิทเสพยาบ้า นักเรียนจะตัดสินใจตามเหตุผลข้อใด
 - ก. พุดกับเพื่อน ให้เลิกเสพยาบ้า แต่ยังไม่ออกว่าจะพูดยังไงดี
 - ข. พุดกับเพื่อน ให้เลิกเสพยาบ้า เพราะ การเสพยาบ้าทำให้สูญเสียอนาคตได้
 - ค. ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยา เพราะ เป็นเรื่องส่วนตัวของเขา
 - ง. ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยา เพราะ ไม่ใช่เรื่องของเรา

6. พ่อแม่ของไก่แยกทางกัน ทำให้ไก่ไม่สบายใจ เพื่อนแนะนำให้ไก่เสพยาบ้า โดยบอกว่าช่วยให้สบายใจคลายเครียดได้ ถ้านักเรียนเป็นไก่ จะตัดสินใจตามเหตุผลข้อใด
 - ก. ลองเสพ เพราะ จะได้สบายใจคลายเครียดได้
 - ข. ลองเสพ เพราะ ถ้าพ่อแม่รู้จักไม่สนใจเราอยู่แล้ว
 - ค. ไม่เสพ เพราะ ไม่มีเงินซื้อ
 - ง. ไม่เสพ เพราะ กลัวติดยาบ้า

7. บี ไม่สบายใจเรื่องผลการเรียน เพื่อนของบีพยายามให้ลองเสพยาบ้าบอกว่า จะทำให้บีสบายใจขึ้น ถ้านักเรียนเป็นบี จะตัดสินใจตามเหตุผลข้อใด
 - ก. ไม่เสพ เพราะ ไม่กล้ากลัวทางบ้านจะรู้ภายหลัง
 - ข. ไม่เสพ เพราะ ลองซังใจดูแล้วว่ามีผลเสียมากกว่าผลดี
 - ค. เสพ เพราะ คิดว่าจะได้สบายใจขึ้น
 - ง. เสพ เพราะ คิดว่าผลการเรียนจะดีขึ้น

8. มีคนแปลกหน้าฝากของให้นักเรียนช่วยถือ ซึ่งนักเรียนสงสัยว่าอาจเป็นยาบ้า นักเรียนจะตัดสินใจตามเหตุผลข้อใด
 - ก. ไม่ช่วยถือของให้ เพราะ ถ้าเป็นยาบ้าตัวเองอาจเป็นอันตราย
 - ข. ไม่ช่วยถือของให้ เพราะ กลัวจะทำของหาย อาจต้องชดใช้
 - ค. ช่วยถือของให้ เพราะ คิดว่าไม่เป็นไรถือให้เฉยๆ
 - ง. ช่วยถือของให้ เพราะ เขาบอกว่าฝากถือเฉยๆ

9. เย็นวันหนึ่ง ต้อมเล่นฟุตบอลอยู่กับเพื่อนๆ มีรุ่นพี่มาชวนให้ต้อมไปเป็นเพื่อนชื้อยาบ้า ถ้านักเรียนเป็นต้อมจะตัดสินใจตามเหตุผลข้อใด
- ก. ไม่ไป เพราะ เกลี่ยรุ่นพี่คนนี้อยู่แล้ว
 - ข. ไม่ไป เพราะ รู้ว่ายาบ้าเป็นสิ่งผิดกฎหมายไม่ควรเกี่ยวข้อง
 - ค. ไป เพราะ เกรงใจรุ่นพี่
 - ง. ไป เพราะ ไม่อยากขัดใจรุ่นพี่ กลัวไม่ได้มาเล่นฟุตบอลอีก
10. เมื่อนักเรียนทราบว่าเพื่อนสนิทขายยาบ้าและชักชวนให้นักเรียนขายยาบ้า นักเรียนจะตัดสินใจตามเหตุผลข้อใด
- ก. ไม่ขาย เพราะ ไม่ชอบขายของ
 - ข. ไม่ขาย เพราะ จะเกิดผลเสียต่อตัวเองและผู้อื่นได้
 - ค. ขาย เพราะ อยากมีเงิน
 - ง. ขาย เพราะ กลัวเพื่อนโกรธ

ตอนที่ 5 แบบสอบถามวัดทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ

คำชี้แจง คำถามต่อไปนี้เป็นสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของนักเรียน

เลือกตอบ เพียง 1 ข้อ โดยทำเครื่องหมาย X ทับข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

1. ช่วงพักกลางวันมีเพื่อนมาชวนให้หนีเที่ยว นักเรียนจะเลือกใช้คำพูดใด
 - ก. “ไปก็ได้กำลังเบื่อกพอดี “
 - ข. “ ไม่ไปหรอก เดี่ยวถูกจับได้ “
 - ค. “ ไม่ไปหรอก ถ้าชวนไปเตะบอลก็จะไป ขอบใจนะ “
2. ถ้าเพื่อนมาชวนนักเรียนให้กลับบ้านช้าเพื่อไปเล่นเกมส์ นักเรียนจะเลือกใช้คำพูดใด
 - ก. บอกเพื่อนว่า “ ไม่ไป กลัวแม่ดูและจะถูกลงโทษ ”
 - ข. บอกเพื่อนว่า “ ไม่ไป ไม่สบายใจที่จะทำผิด อย่าโกรธนะ ”
 - ค. “ ไปก็ได้ แค่ครั้งเดียวคงไม่เป็นไร “
3. เมื่อเพื่อนมาชวนให้ไปเป็นเพื่อนซื้อของอย่างหนึ่ง ที่นักเรียนคิดว่าอาจจะเป็นยาบ้า นักเรียนจะเลือกข้อใด
 - ก. ปฏิเสธคำชวนโดยบอกเพื่อนว่า “ ต้องเฝ้าบ้าน ”
 - ข. ปฏิเสธคำชวนโดยบอกเพื่อนว่า “ ต้องไปเยี่ยมคุณยาย อย่าโกรธนะ ”
 - ค. “ ไปก็ได้ แค่ครั้งเดียวเอง คงไม่เป็นไร ”
4. ลุงปรีชาเป็นเพื่อนบ้านของนักเรียน วันหนึ่งลุงปรีชาเอาห่อของขนาดไม่ใหญ่นักมาฝากไว้ โดยบอกว่าอีก 1 สัปดาห์จะมาเอาคืน ลุงจะรีบไปต่างจังหวัด นักเรียนไม่แน่ใจว่าของในห่อนั้นเป็นอะไร นักเรียนจะเลือกข้อใด
 - ก. คุณลุงไปฝากคนอื่นได้ไหมครับ เดี่ยวแม่ว่า
 - ข. ผมไม่สบายใจที่ดูเลขของให้ลุง กลัวของที่ฝากจะเสียหายขอโทษนะครับ
 - ค. รับฝากไม่ได้ครับ แม่ไม่ให้รับของจากคนอื่น

5. น้าสันติเป็นเพื่อนบ้านของนักเรียน วันหนึ่งน้าสันติบอกว่าจะฝากห่อของให้นักเรียนช่วยถือมา พอถึงหน้าโรงเรียนจะมีเพื่อนของน้าสันติมารับของฝากไป นักเรียนไม่แน่ใจว่าของในห่อเป็นอะไร นักเรียนจะเลือกใช้คำพูดใด
 - ก. ปฏิเสธโดยบอกว่า “กลัวของหล่นหายกลางทาง จะรับผิดชอบไม่ไหวขอโทษนะครับ”
 - ข. ปฏิเสธโดยบอกว่า “กระเป๋าหนังสือเรียนหนักมาก คงช่วยถือให้ไม่ไหว”
 - ค. “รับฝากของเพื่อนน้าสันติจะได้ไม่เสียเวลาไปเอง”
6. สมพงษ์เป็นเพื่อนในห้องของนักเรียน วันหนึ่งสมพงษ์ชวนนักเรียนให้ลองหารายได้เสริม โดยการช่วยสมพงษ์ส่งของ ซึ่งนักเรียนสงสัยว่าอาจเป็นยาบ้า นักเรียนจะบอกสมพงษ์ว่าอย่างไร
 - ก. “ไม่เอาหรอก เรามีเงินน้อยก็ใช้น้อยๆ ก็ได้”
 - ข. “ไม่เอาหรอก เราไม่ชอบงานส่งของ ชอบใจนะที่หวังดี”
 - ค. “ดีเหมือนกัน เรากำลังอยากเก็บเงินซื้อของพอดี”
7. หลังเลิกเรียนทุกวัน อเนกต้องไปรับจ้างรดน้ำผัก ประสิทธิ์เป็นเพื่อนของอเนกที่ไต่ยาบ้าได้มาชวนอเนกให้ช่วยขายยาบ้า จะได้มีรายได้เพิ่มขึ้น โดยไม่เหน็ดเหนื่อย ถ้านักเรียนเป็นอเนก นักเรียนจะบอกประสิทธิ์ว่าอย่างไร
 - ก. ปฏิเสธไม่ช่วยขายยาบ้า เพราะ กลัวถูกจับและชอบใจเพื่อนที่มาชวน
 - ข. ปฏิเสธไม่ช่วยขายยาบ้า เพราะ กลัวถูกจับ จะมีความผิด
 - ค. ลองช่วยเพื่อนขายหนึ่งครั้ง จะได้มีรายได้เพิ่มขึ้น
8. กำพลเป็นเพื่อนในโรงเรียนเดียวกับนักเรียน เพื่อนๆในห้องรู้ว่ากำพลขายยาบ้า ะยะหลังกำพลมาตีสนิทกับนักเรียน และชวนให้นักเรียนมาขายยาบ้าให้กับเพื่อนๆในห้องของนักเรียน นักเรียนจะบอกกับกำพลว่าอย่างไร
 - ก. “ไม่เอาดีกว่า เรากลัวตำรวจจับ เดี่ยวเรียนไม่จบ”
 - ข. “น่าสนใจเหมือนกัน ที่บ้านเรากำลังขาดเงินพอดี”
 - ค. “ไม่เอาดีกว่า เราไม่ชอบ มันไม่ดี อย่าโกรธเรานะ”

9. ถ้ารุ่นพี่เข้าชี้ชวนนักเรียนเสพยาบ้า นักเรียนกลัวรุ่นพี่จะโกรธ นักเรียนจะเลือกใช้คำพูดใด
- ก. “ ผมไม่อยากเสพ กลัวพ่อแม่จะเสียใจ พี่คงไม่ว่าผมนะ”
 - ข. “ ผมไม่อยากเสพ วันนี้รู้สึกปวดศีรษะ”
 - ค. “ ผมไม่อยากเสพ แต่พี่เข้าชี้ผมจัง งั้นผมลองเสพก็ได้”
10. นักเรียนได้ปฏิเสธเพื่อนหลายครั้งเรื่องการลองเสพยาบ้า จนเพื่อนโกรธที่นักเรียนไม่เห็นความหวังดีของเขา จึงพูดสบประมาทอย่างรุนแรงว่า “ ชี้อลาด เสียแรงที่คบกันมานาน ถ้าไม่ลองเสพก็เลิกคบกัน “ นักเรียนจะเลือกใช้คำพูดใด
- ก. “ ตามใจเธอ เลิกคบก็เลิกคบ”
 - ข. “ นี่เห็นว่าคบกันมานานหรอคะ จึงได้ยอม แต่คราวหน้าอย่ามาชวนอีกนะ”
 - ค. “ เธอคงไม่ทำอย่างนั้นนะ เราไปเล่นบอลลูกกันดีกว่า”

เฉลยแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการเสพติด

ลักษณะข้อความทางบวก ได้แก่ ข้อ 1, 2, 3, 5, 6

ลักษณะข้อความทางลบ ได้แก่ ข้อ 4, 7, 8, 9, 10

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดความภูมิใจในตนเองเกี่ยวกับการเสพติด

ลักษณะข้อความทางบวก ได้แก่ ข้อ 1, 2, 4, 5, 8, 9, 10

ลักษณะข้อความทางลบ ได้แก่ ข้อ 3, 6, 7

ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพติด

ข้อ	ระดับคะแนน			
	ก	ข	ค	ง
1	1	2	0	0
2	2	1	0	0
3	1	2	0	0
4	0	0	1	2
5	1	2	0	0
6	0	0	1	2
7	1	2	0	0
8	2	1	0	0
9	1	2	0	0
10	1	2	0	0

ตอนที่ 5 แบบสอบถามวัดทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ

ข้อ	ระดับคะแนน		
	ก	ข	ค
1	0	1	2
2	1	2	0
3	1	2	0
4	1	2	0
5	2	1	0
6	1	2	0
7	2	1	0
8	1	0	2
9	2	1	0
10	1	0	2

ภาคผนวก ง

**คุณภาพของเครื่องมือ
ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ**

คุณภาพของเครื่องมือ

ตาราง 31 ค่าสถิติแสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามด้านความตระหนักในตนเอง

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	0.3802
2	0.4019
3	0.2119
4	0.4286
5	0.3578
6	0.2413
7	0.3520
8	0.2142
9	0.5388
10	0.2833

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านความตระหนักในตนเอง = 0.6541

คุณภาพของเครื่องมือ

ตาราง 32 ค่าสถิติแสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามด้านความภูมิใจในตนเอง

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	0.5122
2	0.7057
3	0.2219
4	0.2546
5	0.2723
6	0.2221
7	0.5220
8	0.5463
9	0.2219
10	0.3401

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านความภูมิใจในตนเอง = 0.7164

คุณภาพของเครื่องมือ

ตาราง 33 ค่าสถิติแสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามทักษะการตัดสินใจ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	0.4390
2	0.4692
3	0.4219
4	0.3453
5	0.2204
6	0.4530
7	0.4674
8	0.4003
9	0.2202
10	0.3192

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทักษะการตัดสินใจ = 0.7159

คุณภาพของเครื่องมือ

ตาราง 34 ค่าสถิติแสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามทักษะการปฏิเสธ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	0.4285
2	0.4710
3	0.4270
4	0.3273
5	0.2724
6	0.5022
7	0.4266
8	0.3933
9	0.2291
10	0.3314

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทักษะการปฏิเสธ = 0.7196

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวอรดา วงษ์ไสว
 วันเดือนปีเกิด 30 พฤษภาคม 2513
 สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน 2 หมู่ 4 ต. ดอนตะโก อ. เมือง จ. ราชบุรี
 ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพ 7
 สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงพยาบาลบางแพ อ. บางแพ จ. ราชบุรี
 ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2532 มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนเบญจมราชูทิศ

พ.ศ. 2536 พยาบาลศาสตรบัณฑิต จากวิทยาลัยพยาบาลราชชนนี ราชบุรี 1

พ.ศ. 2547 วท.ม. (สุขศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ